

ORSZÁGOS HIRLAP

Előfizetési ár:
Egész évre 14 frt, fél évre 7 frt, negyedévre 3 frt 50 kr.
Egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám ára helyben 4 kr., vidéken 5 kr.

Főszerkesztő
MIKSZÁTH KÁLMÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VIII. kerület, József-körút 65. szám.
Megjelenik mindennap, hétfőn és ünnepnap után is.

II. év.

Budapest, 1898, kedd, december 20-án.

350. szám.

A rozsnyói levél.

Sok éve nem jelent meg érdekesebb politikai fejtegetés ennél. Szinte több ennél. Majdnem egy essay magaslatán áll az a levél, melyet a huszonöt grófok egyike, gróf Andrassy Gyula intézett rozsnyói választóihoz. Kár, hogy a levelet egész terjedelmében nem közölték a lapok, hadd gyönyörködhetett volna benne az egész ország, úgy, ahogy mi gyönyörködtünk. Mert gyönyörűség tudni, hogy sivar politikai világunkban, mikor üres bombasztokat, handabandákat és rabuliztikát vagdálnak az ugynevezett politikusok egymás fejéhez, van egy tépelődő mély lélek, mely a régi világ államférfiainak nyomain objektív nyugalommal az igazságot keresi, és nyujtván hű rajzát a helyzetnek, a kibonyolódás különböző esélyeit világítja meg, tagadhatatlan sok gyertyával, szinte megvesztegető lucziditással s művészi felépített érvek között ellenállhatatlanul viszi magával az olvasót ama mezőre, ahol egyszerre összeér az ut az obstrukció táborával, annál a jelző-tábláskánál, hogy: „Menjen Bánffy!”

Nem akarjuk azt állítani, hogy a fürkésző fiatal államférfi talán nem is ezen az uton jutott a jelző-oszlophoz, nem azon érvek között, amelyek közt minket odáig vezet. Úgy rémlik nekünk, hogy ő mindjárt előszörre e jelző-oszlopnál volt (hogy miképen és miért jutott ide, az kiesik e cikk keretéből) és hogy e jelző-oszlop kedvéért utólagosan kövezte ki érvekkel ezt az utat olyan ügyesen, tetszetősen, hogy az mások előtt a legszebbnek, a legegyenesebbnek látszassék. De az mindegy, akár az érvei vezették Andrassyt a kibontakozás e módjához, akár a kibontakozás e módjának kedvéért nyult ez érvekhez, az ő nagy dialektikája kétségen kívül való s e levél olyan jelentős politikai mű gyanánt hatott ránk, hogy vagy meg kell magunkat előtte adni, vagy pedig meg kell találni a hibáját.

Ami a felelősség lerázását, a kilépések e famózus indokolását illeti, erről már elmondtuk nézetünket más alkalommal, sőt vasárnapi cikkünkben egyenesen a gróf Andrassy Gyula levelének e részére is kiterjeszkedtünk, ez annyira nem komoly dolog, hogy sok szót nem is ér. Vagy talán kevés szót se, mert ez a kevés szó is csak szemrehányás lehetne, vagy legfeljebb egy kis idézet a Szilágyi Dezső beszédjéből, melyet 1896. december 16-án tartott a szabadelvű párt győzelmi-lakomáján, a Royal-szállodában, ekképen szólva a szabadelvű párthoz:

A szabadelvű pártnak tagja voltam a múltban és tagja vagyok ma is. Részt

vettem küzdelmeiben, diadalában és részt akarok venni minden körülmények között sorsában, jövőjében. (Élénk eljenzés.) ... Czeljait ez a párt, mint a nemzet többségének kifejezése, kell, hogy diadalra juttassa, ha kell küzdelmek, kitartás és szilárd magatartás árán, és kell, hogy soha ne csökkenjen e pártban a felelősség érzete stb.

Szilágyi Dezső e szavainak, hallván most azokat, szinte próféta jellegük van, mintha előre érezte volna e nagy férfiú — hogy mit nem fognak megfogadni az ő társai.

De elég a felelősség alóli menekülés ez operettei játékaról. Tárgyunk ezuttal csakis a levél fejtegető része. Ugy tűnik fel előttünk egy perczre, mint ama türelemjátékok, hol vaskarikákat kell szétszedni, melyek valamely csodálatos leleményességgel rakattak össze. Forgatjuk, nézzük, vizsgáljuk. Hát igen, a helyzet valóban úgy áll, mint Andrassy mondja. Akár az ellenzék győz, akár a többség győz, az ország mindenképen vesztes lesz. Kibonyolódást okvetlenül kell keresni, de melyet? Ha a többség elejti Bánffyt, akkor megvan a béke és nem következik be az ex-lex. Csak-hogy ha a többség elejti Bánffyt, akkor a kisebbség előtt lerakja a fegyvert s a parlamentarizmus Andrassy által is legfőbbnek felállított elve: a többség akaratának érvényesülése, összeomlott.

Ugy; — de ha nem ejti el Bánffy a többség, akkor bejön a törvényen kívüli állapot a maga beláthatatlan borzalmával, törvénytelen adókkal, ujonczokkal s még tetejébe Bánffy se lesz megmenthető, tehát az egyszerű parlamenti viszályság helyett ránk szakad az alkotmány-sérelem, illetve a kisebbik veszedelem helyett a nagyobbik is és a kisebbik is együtt.

Hát ez világos okoskodás; a mi elménkben is megfordult, sőt, merjük állítani, a Bánffyban is.

De Bánffy nem a lágy politikusok közül való, aki az egyéni kényelmet keresi. Az ő pozíciójánál minden pozíció kellemesebb ma Magyarországon. Ezt mindnyájan tudjuk — még ő is. Azt odadobni oly viszonyok közt egyénileg nem nagy áldozat — de nagy léhaság. Mert azt is tudjuk és Andrassy Gyula is tudja, hogy a Bánffy visszalépésével a helyzet nem lenne szánálva. Csak egy színtoma szünnék meg rövid időre, mint mikor a tifuszos betegnél a mutatkozó lázt leverik egy kis időre egy kis fenociten-nel, de a belek mérges anyaga, mely a lázt okozza, megmarad.

A rozsnyói levél nagy apparátussal fejtegeti, mi fejlődhetik az ex-lexből, de elejti a másik szálát, hogy mi lesz a parlamentarizmusból, ha a kisebbségi

uralom féltelenségei diadalt ülnek. A nemes gróf tégelyében ennek a kiszínezésére nincs festék.

S itt van a híres rozsnyói levél gyengesége. Ezen épül fel a ragyogó fallácia.

Épen ez a politika, melyet gróf Andrassy Gyula ajánl, vitte be az országot ebbe a szomorú helyzetbe, az a politika, mely a felgyült bonyodalmak közt mindig azt a circumspetus-tant állítja fel, hogy a kisebbik rosszat kell választani, vagyis, hogy a kényelmesebbik esz-közkhöz kell nyulni a kórfolyamat megállítására és a pillanatnyi csillapodás előidézésére. Épen a kilépettek találmánya az. Valóságos házi patikájuk volt a csillapítószerekből, a limonádétól kezdve a bróm caliumig.

S mert 1889-től kezdve mindig így kezeltettek a felmerülő kórtünetek, ezért mérgesedett el így a kérdés. Azzal a flott axiomával, hogy „aki utánam jön, csukja be az ajtót, én majd csak elvegetálok valahogy.”

Nagy felelősség éri azokat, akik éveken át kitérték a baj gyökeres megrovoslása elől, habár megirták is az ő egyöntetű levélkeiket báró Podmaniczkyhoz. És bizonyára komoly gond között határozta el magát a szabadelvű párt most, mikor már a parlamenti betegség nem tréfa, hogy nem enged tovább az erőszaknak. Sejtji azokat a veszélyeket, amelyeket Andrassy megrajzolt — de ismeri azokat a veszélyeket, amelyeket Andrassy meg nem rajzolt.

Az Andrassy-féle veszélyek ismeretlenek, de ezek a veszélyek, melyek a kisebbség tulkapásaiból származnak, teljesen ismerősek. Látjuk immár undorító ábrázatukat. És tudjuk, hogy mindig nagyobb-nagyobb dimenzióban tértek vissza.

A szabadelvű párt előtt tehát nem az az ut áll többé, hogy a kényelmesebb vagy nem kényelmesebb kibontakozást keresi-e. Ez nem a pour-parler ideje többé. A szabadelvű pártnak vagy szembe kell néznie az egész bajjal, vagy csendesen behunynia a szeméit örök nyugodalomra.

Azért nem fogadhatja el az Andrassy Gyula gróf kibontakozási tervének szépen fölépített konkluzióját: a Bánffy elejtését, vagyis a fegyverlerakást, ami kétségkívül a legkisebbik baj volna a momentán bajok közül. Azért nem, mert a helyzet ezzel meg nem javult, csak elodázott s ha újra visszatér (pedig talán el se tűnik), már akkor a legkisebbik baja is erősebb lesz, mint most a legnagyobbik.

A kis kamarilla.

Nemzeti Kaszinónak nevezik azt a palotát, amelynek az ablakait hazafias alkalmakkor beszokták törni. Az a palota, amelynek kapuján csak az juthat be, aki magával viszi az ősei becsületét, vagy künhagyja az utódjait. Az első esetben lehet rendező tag, az utóbbi esetben ballerina szokott lenni és szívesen látott alkalmi vendég. A palotában ezeken kívül kártyáznak és itélkeznek lovagi becsület dolgában. Közben innen indulnak ki mindenféle politikai komplotok kormányférfiak ellen és bukott nagyságok mellett. Itt buktatnak minisztereket és itt csinálnak szemérmes hajadonokból primadonnákat a népszínháznak és prima ballerínákat az operának. Itt tüznek ki százezer forintot dijakat annak a lónak, amely sebesebben fut, mint a többi, és ugyanakkora dijakat az olyan kardaloslónak számára, aki egyáltalán nem fut. Itt itélkeznek szigorú tárgyilagossággal vajjon a megsértett becsület ólomgolyóra áhítzik-e inkább, vagy acélpengére és itt szabják meg, vajjon a kifogástalan gentleman novemberben szürke angol saccoban, vagy fekete francia redingótban tartozik-e megjelenni.

S mindezt olyan könnyen, olyan biztos nyugalommal intézik el, hogy igazán impozáns. Nem tartanak hozzá külön gyűléseket, vagy tanácskozásokat, noha mindegyik eminens fontosságú kérdés. Mert a színművészet egy darab kultúra, az öltözködés, külső megjelenés nemkevésbé; a lótenyésztés állami érdek csak úgy, mint a minisztercserélés és kormánybuktatás. S nekik mindazonáltal nem okoz semmiféle fejtörést. Olyan nyugodtan végzik, mint ahogy halálos bizonyossággal találó pisztolyukat elsűtik, vagy baccaratban a kilenczet kivágják. Pedig emitt is egy egész vagyon forog kockán. Ötvenezer forint a magukéból ér annyit, mint egy-két miniszter az ország vagyonából.

Egyszer az esztendőben aztán levetik a hétköznapi arcot, ünnepélyessékké

lesznek és ünnepet ülnek a haza egészségére. Komolyan és komoran összeülnek diszes asztalaik körül, habzó, drága borral megtöltik Széchenyi István hatalmas aranyserlegét és busan megállapodnak, hogy „nem boldog a magyar.“

Aki mindezeket messziről nézi naiv szemekkel, azt mondja, hogy a mágnesok hatalmas egyesülete, a világ legelőkelőbb társadalmi köre, egyszerű kaszinó, amely évente egy napra leveti rendes szokásait, egy napra megváltoztatja a programját és politikát csinál. Azon az egy szent napon, Széchenyi emléknapiján visszanéz az elmúlt esztendőre, hogy kritikát mondjon, előretekint a jövőre, hogy irányt szabjon.

Bizonyára így gondolta Széchenyi István is, mikor a kaszinót és a serlegét megalapította.

Csak hogy épen a megfordítottja történik. Egy napon beszélnek a politikáról, háromszázhatvannégyen át csinálják. Csak messziről látszik, hogy a nemzeti kaszinó társadalmi kör lö, asszony, becsület és kártya-ügyekre, voltaképpen pedig egy politikai egyesület, amelynek a keze munkája husz esztendeje minden nagyobb politikai eseményen meglátszik. Amennyi veszedelem két évtizede rátámadt a magyar közéletre, a magyar parlamentárizmusra, annak a titkos gépezete mindig ott állott a kaszinó palotájának sima parketes szobáiban. Ott vannak azok a boszorkány-konyhák, amikben a közélet megmérgezésére való koktumokat főzik; ott van a gőzfék, amely mindig dolgozik, mikor liberális haladásnak indul az ország; ott van a hatalmas battenia, amely egyre galvanizálja és műeletre kelti a tetszhalott reakciót.

Kellenek példák? Vannak. Honnan szították láthatatlan kezek a véderő vita mesterséges tüzét? Honnan kapott mindennapi táplálékot a nemzet közakarátával szemben az egyházpolitikai hárc? Ki galvanizálta életre a mumiákat, hogy leszavazzák, amit a nemzet megszavazott?

Ugyanaz a nagy mágnes mozgatta őket, amelyet most nekiszegeztek a liberális harcosoknak. A mágnes csak a vasat vonzza, a nemzeti kaszinó csak a mágnesokat és akik hozzájuk vannak tapadva. De ezeket aztán szivja magához ellenállhatatlan erővel. Le kell szakadniuk a régi helyről, hacsak a lelkükkel nincsenek hozzájárva.

Nos, hát most leszakították. Sikerült nekik. A „mágnes-mágnes“ jól dolgozott. Megcsinálta azt a kis szakadást a liberális pártban, amelyből most még nagy szakadást is szeretne csinálni.

Honnan tudjuk, hogy ők csinálták? Tudjuk. Hiszen évtizedes dolog, hogy Magyarországon a komoly politikát a közép-nemesség (vagy hívjuk mi is gentrynek) csinálja; ez az erős, hozzánk forrt, velünk élő és velünk érző testület, amely a kezünkön tartja a kezét és a szívében érzi a szívverésünket. Ő csinálja a politikát. A vihart és a veszélytelen galibát hozzá csinálják a szélsők. A zajosak, de veszedelmetlenek. De láрма nélkül és vihar nélkül, titokban és veszedelmes erővel csinálja az intrikákat a nemzeti kaszinó. Eddig csak akkor láttuk a működését, ha valami rossz támadt a nemzetre, most már látjuk akkor is, mikor valami rossz készül.

Megfogni nem lehet, rajtaérni képzetelenség, rábizonyítani nincsen erő. Mint valamikor régen volt egy nagy ellenségünk, amelyet nem láttunk soha, csak a keze csapását éreztük. Ő volt minden rossznak a kuforrása, tőle jött veszedelem és romlás. Senki se tudta hogyan, és mindenki érezte, milyen mélyen sújt. Ez volt a kamarilla. Akkor még Bécsben volt és osztrák volt a neve. Azóta meghalt. De mintha a lelkéből egy darab idejött volna hozzánk, beköltözött volna a kaszinóba. Egy fiók-kamarilla, amely annál veszedelmesebb, mert magyar ruhát hord, gyanut nem költ, mert nemes patina ülepedett rája. És itt van, hogy megrotonson mindent, amit a gentry épít, szét-

Könyv a királynéről.

Bécsben ma jelent meg Christomanos görög nyelvmesternek a megboldogult királynéről írott könyve. Az osztrák fővárosban már ezerszámmal olvassák az éjszaka. A könyv címe: „Naplójegyzetek.“ (Tagebuchblätter).

A vaskos kötet lendületes nyelvezettel tárja föl azokat a beszélgetéseket, amelyeket a királyné sétéi alkalmával a görög nyelvmesterrel folytatott. Ezekből a beszélgetésekből a királyné jelleme valóssággal plasztikusan domborodik ki.

Christomanos a mű elején elmeséli, hogy 1891. május havában hívták meg először a királynéhoz próbaelőadásra Lainzba. A királyné mindjárt ott tartotta és májustól szeptemberig minden nap együtt sétált a felséges asszonnyal a lainzi parkban. A nyelvmesternek mindig egy lépéssel mögötte kellett járnia. Ha a királyné nem volt egészen jó kedvében és hallgatag volt, akkor fel kellett Christomanosnak olvasnia. Különben a királyné folyton beszélgetett vele.

Szeptember végével Christomanos a lainzi kastélyból Innsbruckba ment, ahol báró Nopcsa, a királyné főudvarmestere, egy levelet adott át neki, amelyben azt kérdezték tőle, hogy hajlandó-e végleg a királyné mellett maradni? A feltételek csak annyit mondtak, hogy görögül kell felolvasnia és a királyné sétéiben kísérnie. 1891. december 8-ától kezdve Christomanos ott az állást véglegesen elfoglalta.

Christomanost még aznap fogadta a királyné a szobájában, ahol teljes egy óráig fel és alá sétálva társalgott vele. Ez alkalommal mindjárt közölte vele azt is, hogy a görög órákat fésülés közben fogja venni.

A királyné fésülése mindennap két teljes órát vett igénybe. A felséges asszony azzal indokolta meg azt, hogy épen ezen időben akarja a görög órákat venni:

— Fésülés közben a szellemnek semmi dolga sincsen, úgy hogy igazán félek, hogy a hajam szállaim át kirepül a fésülőnő ujjába.

Christomanosnak ezentul el kellett jönnie mindennap, mert a királyné görögre fordította Shakespeare-t. Még pedig séta közben, amelyet a felséges asszony téli idején a schönbrunni kastély kertjében tett.

Egy ilyen alkalommal így szólt a királyné:

— Az udvarhölgyeknek kellemetlen volna ilyen hideg téiben a séta, és a királynak, — sajnálatomra — kevés a szabad ideje.

A királyné írásáról is megemlékezik Christomanos.

A királyné nagyon gyorsan írt; a tollat kissé furecsán fogta a kezébe. Mintegy meggörbítette az ujjait írás közben. Ugy látszik, fiatalkori hibája volt, amelyről a tanítók le nem szoktatták.

— Ugy-e, szólt egyszer a királyné, ügyetlen vagyok az írásnál? Maga is csodálkozik a rossz

írásomon. Az is olyan, mint én. Nem akarja magát leigáztatni.

Gyakran ejtett tintafoltot a papírra. Ilyenkor aztán az itatóst rátette a pecsétre és erősen csapkodott rá a kezével; úgy szárította föl.

Arról a hatásról, amelyet a királyné első látása Christomanosra tett, így ír:

A királynét épen fésülték. Nagy teremben ült, fehérén terített asztalnál, csipkés fésülő-öltözékben. Erre mint egy fátyol, omlott le a gyönyörű barna haj. A fésülőnő fekete uszályos ruhában állt mellette és valósággal vájkált a királyné dus hajában. Minden egyes hajszálat elrendezett és kontyba font, hogy végül magyaros koronába kösse. A kihullott hajat azután ezüst tányéron megmutatta ő felségének. A királyné erre mosolygó és szemrehányó pillantást vetett a fésülőnőre, aki mintegy bocsánatot látszott kérni szemével.

A királyné különösen hideg időben szeretett sokáig sétálni. Egyszer így szólt a görög tanítóhoz:

— Minél rosszabb az idő, annál jobban szeretek így bolyongani. Ez olyan külön előadás nekem, mint amilyen Lajos királyt is megörvendeztette. Az én élvezetem még annyival nagyobb, mert én egész magam élvezem azt.

Egy alkalommal, midőn épen Dosztojevszky egyik elbeszélését olvasta fel Christomanos, a nőkérdésre került a szó, mire a királyné ezeket jegyezte meg:

— A nőknek szabadoknak kell lenniök, más-

szórja, amit az összehord, az éjszaka csöndjében és homályában följejtse, amit az nappal szorgos munkával fon és sző.

Jó lesz az új kamarillácskát az egyik oldalon meglátni, a másik oldalon oda-jába visszazavarni. Hiszen vannak a kaszinóban vezető-emberek, nagy nevek és még hazafiak is. Ezeknek tudniok kell, hogy a nemzet él, érez, lát és gondolkodik. Tudniok kell, hogy minden mérlegnek két serpenyője van. És az ő felükön már nagyon sok gyülemlett össze. Már erősen nyomja a másikat a nagy tulsúly. Valamikor vissza kell állítani az egyensúlyt; le kell számolni. És az kemény számadás lesz, mert megeshetük, hogy a gyűlölet is fölkel piszkos vaczkaiból, s odaáll a számadók közé. Az pedig szigorú számmester és ha egyszer fölkel, hamar el is jön. Mert a gyűlölet nagy csizmákban jár.

Jó szerencse lenne a kaszinóra, ha idejekorán támadnának ott is előrelátó, Podmaniczky Frigyesek, akik összeszidnák őket, a kis politikus kamarilla habituéit:

— Ne politizáljatok! Nem jó az. Nem értitek. Csak bajt csináltok. Menjtek kérlek kártyázni . . .

Három gróf.

(Az országgyűlésből.)

Három gróf beszélt a mai ülésben. A munkás-gróf, a szépenszóló gróf és az abszolút gróf. Az a kiválóan demokrata mérleg, mely a parlamentben működik, természetesen az abszolút gróf beszédét mutatta legsúlyosabbnak. Legalább az ülés végén úgy tetszett, mintha a magyar törvényhozás emlékezetében a nagykirályi gróf beszéde egészen elhomályosította volna azt a két beszédet, amelyivel gróf Apponyi Albert és gróf Tisza István, egy mindenesetre aktuális téma körül mérte össze a fegyverét. Mintha nem is beszéltek volna. A pálmát az abszolút grófnak jutott, aki tagadhatatlanul meglepő éleslátást árult el, mert akkora távolságból tudta folyékonyan leolvasni a beszédét, hogy fiatalabb szemek is megirigyelhetnék. Mäskülönbén az abszolút gróf teljesen megfelelt a hozzája fűzött várakozásoknak s igen keményen ítélkezett a kormányról.

többek erre, mint a férfiak. De azért nem kellene nekik tanulniok, mert úgy értékesebbek, hisz akkor mindent, amit tudnak, magukból merítenének.

Megtörtént egyszer, hogy a király meglátogatta feleségét fésülés közben.

Christomanos el akart menni, de a király tartóztatta. A királyné magyar nyelven társalgott a királlyal. A király nagyon le volt hangolva, amikor jött. A királyné azonban addig-addig tréfálkozott vele, míg az arca felderült és nevetni kezdett. Midőn elment, a királyné így szólt:

— Most politikát űztem. Szeretnék egyes dolgokon segíteni. Csak egy bajom van ilyenben. Kevés tisztelettel vagyok a politika iránt. Csekély érdekének tartom. A miniszterekről például az a nézetem, hogy csak arra való, hogy megbukjanak, hogy aztán utánuk másik jöhessenek. A politikusok, szőlt a királyné mosolyogva, azt hiszik, hogy ők vezetnek és mégis mindig meglepik őket az események. Minden ami történik, magától történik, belső szükség folytán és nem a diplomaták csinálják az eseményeket; ők csak azok konstatálására szorítkoznak.

Végül Christomanos a királyné némely mondatát jegyzi fel. Többek közt egyszer így szólt a királyné:

„A legtöbb ember szerencsétlen, mert folytonos konfliktusban van a szükséggel.” Ha

Sőt keményen ítélkezett a szociálistákról is, holott a gróf ur a nemzeti lovárda helyiségében épen tegnap látta vendégeül Bokányi Dezső szociálista vezér urat. Azonfelül pedig mellekesen még az egyesült ellenzéknek is fejére olvasott egy gunyos verset, amikor azt mondta, hogy ezt az ő beszédét meg fogják hallani a gunyhókban és meg fogja hallani a király is. Mintha csak azt akarta volna kijelenteni, hogy az egyesült ellenzék nagyon ügyetlenül viselkedett, amikor felirattal fordult a királyhoz s egy másikkal a nemzethez. Mind a kettőt egyszerűen pótolhatta volna a nagykirályi gróf beszéde, amelyet a szolgálatkész szellők ugyis nyomban elvisznek a gunyhókba s a trónszármolyához.

Az ilyen súlyos beszédéről ilyenformán érthető, hogy a demokrata parlamenti mérleg lenyomta a másik két gróf beszédét. Hiszen azok nem hatolnak el a gunyhóktól a palotáig, sőt még az ellenséges táborok sem akarták meghallgatni. Mert tudnivaló, hogy ma jobboldal és baloldal kölcsönösen megtréfálta egymást és amikor gróf Tisza István beszélt, a baloldal társalgott igen élénken, mikor pedig gróf Apponyi Albertnek lett volna néhány szava, a jobboldal érzett hirtelen vágyat az élénk társalgásra. Ilyen játék mellett pedig nagyon természetes, ha a két beszéd nem eshetett nagyobb súlytal a mérlegbe. Am ideháza, ahol még egyszer serpenyőbe vetjük a nemes grófok beszédeit és idegen elemek nem zavarhatják a mérleg pontos munkáját, úgy tetszik nekünk, mintha ezen a mai napon mégis csak a szépenszóló gróf s a munkás gróf mérközését illeik inkább figyelni. Sohasem volna elegendő bátorságunk, hogy az abszolút gróf urat így háttérbe szorítsuk és akár milyen polgári vetélytársakért nem is tennők meg. De a vetélytársak is grófok és ez talán elfogadható győngye mentségnek.

Megállunk tehát egy pillanatra annál a mérközésnél, mely a lex-Tisza területén folyt le. Gróf Apponyi Albert fényes fegyverzetel vonult ki a porondra és mindjárt megnyerte a publikum rokonszenvét azzal a vágással, hogy a képviselőknek a parlamenti munkában bírói szerepük is van és ilyen minőségben diszkvalifikálják magukat, ha véleményüket már előre kürtölik. Erre gróf Tisza István azt felelte,

az ember nem tud a maga módjára boldog lenni, nem marad neki más hátra, mint az, hogy szeresse a baját. Csak ez ad nyugalmat. A nyugalom a szépség és a szépség minden dolog oka, és csélja.”

Másszor pedig ezeket mondta:

„Sokan nem tudják azt, hogy miért lesznek az asszonyok hűtlenek férjeikhez. Hát csak azért — mert hűnek kellene maradniok.”

A királyné óvta Christomanost az udvari intrikáktól. Én azt hittem — ugymond a tanító — hogy itt teljes biztonságban érezheti magát az ember.

— Oh, igen, — szólt a királyné — mindenki odaadó irántam. Lehet, hogy hálát kell adnom az Istennek, hogy királyné vagyok, mert különben nagyon rosszul menne a sorom. Mert én tudom azt, hogy a királynét főleg azért szeretik, mert körülötte lehet mindenki ből valami.

Egyszer a királyné bevezette Christomanost egy kis szobába, amelyben a királyné kedvenc állatai, lovai voltak lefényképezve.

— Lássá, ezek szerettek engem. Sok barátomat elvesztettem én már, de egyet sem szerettem. Ezek közül az állatok közül sok meghalt én értem, amit egy ember sem tett volna meg. Bizonyára szívesebben megöltek volna.

hogy a képviselő nem bíró és előzetes véleménynyilvánítások nélkül még a pártok képződése sem igen volna lehetséges. Ez ugy is van. És gróf Tisza István, aki szeret a frázisok mögé pillantani, csak hü maradt magához, amikor ezt a vágást így háritotta el. De a publicisztika nem riad vissza a képektől és hasonlatoktól sem és hajlandó a gróf Apponyi Albert képét elfogadni. De akkor aztán megkérdi, hogy vajjon a kisebbség nem kürtöli előre a maga véleményét s ha igen, vajjon a kisebbség bírói szerepét nem diszkvalifikálja ez a körülmény? Ha a többség nem nyilatkozhatik előre, akkor ez a jog a kisebbséget sem illeti meg. Pedig a kisebbség ugyancsak erőlyesen és sürün nyilatkozik. De gróf Apponyi egy második vágásban azt is vitatta, hogy alkotmányjogi szempontból többség alakulhatna valamely kérdésben, míg ez minden irányban megvitatva nincsen. Gróf Tisza István ezta vágást is a maga módján háritotta el, amikor egyszerűen nem akart kétfajta többséget ismerni. A képviselők számára felénél több: az többség, akár a vita előtt, akár utána jelentkezik. S ez is így van. Mi pedig, akik előzékenyebbek vagyunk gróf Tisza Istvánnál, megint hajlandók vagyunk belemenni gróf Apponyi Albert okoskodásába, de azt kérjük, hogy vajjon a lex-Tiszában érintett kérdések még most sincsenek megvitatva? Vajjon szeptember óta még nem esett elég szó a kiegyezésről és az indennitásról? És ha a pártok már megállapodhattak a véleményükben, a többségnek nincs-e meg az alkotmányjogi korolláriuma is?

A mérközésben tehát, gróf Apponyi Albert valami különös véletlenből minden fegyverét fordítva fogta meg és mindig magát sebezte. Gróf Tisza István talán azért is volt olyan mértéktartó a polemiában. Vagy talán még az is békességre hangolta, hogy gróf Apponyi Albert az egész parlament nem csekély meglepetésére valami kompromisszumos ajánlatot csapott a beszéde végibe. Az ajánlat nem igen illett oda és valóban kevés ok volt rá, hogy Apponyitól mostan békeajánlatot lehessen várni és pláne igen kicsi áron: a lex-Tisza eltüntetéséért cserébe. De a faktum az volt, hogy gróf Apponyi ezt az ajánlatot megtette és így tette meg. Az ellenzék ezen nagyon megütődött, de a többséghez a megütődés nem illett. Az ellenzék félreértést emlegetett, de a többségnek föl kellett tennie, hogy egy gróf Apponyi Albert világosan meg tudja fogalmazni, amit mondani akar. S mivel épen szünet esett közbe, már kompromisszumos hírek kezdtek szállingózni. Nem illett volna tehát, hogy gróf Tisza István akár milyen csekélyke kétséggel fogadja a nemzeti párt vezérének az egész parlamentben egyképen értelmezett ajánlatát. De ki kellett derülnie, hogy a gróf Apponyi Albert fogalmazása is lehet homályos, sőt épen akkor, midőn nagyon is világosnak látszik ésmég az ellenzék is ijedten keresi a magyarázatot. Gróf Apponyi Albert másodszer is felszólt és a maga ajánlatának most egészen más értelmezést adott. Azt mondta ugyan, hogy először is csak így értette s így is mondotta, de a nemes gróf téved. A szélsőbal ijedtsége jobban meggyőzhette róla, mint a többség értelmezése, mert a többség elvégre hamisan is értelmezheti, de a fegyverbarátok ijedtsége az mindig őszinte. Am ez a kis félreértés nem okozott nagyobb bajt, csak épen annyit igazolt, hogy gróf Apponyi Albertnek ma mindenképen rossz napja volt és még a leghatásosabbnak szánt fegyvere is őt magát sebezte. A slager visszafordult és őt ütötte meg. Kö-

rülbelül a legérzékenyebb oldalán, mert azt a szép legendát kezdte ki, mintha gróf Apponyi Albert a szónak csaihatatlan mestere volna.

S talán nem is a demokrata mérleg volt benne a hibás, hogy az abszolút gróf nyilatkozata után az ellenzék szinte megfélemlített a szépszózó gróf és a munkás gróf mérközéséről! Talán bizonyos gyöngédség is belejátszott, hogy a szeretet háromszoros fátylát eresztették le arra a rossz napra, amelyen a szépszózó gróf véletlenül nem tudott szópen szólni! S így kerekedett fölebe minden grófnak az abszolút gróf. Amint illik is a népképviselők házában . . .

A képviselőház ülése.

Madarász József korelnök megnyitván az ülést, előterjeszt egy csomó beérkezett kérvényt, azután a napirendhez azt a javaslatot terjeszti elő, hogy az elnökválasztás az elefett megújuló vitában létrejövő megállapodást követő hétköznapra tüssék ki.

(A vita megindul.)

Kossuth Ferencz bejelenti, hogy a függetlenségi párt a lex-Tisza óta a végletekig menő harcra van elszánnva. A kisebbség terrorizmusáról beszélnek a kormánypárton, de hát van-e nagyobb veszély az alkotmány megsértésénél? Bánffy személyéért nem szabad az alkotmányt megcsorbítani. Az ellenzék nem Bánffy személyét támadja, hanem a benne megnyilatkozó rendszert. Végül a következő határozati javaslatot terjeszti elő:

Mondja ki a Ház, hogy elvárja azt, hogy a megválasztandó elnök a Ház szabályait minden irányban teljesen pártatlanul fogja alkalmazni abban a szellemben, amely a képviselőház harmincz évi gyakorlatának megfelelő és pedig annál inkább, mert legújabbban oly tények jutottak köztudomásra, amelyekben az alkotmány megtámadása foglaltatik.

Pulszky Ágost: (Nagy zaj és derűtség. Bánffy kifelé tart. Felkiáltások: Szólik Bánffy Pulszky elől!) Megegyezik abban Kossuthal, hogy az elnök a házszabályokat pártatlanul kezelje, úgy, amint azok megírva vannak, de nem várhatja, hogy az ő határozati javaslatát megokolása folytán a többség elfogadja. Komoly válság, hogy az elnökség lemondott, de nem célszerű annak okaiba ma mélyen belenézni. (Felkiáltások: De nagyon célszerű!) A Ház leköszönt elnöke lemondó levelében óvakodott oly kitételeket használni, melyek a Ház bármely részére árnyékot vetnének.

Szalay Károly: Hiszen a pártjuktól is kilépett.

Pulszky Ágost: Hivatkozik a múltra, hogy a többség mindig respektálta a szólásszabadságot. Az elnökválasztást gyorsan kell elintézni.

Lakatos Miklós: Van jó elnökünk.

Pulszky Ágost: Igaz, a házszabályok nem intézkednek az elnökválasztásról, ha az az ülés szak folyamán szükséges, de egy szakasz kimondja, hogy az alelnök-választást három nap alatt kell megejteni. (Zaj.) Példátlan, hogy egy még ide be nem nyújtott törvényjavaslatot tárgyalnak itt. (Nagy zaj.)

Az elnök kéri a Ház összes pártjait, hogy ama kevés nap alatt, amelyen elnököl, a szólásszabadságot tiszteljék. (Zajos tetszés jobbról.)

Pulszky Ágost csodálja, hogy az ellenzék a klubban való aláíratáson annyira megütközik, holott az ellenzékiek azt klubjukban naponta megteszik. (Felkiáltások balfelől: Reverzálás az!) Csak arról volt szó, kikre számíthat a párt, kikre nem. Ez nem az alkotmány sérelme, ez a pártélet mindennapos következménye.

Ivánka Oszkár: Mosakodik a holló!

Pulszky Ágost: Az alkotmány sérelmének vádjá csak a gyöngébbeknek való.

Sima Ferencz (a kilépettekre mutat): Oda nézzen, arra az oldalra.

Pulszky Ágost: Majd megmagyarázzák ők itt, miért nem írták alá a javaslatot. Tagadja, hogy a kormány valaha megsértette volna a választási vagy az egyéni szabadságot. (Nagy derűtség a baloldalon. Felkiáltások: Fotografálás! Tarnóczy! Kloch! Tolonczkocsi!)

Ivánka Oszkár: Még Klobusitzky sem helyeli, pedig mellette ül! (Derűtség.)

Pulszky Ágost: Hogy a kormány megsértette volna a sajtószabadságot, konkrét esetet kér arra nézve. Hol sértették meg az egyéni szabadságot? (Derűtség.) Az olyan javaslatról pedig, amelyet ide nem hoztak, szó ne legyen. (Ellentmondás.)

Ami pedig Perczel elnökelöltséget illeti, a tükös szavazás, melylyel megválasztják, felelni fog minden ellene való vádakra.

(Apponyi beszéde.)

Gróf Apponyi Albert: Az elnökválasztásnál két mozzanat áll előtérben. Az egyik Szilágyi lemondásának oka, a másik a szabadelvű párti szöze a nemzethez, mely aggasztó perspektívát nyújt a jövőre. Ezt az elnökválasztás előtt tisztázni kell. Nem kutatja a lemondó elnök levelének teteleit. Kélg az a tény, hogy a Ház egyhangulag mondotta ki, hogy Szilágyi tartsa meg az elnöki tisztet. De midőn az ellenzék minden pártja külön kereste fel Szilágyit, hogy lemondása visszavonására bírja, a kormánypárt nem nyilatkozott. Ebből világos, hogy a határozathoz való hozzájárulásuk csak udvariassági tény, üres formáság. Mivel pedig senki sem teszi fel Szilágyiról, hogy az elnökséghez szükséges kvalifikáció hiányzik belőle, csak arról lehet szó, hogy a többségnek kedves az elnökválasztás, tehát itt rendszer-változásról van szó. (Ugy van! Ugy van! balról.) Ilyen bizonytalansággal szemben teljesen indokolt az, ha a Ház bármely tagja olyan indítványt tesz, hogy a házszabályokat az új elnök is pártatlanul, Szilágyi szellemében kezelje.

Még aggasztóbb a másik tünet: a szabadelvű pártban felmerült alkotmányellenes tervek. A kormánypárt manifesztumában az a tendencia nyilatkozik meg, hogy a Ház tanácskozásai és határozatai pusztá formásággá súlyodjanak. De a manifesztum állításai is valótlank. Úgy szól a lex-Tisza indokolása, hogy az ellenzék a parlament működését akasztja meg.

Szeptember 5-én, az országgyűlés újbóli összejövetelére kifejtette, hogy a kiegyezés meghiusulta eszére komoly aggodalma van az ellenzéknek. Kérdést intézett akkor e tárgyban a kormányhoz. De a kormány nem tett megnyugtató nyilatkozatot. Ez a kontroverzia húzódik végig a parlament tárgyalásokon szeptember 5-ike óta. Október 15-én újra felszólította a miniszterelnököt, hogy oszlassa el az aggodalmakat, jelentse ki, hogy az ország közjogán nem akar csorbát ejteni. Erre a kérdésre a miniszterelnök a mai napig sem nyilatkozott.

Ezzel a hallgatással szemben előáll Pulszky Ágost, aki azt hirdeti, hogy Ausztria és Magyarország kifelé továbbra is képezhet egy vámpolitikai egységet. Ha a kormány osztja azt a közjogi felfogást, akkor lerombolja a kiegyezés összes közjogi garanciáit. De a kormány Pulszky szavát nem dezavualta.

Jöttek más incidensek is. Így a választási visszaélések, a hivatalos jelöltek elismerése. A francia parlament legutóbb is egy a választások hivatali befolyásolását megbélyegző határozatot hozott. A magyar parlament hiába hozna ilyen határozatot. Báró Bánffy ezt épügy kijátékszáná, mint a törvényt.

A maga részéről visszautasítja a parlament forradalom vádját. Mikor a választásokon és itt kizárják a lojális küzdelem lehetőségét is, kérde, hol van itt a forradalom? Nem a tulsó oldalon? (Zajos taps, tetszés.) Másik lépés a parlament forradalom ténen az aláírások gyűjtése a Tisza-féle törvényjavaslat számára. A javaslatot azzal okolják meg, hogy valaha egy kevésbé lelkiismeretes és alkotmányos kormány, mint a mostani (Hosszas, viharos derűtség.), precedenst ne csinálhasson az ex-lex állapotból. (Zaj.) Akik ezt aláírták, nem voltak tisztában magukkal. Azáltal, hogy valami megtörténik, még nincs precedens. Sok rablás és gyilkosság történt már a világon, de még olyan vérdöröl a szülő nem hallott, aki ily bünténnyel vádolt kliensét azzal védelmezte volna, hogy a precedensek egész sorozata van már előtte. (Zajos tetszés, taps.) Az aláírók precedenst csináltak ott, ahol nincs precedens. Fölmentvényt adtak, melyben benne van a törvénytelenység konstataciója. Az ex-lex állapotban minden veszedelem megvan, csak az nem, hogy a precedenstől kell félni, hanem igenis a tuloldal megcsinálta a legveszedelmesebb precedenst az alkotmány fölforgatására. (Ugy van! balról. Zaj jobbról.) Önök szerint talán szintén nem a Lloyd-épület a törzés?

Stréter Alfréd (jobbról): De igen. (Nagy derűtség balról. Felkiáltások balról: Ez legalább öszinte.)

Gróf Apponyi Albert: Pulszky akármit mond, az aláíratás a legsúlyosabb megnehezítése az aláíró képviselők szabad elhatározásának. Ez a valószínű politikai forradalom. (Felkiáltások: Hazaárulás!) Valóságos forradalom a politikában és pedig akkor, mikor a kormány a bírói tisztet magának vindikálja. Le akarják sülyeszteni a képviselőház vitáit pusztá formásággá. Péchy Tamás volt elnök egyszer ezt mondta: Itt nem igazságról van szó, hanem szá-

va z a s r ó l. Most már nemcsak igazságról nincs szó, hanem szavazásról sincs. (Derűtség.) A javaslat megokolásában azt is mondják, hogy a javaslat intés lesz az ellenzék számára, hogy meggondolja magát. Nem az ellenzék, hanem a tuloldal részéről dobták be az incidenseket. Talán az ellenzék sugalmazta a miniszterelnöknek szerencsétlen nyilatkozatait, talán az ellenzék követte el a rendőri brutalitásokat, a Ház elnapolásával az ellenzék rabolt-e egy hetet a Ház tanácskozásaiból? (Mozgás jobbról.)

Itt félbeszakítják a szónokot a lelkes éljen kiáltások, de ezek nem neki szólottak, hanem a most belépő gróf Zichy Jenőnek, aki minden ismerősével kezdet szorit. Az éljenzés sokáig tart, úgy, hogy Apponyi csak perczek mulva jut szóhoz.

Gróf Apponyi Albert beszédének végén azt mondja, hogy a Tisza-féle javaslat forradalmi lépés, melynek sikerülni nem szabad. Ugyanazzal a jogosultsággal, mint ők fordultak az ellenzékhez, fordul ő is a többséghez, hogy e forradalmi javaslat elejtésével tegyék lehetővé, hogy kezdet foghasznának mindazok, akik a tanácskozás rendjének helyreállítását, a törvények tiszteletét és a kibontakozást öszintén óhajtták. (Tetszés a bal- és szélsőbalon.)

Elnök az ülést tíz perczre felfüggeszti. Szünet után gróf Tisza István beszél.

(Gróf Tisza István beszéde.)

Gróf Tisza István: Tisztelt képviselőház! (Nagy zaj a bal és szélső baloldalon. Halljuk! Halljuk! jobbfelől.) Nem tartom az adott pillanatot alkalmasnak hosszabb vitára. (Nagy zaj balfelől: Halljuk! Halljuk! jobbfelől.) Azon a nézetem vagyok magam is, amelynek előttem szólott képviselőtársaim kifejezést adtak, hogy a Ház voltaképen alig tekinthető megalakultnak a jelenlegi pillanatban és habár a jelen perczben szerencséseknak mondhatjuk magunkat, hogy a sors szeszélye oly ferfiut tiltetett az elnöki székbe (Eljenzés.), aki a tárgyalások vezetésére nézve személyi tulajdonait illetőleg garanciákat nyújt (Egy hang a szélső baloldalon: Válasszuk meg elnöknek!) de azért kétségtelen dolog, hogy a képviselőháznak egyik eminens joga és kötelessége, hogy a tanácskozásokat önválasztotta elnökség alatt folytassa és semmiesetre se tartanám helyes dolognak, hogy itt hosszas viták és tanácskozások folyjanak a korelnök vezetése alatt. (Nagy zaj balfelől. Halljuk! Halljuk! jobbfelől.)

Merültek fel azonban oly témák a mai eszmecsere folyamán, amelyekkel bár lehető rövidséggel, de úgy gondolom, foglalkozni a Ház ezen oldaláról is kötelességünk. (Halljuk! Halljuk! jobbfelől.) És mindenekelőtt szabad legyen egész röviden megmondanom azon indokokat, amelyeknél fogva én Kossuth Ferencz tisztelt képviselőtársam indítványát el nem fogadom. (Egy hang a szélső baloldalon: Mindjárt tudtuk!)

Engedjék meg nekem, tisztelt képviselőház, hogy itt egy, a bürokráciában megszokott kifejezést használjak, nem tehetek róla, ez jutott az eszembe, hogy: ezen indítvány tartalmánál fogva nem alkalmas arra, hogy jogszabályul szolgáljon. (Derűtség jobbról.) Mert méltóztassanak nekem megengedni, hogy részrehajlatlanul alkalmaztassanak a házszabályok, az azt hiszem, mindnyájunk óhajta. (Nagy zaj a bal- és szélső baloldalon. Élénk helyeslés jobbfelől.)

En magamról tudom, hogy ezt óhajtom, (Egy hang balfelől: Hát mért küldték el Szilágyit?) de ha tisztelt képviselőtársaim némely része abban a hitben van, hogy nem mindenki óhajta ez, azt hiszem, hogy csakis azan oldalon lehet keresni az illetőket. (Nagy zaj balfelől. Halljuk! Halljuk! jobbfelől.)

Ami már most az indítvány lényeges részét illeti, azt a kifejezést, hogy a házszabályok jövőre is azon szellemben alkalmaztassanak, amelyben harmincz éven át alkalmaztattak, méltóztassanak nekem megengedni, ezt én az ismert gyakorlatnál fogva teljesen tartalmatlannak, vagyis jogszabályalkotásra nem tartom alkalmasnak. (Helyeslés a jobboldalon.) Méltóztassék megnézni a Ház naplót a 87-es kiegyezést közvetlen követett időből, azt fogják találni, hogy ott a rendre, figyelemre, a Ház méltóságának megőrzésére vonatkozólag sokkal messzebb menő igényekkel léptek fel a Ház tagjai pártkülönbség nélkül, sokkal nagyobb feyzelmet

kívánt az elnökség. A viszonyok változtak, az idők fejlődtek. (Felkiáltások a bal- és szélső baloldalon: Az igaz! Visszafelé! Halljuk! Halljuk! a jobb-oldalon.)

Ivanka Oszkár: Az önök dicsőségére!

Gróf Tisza István: Nagyon örülök, ha ebben a tekintetben a viszonyok nem fejlődtek volna, hogy ha ma is olyan viszonyok között, olyan modorban folynának a Ház tanácskozásai, ahogy husz-harmincz évvel ezelőtt. (Zaj balfelől. Halljuk! Halljuk! jobbról.) de tény az, hogy fejlődtek. Ezt lehet sajnálni, de ez előtt szemét hunyni nem lehet. Az is tény, hogy ugyanazon szabályokat egy, a helyzet magaslatán levő és kötelességét ismerő férfi mindig az illető esethez mértén fogja alkalmazni, mindig az illető eset körülményeinek alapos és objektív mérlegelésével. (Igaz! Ugy van! a jobb-oldalon.) Ennek elébe vágni nem szabad, legkevésbé szabad egy olyan indítvánnyal, amelybe igazán mindenki azt értheti és disputálhatja bele, amit akar.

Ezzel, tisztelt Ház, végeztem az indítvány... (Derűtség és felkiáltások a bal- és szélső baloldalon: Könnyen! Halljuk! Halljuk! jobbról.) ne tessék olyan türelmetleneknek lenni, nem az indítvánnyal, hanem az indítványra vonatkozó egyéni álláspontom indokolásával; ez ellen talán nem lesz kifogásuk. De méltóztassanak talán már most megengedni, (Halljuk! Halljuk!) hogy foglalkozzam az előttem szoltott tisztelt képviselő ur beszédének lényeges tartalmával, a december 6-án a szabadalvó párt körében előterjesztett javaslattal. (Halljuk! Halljuk! a jobb-oldalon. Mozgás balról.)

Tisztelt képviselőház! Mielőtt belemennék a tisztelt képviselő ur előadásának taglalásába, mégis röviden konstatálnom kell két dolgot. (Halljuk! Halljuk! a jobb-oldalon.) Az egyik az, hogy a javaslat tartalmilag abszolúte nem egyéb, mint...

Szalay Károly: Hazaárulás! (Nyugtalanosság és élénk felkiáltások jobbról: Halljuk! Halljuk!)

Ivanka Oszkár: Nem lehet Magyarországból családi hitbizományt csinálni! (Halljuk! Halljuk! jobbról.)

Gróf Tisza István: ... az indemnity-javaslatokban foglalt rendes felhatalmazásnak megadása és egy rövid kiegyezési provizórium. (Derűtség a bal- és szélső baloldalon.) a statusquo alapján. (Igaz. Ugy van! a jobb-oldalon.) Ezek szerint, tisztelt Ház, tartalmilag véve fel a dolgot, mindenki, aki ezen javaslathoz csatlakozik, bármint formában nem tesz egyebet, mint megszavazná az indemnityre vonatkozó törvényjavaslatot és megszavazna egy rövid kiegyezési provizóriumot. (Zaj balról. Halljuk! Halljuk! jobbról.)

Polónyi Géza: Kötéllel fogott aláírásokkal.

Gróf Tisza István: Ha e két javaslathoz jószertés, hazaárulás és nem tudom, még mi minden nem foglaltatik, akkor tartalmát tekintve, ezen törvényjavaslathoz sem foglaltatik ebből semmi.

Ami pedig az aláírás és beterjesztés módját illeti, méltóztassanak nekem megengedni, én úgy tudom, hogy a képviselőház minden egyes tagja bír indítványozási joggal, a képviselőház minden egyes tagja terjeszthet be törvényjavaslatot vagy más természetű indítványt, azt beterjesztheti magában, beterjesztheti másod- vagy többedmagával. A közelmúltban is láttuk, hogy egy ilyen nevezetes okirat, indítvány beterjesztett a Háznak jóformán összes ellenzéki tagjainak, gondolom kilenczvenháromnak aláírásával. Már most (Zaj balról. Halljuk! Halljuk! jobbról.), ha ebben a Házban indítványt tenni egy embernek, husz embernek, meg kilenczvenhárom embernek is szabad, én igazán nem tudom, minő logikával lehet megmagyarázni, hogy azonnal jogsérelem válik az ilyen indítvány beterjesztéséből, ha azt nem kilenczvenhárom, hanem kétszáznegyven ember írja alá. (Élénk helyeslés és tetszés jobbfelől. Mozgás és zaj balról.)

És ha már most sorba vesszük azokat az érveket, azokat az indokokat, amelyekkel tisztelt képviselőházam ezt az akciózt megtámadta, mindenekelőtt azt látjuk, hogy kifogásolja tisztelt képviselőházam azt, hogy a képviselőháznak

tagjai, akik esetleg január hó beálltával mint bírák kell hogy az ügyben eljárjanak, most nyilvánítsanak a kérdésben véleményt. (Nagy zaj és mozgás a bal- és szélső baloldalon. Halljuk! Halljuk! jobbfelől.) Engedjen meg nekem a tisztelt képviselőházam... (Folytonos nagy zaj balról. Halljuk! Halljuk! jobbfelől.)

Bartha Miklós: Csak szabad társalogni! (Élénk mozgás. Halljuk! Halljuk! jobbfelől. Felkiáltások balfelől: Helyre! Helyre!)

Az elnök (csenget): Tisztelt képviselőház! Tisztelt képviselőházaimat itt a baloldalon én már kértem egyszer (Ugy van! Ugy van! jobbfelől), hogy midőn bármelyik képviselő, bármelyik oldalon felszólal, legyenek szivesek folytonos, hosszabb közbeszólásaikkal nem zavarni és meghallgatni. Másodszor vagyok kénytelen itt a baloldalon tisztelt képviselőházaimat figyelmeztetni, hogy nekem az elnöki székben, míg én itt vagyok, részrehajlatlanul kötelességem (Éljenzés jobbfelől) a vélemény szabad nyilvánítását, a képviselők szabad szólhatását megvédenem. (Élénk helyeslés jobbról.)

Gróf Tisza István: Tisztelt Ház, én azt hiszem, hogy előttem szoltott tisztelt képviselőházamnak iménti állításában, engedjen meg nekem a kifejezésért, de bizonyos fogalomzavart kell konstatálnom. Engedjen meg nekem, a képviselőház soha, semmi körülmények közt mint bíró nem jár így el a felelős kormány ügyeiben, hogy a bírói inkompatibilitásnak, a bírói tiszttel összeférhetetlen nyilatkozatoknak a képviselőház tagjainak előzetes állásfoglalása praesudicálja. (Ellenmondás és zaj balfelől. Élénk felkiáltások jobbról: Halljuk! Halljuk!) Engedjen meg nekem, a képviselőház csakis a vád alá helyezés ügyében határozhat; mindaz, amit tisztelt képviselőházam e czímen felhozott, csakis a főrendiházra, illetőleg a főrendiháznak a miniszterek fölött ítélkezni hivatott bíróságára vonatkozhatik. (Ugy van! Ugy van! Élénk helyeslés és tetszés jobbról. Nagy zaj baloldalon.)

A másik kifogás, a másik ellenérv a felelőség szempontja. Engedjen meg nekem, tisztelt képviselőházam, én teljesen osztom azt a nézetet, hogy sem a Ház egyes részeinek vagy tagjainak bármint ilyen előzetes nyilatkozatai a felelőséget nem érinthetik. Engedjen meg, tisztelt képviselőházam, ez a vád, ez a kifogás a nyilvánosság előtt elhangzott nyilatkozatokkal szemben a fair argumentáció, a fair vitakozás szempontjából meg nem állhat.

Következik már most mindaz, amit a tisztelt képviselőházam a precedens szempontjából elmondott és talán a kérdésnek a magva valójában e körül forog. Igen helyesen mondta tisztelt képviselőházam (Zaj balról. Halljuk! Halljuk! jobbról.), hogy nem minden cselekedet képez precedenst és igen helyesen tette hozzá azt is, hogy hasonló esetekben precedensül felhasználhatni csak oly előzmények szoktak, amelyeknek jogszerűsége is állítatik. Ebből indulok ki én is, tisztelt képviselőház.

Sima Ferencz: Vitakozzunk a bihari pontokról! (Zaj balról. Halljuk! Halljuk! jobbról.)

Gróf Tisza István: Bátor leszek a Házat és tisztelt képviselőházaimat is figyelmeztetni rá, hogy az adott esetben nagyon helyes bizonyos óvatossággal eljárni, nem azért, hogy precedens alkottassék (Folytonos zaj balról. Halljuk! Halljuk! jobbról.), de azért, hogy precedens ne alkottassék. Mert a közelmúlt nyilatkozataiban látjuk előjeleit annak, hogy bizonyos tények a jogszerűség színével is ruháztatnak fel némelyek által, amelyek azerintem a jogszerűség színével nem bírnak.

Nagy sajnálatomra, tisztelt képviselőházam, — és ez megerősített nézetemben — ma is használta a szükség-jog kifejezést. Egy okkal több arra, hogy felhívjam a tisztelt Ház figyelmét azon argumentációra, amelylyel tisztelt képviselőházam tavaly januárius 7-dikén a törvényen kívüli állapotot megítélni igyekezett. (Halljuk!) Én azt hiszem, nekünk nagyon kell óvakodnunk attól, hogy ilyen indokolások kapcsán ne akarjunk precedenseket alkotni. Mert méltóztassanak nekem megengedni (Zaj a bal- és szélső baloldalon. Halljuk! Halljuk! a jobb-oldalon.) ez

egyike a legszigorubb, a legkiáltóbb példának annak illusztrálására, hogy nálunk Magyarországon még a közélet kiváló férfai közt is (Zaj a bal- és szélső baloldalon. Halljuk! Halljuk!) még az ország legelső gondolkozói közt is mily veszedelmesen harapóznak el azoknak a német teoriáknak a tanai, melyek elvi negaczióját képezik a parlamentarizmusnak (Zaj a szélső baloldalon. Halljuk! Halljuk! jobbfelől.), melyek egyenes igazolását képezik oly kormányok eljárásának is, melyek parlamenti kormányoknak nem tekintetnek, melyeknek a képviselőház többségével kifejlődött konfliktusa idézheti elő a vis major esetét. (Folytonos zaj a szélső baloldalon. Halljuk! Halljuk! a baloldalon.)

Tisztelt Ház! Gróf Apponyi Albert most előadott álláspontjával szemben, igénytelen nézetem szerint, a magyar alkotmány szeplőtelenységének álláspontja csak az lehet, hogy nincs szükségjog, nincs vis major, nincs az a körülmény, mely jogcímet adjon egy kormánynak, bármint körülmények közt tullepni hatáskörét és jogszabályt alkotni azon a téren, amelyen Magyarországon jogszabályt csak a törvényhozás alkothat. (Igaz! Ugy van! a jobb-oldalon.) Igenis beállhat az az eset, hogy a kormánynak ezt meg kell tennie a magasabb közérdek szempontjából, de akkor teljesen ki van szolgáltatva a képviselőház határozatának, akkor teljesen a képviselőháztól függ megadni a felmentvényt, vagy ráruházni a kormányra eljárásának büntetőjogi következményeit. (Zaj a bal- és a szélső baloldalon.)

Nincs tehát szükségjog és nincs szükségből merített jogcímet, hanem igenis van valami az az, hogy minden ilyen eljárásra lesz erkölcsi bátorsága és lesz lehetősége egy olyan kormánynak, amely a parlamentaris kormány előfeltételeivel rendelkezik, amely bírja a felségének, és bírja a képviselőház többségének bizalmát. (Ugy van! a jobb-oldalon. Nagy zaj és ellenmondások a bal- és szélső baloldalon.) Hát, tisztelt képviselőházaim, bárhogy illeljék meg a jelen többséget és a jelen kormányt, mégis csak, méltóztassanak megengedni, ha nem ismerik el azt, hogy rendes körülmények közt a kormányoknak a többség bizalmával bírnok kell, elvi negaczióba helyezik magukat a parlamentarizmussal. (Igaz! Ugy van! a jobb-oldalon. Nagy zaj a bal- és szélső baloldalon.)

Megvallom, tisztelt Ház, teljességgel nem bírom látni azt a nagy jogsérelemet, azt a nagy alkotmány sérelmet, amelyet gróf Apponyi tisztelt képviselő ur lát abban, hogy mi többségnek tekintjük a képviselők többségének nyilatkozatát akkor is, amidőn az nem itt a Házban nyilatkozik meg a házszabályok által előirt törvényalkotási vagy határozási formák között. És felveti tisztelt képviselőházam a kérdést, hogy mi az a többség, hol van az a többség? Hát tisztelt Ház, a többség a képviselőház tagjai felénél eggyel több. Azt hiszem, ez egy egyszerű matematikai igazság. Ha törvényalkotás terén kell megnyilatkoznia, ha jogi hatálylyal kell megnyilatkoznia, másutt nem nyilvánulhat, mint itt, más formák közt nem nyilvánulhat, mint a törvényalkotás házszabályszerű formái között. Hol fogom ezt a többséget megtalálni, amely egyes szavazásoknál a véletlen szerint esetről-esetre megalakul? (Folytonos zaj a baloldalon.)

Szerb György: Mi csendesek vagyunk, önök soha. (Derűtség balfelől.)

Gróf Tisza István: Engedjenek meg, tisztelt képviselőházaim (Halljuk! Halljuk!), igenis az ország érdeke azt kívánja meg. (Felkiáltások a baloldalon: Hogy a Tiszák vonuljanak vissza! Folytonos zaj. Halljuk! Halljuk!) és mindenkinek arra kell törekednie, hogy az a többség, amely a szavazások alkalmával megnyilatkozik, az megtalálható legyen egy elvi alapon álló párt kompakt soraiban. (Élénk helyeslés a jobb-oldalon.)

Nagy kalamitásnak fogom tartani Magyarországot közügyeire nézve, ha beáll itt is az a helyzet (Folytonos zaj a bal- és szélső baloldalon. Felkiáltások: A Tisza-uralom az az átok!), amely sok más államban beállott, mindenütt romlására a parlamentarizmusnak, mindenütt kárára az ország

vitalis érdekeinek, hogy azok mögött a többségek mögött, amelyekben a szavazásnál a Ház akarata megnyilatkozott, inkongruens, egymással ellentétben álló kisebb csoportoknak esetről-esetre összevagdott találkozása álljon. (Helyezés a jobboldalon. Folytonos zaj a szélső baloldalon.) Ismétlem, tisztelt képviselőház, az ugynevezett Tisza-lex teljesen és abszolút nem szokatlan, egészen köön-séges két felhatalmazást foglal magában. Azon tény, hogy azt 240 tagja a Háznak aláírta, semmi irányban semmiféle jogi sérelmet nem képez. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.)

Hiába áll nekem elő tisztelt képviselőtársam ma ismét azzal az állítással, hogy az egész szeptember óta folyó harcnak egy indoka van, csak az, hogy a kormány a kiegyezés kérdésében nem nyilatkozik. Ismétlem, amit máskor mondtam. (Nagy zaj a bal- és szélső baloldalon. Elnök cseppet.)

Horánszky Nándor: Állják-e szavukat? (Felkiáltások a baloldalon: Állják-e szavukat? Egy szóval lehet válaszolni! (Elnök cseppet.)

Gróf Tisza István: Amely perczben a képviselőház többsége egy pendens ügyre nézve nyilatkozatnak helyét nem látja, nincsen kötelezettség a kormányra nézve ezen nyilatkozatot megtenni. (Igaz! Ugy van! Helyezés a jobboldalon.)

Egyébiránt azt hiszem, tisztelt Ház, hogy lesz rá alkalom ezzel a kérdéssel foglalkozni abból a szempontból is, hogy álljuk-e szavunkat? És akkor ki fogjuk mutatni, hogy tisztelt képviselőtársaim is a súlyponti összes közjogi formulázaikban az egymással szemben leköötött akarat közjogi kritériumára fektetik, és konstatálni fogjuk, hogyha van valami eltérés, ez csakis egy részletben lehet. Gróf Apponyi Albert tisztelt képviselőtársam már tavaly is, és konzekvensen a japáni szerződés tárgyalásánál is azon nézetének adott kifejezést, hogy a mint egyszer a két állam egymással leköötött akarral le nem mondott gazdaság-politikai különállásáról, azoknak külfállamokkal szemben mint különálló gazdasági individualitásnak kell tárgyalniuk, és hogy ez alól kivételnek van ugyan helye, de csak esetéről-esetre adott törvényhozási felhatalmazás útján.

Gondolom, teljes precizitással idéztem tisztelt képviselőtársam szavait. Ezzel szemben az eltérés mindössze azon árnyalatban található, hogy tisztelt képviselőtársam megengedi ugyan közös diplomáciai akciónak kifejtését a gazdaság-politikai nemzetközi eljárás terén; de ehhez esetéről-esetre megkivánja a törvényhozás előzetes felhatalmazását, holott a japáni szerződés alkalmával is előzetesen ki nem kérelmett és valószínűnek tartom, hogy a kormány jövőre is ezen esetéről-esetre való kikérését a törvényhozás felhatalmazásának feleslegesnek fogja tartani, annyival inkább, mert a törvényhozás az illető szerződés el vagy el nem fogadása által a maga szuverénitását ugysis nyilváníttja. Megengedem, hogy itt egy nuance, egy árnyalateltérés van. De olvassa el bárki, úgy gróf Apponyi Albert, mint Horánszky Nándor tisztelt képviselőtársam decemberi beszédeit, ott a súlypont az egész vonalon, én szerintem is nagyon helyesen, az állami akarat leköötésére van fektetve, arra, hogy lemond-e Magyarország Ausztriával szemben bizonyos időre cselekvési szabadságáról vagy sem? És nagyon helyesen; én is ezt tartom, és nem azért, mintha itt valami szent fogadalom kötne le bennünket önk irányában, hanem mert ez meggyőződésem, és jövőben is ezen az állásponton fogok maradni. De mondja meg minden elfogulatlan szemlélő: érdemes-e ezen harcot kezdeményezni, érdemes-e az országnak annyi fontos érdekét kockáztára tenni (Felkiáltások a baloldalon: Önök teszik kockáztára!) csak azért, mert diplomáciai alkudozás esetében önök esetéről-esetre előzetes felhatalmazást kívánnak, amit mi feleslegesnek tartunk.

De mindégy, tisztelt képviselőház, én nem akarok ezzel a kérdéssel most hosszasan foglalkozni. Mert hiszen, tisztelt képviselőtársam, megint azt a benyomást tette rám, mintha almok álmódója lenne; ő beszélt nekünk a kormány nyilatkozatairól, mint az egész obstrukció kiindulási pontjáról, nem gondolva meg, hogy nemcsak

az ellenzék többi árnyalatainál, de saját pártjainál is ezen álláspontjával homlokégyenest ellenkező nyilatkozatokat talált. Már szeptemberben azt mondta Gulner tisztelt képviselőtársam: ütött a leszámolás órája. (Felkiáltások balfelől: Igenis ütött! Nagy zaj és derűtség jobbfelől.)

Gulner Gyula: Ennek a rendszernek el kell pusztulnia, addig Magyarországon béke nem lehet! (Nagy zaj.)

Gróf Tisza István: Kérem, ez egyházi ügy, ez a tisztelt képviselőtársaim házi ügye. Én konstatálom, hogy gróf Apponyi Albert szerint az obstrukciónak egyedüli indoka az, hogy a kormány nem ad felvilágosítást, önök szerint pedig személynek és rendszernek pusztulni kell. Végezzék el ezt egymás közt (Nagy zaj balfelől. Halljuk! Halljuk! jobbfelől.), de engedjék meg nekem, ha mint párt, politikai őszinteségre akarunk jogcímet szerezni, ne beszéljenek ilyen különbözőképen, ne bujkáljanak... (Nagy zaj és felkiáltások a bal- és szélső baloldalon: Ki vele! Eláll! Egy hang a baloldal hátsó padján: Mi azt szoktuk mondani, amit gondolunk!)

Gróf Tisza István: Mondják meg nyíltan és férfiasan, hogy mit akarnak, de ne akarják eljárásukat minden lépten-nyomon vagy letagadni, vagy idegen mezbe felöltöztetve bemutatni. (Ugy van! Ugy van! jobbfelől.) És ime most itt van egy fényes alkalom. Tisztelt képviselőtársam (Halljuk! Halljuk!) beszédét egy igen lelkes felhívással végezte: szüntessük be azt az akción, amely a december hatodik konferencián megindult.

Polónyi Géza: És bukjanak meg! (Derűtség és zaj balfelől.)

Gróf Tisza István: ... és akkor beáll, amint magát kifejezte (Halljuk! Halljuk!), a kiegyenlítés lehetősége. Magyarozza meg, tisztelt képviselőtársam, hogy mit ért a kiegyezés lehetősége alatt? Mert ha csak erkölcsi biztosítékot nyújt is nekünk arra nézve, hogy ezen javaslatnak megsemmisítése bármilyen formában lehetővé teszi a törvényes megoldást e hónap folyamán, én csak a magam nevében beszélek (Derűtség és zaj balfelől. Egy hang balfelől: A papa mit szól hozzá?) de azt hiszem, nincs senki ebben a Házban, aki a békés kiegyenlítésnek ezt a módját örömmel ne fogadná. (Halljuk! Halljuk!) Ha azonban nem így áll a dolog, akkor engedje meg tisztelt képviselőtársam, hogy azt a kérdést intézzem hozzá: hogy ezekben a komoly időkben, ezekben a mindnyájunkra nézve komoly (Nagy zaj balfelől. Felkiáltások: A Tiszákra nézve komoly!) komoly felelősséggel járó pillanatokban óvakodjunk a rhetori flosculusoktól és öntsünk tiszta bort a pohárba! (Hosszantartó élénk tetszés, helyezés és éljenzés jobbfelől. Felkiáltások balfelől: Halljuk Apponyit!)

(Magyarozatok.)

Gróf Apponyi Albert: Tisza István félreértette őt. Ő azt mondta, hogy két sebes része van a helyzetnek: A kormánynak a kiegyezés dolgában való kétértelműsége a másik a miniszterelnöknek a választási ügyekről tett nyilatkozatainak sorozata. Neki nem volt joga az ellenzék nevében beszélni, csak annyit mondott, hogy ő oda fog működni, hogy a rend helyre álljon. A míg ezt a Tisza-törvényt el nem ejtik, a kiegyezési törvények tárgyalásáról szó sem lehet. (Mozgás jobbról.) Ennyit mondott, többet nem. (Ugy van! a baloldalon.)

Gróf Tisza István: Apponyival szemben kifejti, hogy ő a nemzeti pártban felmerült nézeteltérésekre rámutatott. Ezt a házi perpatvart intézik el különben a pártban egymás közt.

(Gróf Károlyi István beszéde.)

Gróf Károlyi István: Az a hang, mely a parlamentben pár hét óta lábra kapott, a lehető legrosszabb. Ki ne érezné szégyenletesnek, ha az adott szó szentségét itt nem bocsúlják. Letagadják az ünnepiesen tett ígéretet, jogosnak ítélik a törvénysértést és a sértő szó átsurránhat a lelkeken, anélkül, hogy sértene. (Ugy van! a baloldalon.) Ide jutott a parlament. Tele skandalummal, amelyen a szöszegés és a nemzet önézetének lealázása, mint legutóbb a Hentzi-ügyben láttuk. (Zajos tetszés.) A cél e skandalumokkal szemben csak egy: megbuktatni a kormányt és rendszert. (Zajos tetszés.) Tisza Kálmán, aki a Tisza-lexet megcsinálta, feltű az obstrukciónál a hazát, Tisza Ká-

mán csak két obstrukciót ismer: egyet, melyhez csak neki van joga és egyet, melyhez az ellenzéknek nincs joga. (Tetszés.) Csak olyan obstrukció jogosult, mely az ő érdekében való. Ő meg van győződve, hogy az ellenzéknek nem fog sikerülni megbuktatni Bánffy-t, de meg fogja buktatni Tisza Kálmán és a többség, mint megbuktatta Szapáryt, Wekerlét, mikor a bársonyszék récségni kezdett alattuk. Sokkal tisztéletremáltóbbak azok a szenvedélyek, melyekkel most az ellenzék a kormányt ostromolja, mint az a szenvedély, melynek csak az étvágy kielégítése volt célja. Ez a rendszer csak a kortés-bandák szervezésében volt nagy és kioltotta a fiatalság szívéből a némes önézetet. Ez az oka, hogy ma már kihálóban van a nemzetben a törvénytisztelet, az adott szó szentsége, bármennyire nevezték is önök (Felkiáltások jobbfelől: Hisz nem nevezett senki. Viharos derűtség.), még az Istentől való félelem is. (Ugy van a baloldalon.) A kormány a szocializmus, az anarchizmus karjaiba hajtja az országot.

Bartha Miklós: Ma meggyilkolják az alkotmányt, holnap a királyt!

Gróf Károlyi István kijelenti, hogy ő a külön vámtérület híve. A gazdasági önállóságtól sok jót remél. Szeretne még a miniszterelnökkel beszélni. Olyat akar a kormány a koronánál kiereszkolni, ami nemcsak az alkotmányt, de a király egyéniségét is sértene. Az osztrák-magyar monarchia ereje az, hogy oly uralkodója van, kinek személye, lovagiassága, népéhez való ragaszkodása és vallásossága előtt a világ összes fejedelméi és népei meghajolnak. Nem hiszi, hogy a miniszterelnök hazafiatlan és erkölcstelen tanácsa elhomályosítaná ezt a nimbust. (Tetszés az ellenzéken, meggás a jobboldalon.) Nem hiszi el a szóló, hogy Bánffy rá tudná bérni apostoli királyunkat, hogy az alkotmányra tett hűségesküjéhez hű ne legyen. (Roppant tetszés a bal- és szélsőbaloldalon.) Alig pár napja egy anarchista tőre kioltotta a nemes királyné életét. Pár nap előtt Bánffy és Tisza gyilkmerényletet követtek el alkotmányunk és szabadságunk ellen. (Nagy tetszés.) Magyar emberek akarták a magyar alkotmányt megölni. Az anarchista kezét nem volt aki föltartsa, de az önk kezéből ott a tuloldalon, ki fogja csavarni a tört az ébredő nemzeti önézet. (Tetszés.) Erőt ehhez védőasszonyunk szellemé fog adni. (Lukács pénzügyminiszter nevet. Felkiáltások: A jograblók nevének! Az égri hős nevé! Nézzétek báró Lukényit). Szóló végül arra, kéri Bánffy-t, vesse el azt a szennyes eszközt, mert az sirja fölött örök szégyenszopként fog állani. (Zajos tetszés a bal- és szélsőbaloldalon.)

Az elnök a vita folytatását a holnap tíz óra-
kor kezdődő ülésre halasztja.

A politikai helyzet.

Napról-napra szaporodnak a bizalmi nyilatkozatok, melyek a vidékről érkeznek a kormányhoz és a szabadelvű párthoz.

A mai ülés békésebb hangulatban folyt le, sőt akadtak egyesek, akik azt híresztelték, hogy az ellenzék nem fogja a dolgokat a végletekig vinni.

A függetlenségi párt ma megjelent proklamációja még nagyon harcias ugyan, de ez nem hátráltatná a békés megoldást, ha arra a komoly kísérletek megindulnának.

A holnapi napnak két nagy eseménye lesz. Az egyik Tisza Kálmán beszéde Nagyváradon, a másik gróf Csáky Albiné a képviselőházban.

A mai nap egyéb eseményeit itt foglalkozunk össze.

(A szabadelvű klubból.)

Mikor lesz az elnökválasztás napja? Szerdán? Csütörtökön? Ezt a kérdést találgatták ma este a szabadelvű körben. De persze senkisé nem tud feleletet adni. Sőt sokan még azt se veszik biztosra, hogy újévre lesz a Háznak elnöke. Ambar erre már csak a legfeketébben látók gondolnak; hiszen az tulajdonos világos szimbóluma lenne a parlament anarchizmusának.

Kellő megelegedéssel fogadták azt a hírt, amely az egyik disszidens nyilatkozatáról szólt. Azt mondta ugyanis e politikus, hogy gróf Károlyi István beszéde többet ér a pártnak, mintha gróf Károlyi István félmilliót

adott volna a pártkasszának. És annál értékesebb e beszéd, mert ezt még a korona is el fogja olvasni, amit mindenféle lateinerek és egyéb népség beszédeiről nem lehet eimondani. Arra is kíváncsiak voltak, vajjon kit értettek az a csapat képviselő, aki gróf Károlyi beszéde után a „szerzót” akarta látni.

De hát az ilyen apróságok csak a pletyka vidékeire valók.

A politikai hangulatot a pártban gróf Tisza a István nagy beszéde dominálta; nagy lelkesedéssel beszéltek róla s egyuttal sok keserűséggel és a retorzióra való erős hajlandósággal emlékeztek meg a legújabb taktikáról, mely hangos trécseléssel akarja elnyomni a beszédeket.

A nyílt levelek áradata iránt megvolt érdeklődést erősen megapasztotta az a feszült várakozás, amelylyel a Tisza Kálmán holnapi beszéde elé tekint a párt. Ez lesz egyuttal ouvertüreje a párt vidéki akciójának is.

Hegedűs Sándor egyébként nem megy Kolozsvárra, de holnap beszélni fog a Házban. Azt is erősen kérdezték, hogy Apponyi mit keres Erdélyben? Híve ott ugyanis alig akad, a kolozsvári Nemzeti színház pedig nem rosszabb a budapestinél. Kár tehát a nemzeti párt vezérének egy beszéd, meg egy színi-előadás kedvéért Kolozsvárra mennie.

(Tisza Kálmán Nagyváradon.)

Nagyváradról táviratozzák: Tisza Kálmán ma este félhat órákor érkezett Nagyváradra. A pályaudvaron óriási közönség várta. Ott voltak többek között Beöthy László főispán, Szunyogh Péter alispán, Hlatky Endre, a szabadelvű párt elnöke, Horváthy Géza alelnök, Orley Kálmán országgyűlési képviselő stb. Az eljénzés csillapultával Bulyovszky polgármester üdvözölte Tisza Kálmánt a város nevében, mire Tisza megköszönte a fogadtatást és hosszu kocsisor kíséretében, zúgó eljénzés közben a kaszinóba hajtatott.

A nagyváradai szabadelvű párt háromtagu küldöttsége holnap a következő bizalmi nyilatkozatot adja át Tisza Kálmánnak:

Kegyelmes urunk! Szeretett képviselőnk! Rendkívüli idők rendkívüli intézkedéseket szülnék. Ez az oka, hogy a nagyváradai szabadelvű párt tisztelettel alólírott nagyválasztmányja a folyó évi december hó 17-én tartott üléséből indítatva érte magát arra, mikép a nagyváradai szabadelvű párt egészének szívében élő és soha egy pillanatig sem lankadó határtalan bizalmának, melylyel bölcs vezére és szeretett képviselője kegyelmesség iránt viseltetik, újból kifejezést adjon. Nem félreértés, nem is a megrendült bizalom megszilárdítása miatt tartotta tehát a tisztelettel alólírott pártválasztmány szükségesnek a bizalomnak külső manifestációját, hanem mai rendkívüli és sajnálatos politikai helyzetben kereste és találta meg az indító okát arra, hogy a bizalmának körén kívül eső világgal szemben is dokumentálja, mint érez egyutt a nagyváradai szabadelvű párt választott képviselőjével és hogy annak irányt jelző politikai tevékenységét helyesli és az ország igaz érdekével összhangzónak tartja. Így értettük és így kérjük szeretett képviselőnk, hogy bizalmunk ezen újabb megnyilatkozását fogadja azon őszinte kijelentésünk kapcsán, hogy a nagyváradai szabadelvű párt és kegyelmesség politikai multjából fakadó bölcseséggel erős vára leszen a paczifikációnak, ha lehet, a küzdelemnek, ha kell. A nagyváradai szabadelvű párt nagyválasztmányának 1898. évi december hó 17-én tartott üléséből.

Hlatky Endre,
pártelnök.

Dr. Sarkadi Lajos,
pártjegyző.

(A holnapi ülés.)

A képviselőház holnapi ülésére szólásra fel vannak jegyezve gróf Csáky Albin, Szentiványi Árpád, Polónyi Géza, Molnár János.

(A Ház karácsonyi szünete.)

Polónyi Géza a Ház holnapi ülésében a napirend megállapítása dolgában kérdést fog intézni a Ház jelenlegi elnökéhez, minő előterjesztést tesz a Háznak a karácsonyi szünet megállapítása dolgában.

(A kormány üdvözlése.)

A biharmegyei szabadelvű párt Szunyogh Péter alispán elnöklése alatt népes gyűlést tartott. Hegyesi Márton, a pártegyik legtekintélyesebb tagja, beszédeben élesen elítélte az obstrukciót és indítványára a következő sürgönnyt küldték Budapestre:

„Nagyméltóságú báró Bánffy Dezső miniszterelnök urnak Budapestben.

A biharmegyei szabadelvű párt mai napon tartott közgyűlésében egyhangulag kijelentette, hogy az országgyűlési ellenzéki pártok azon erőszakos eljárását, miként a törvényes állapotok biztosítására szükséges törvények megalkotását gátolja s ezáltal hazánkat, alkotmányunkat jövő évi január elsőől fogva legalább egyidőre törvényen kívüli állapotra kényszeríti, mint meggondolatlant, sőt hazafiatlant elítéli s elítéli pártunk azon volt tagjainak eljárását is, kik zászlójukat mostan elhagyva, ezen lépésük által akarva, nem akarva, a kisebbség célzatait látszanak támogatni; elhatározta továbbá, hogy Nagyméltóságod eddigi hazafias törekvéseit mindenekben támogatja és biztosítja Nagyméltóságodat törhetetlen ragaszkodásáról, át lépén hatva azon meggyőződéstől, hogy hazánk nehéz helyzetében csakis a Nagyméltóságod által követett uton lehet a parlamentárizmus elvét a jövőre nézve biztosítani.

Kelt Nagyváradon, 1898. december 19-ik napján tartott közgyűlésből.

Szunyogh Péter pártelnök.

Orley Kálmán országgyűlési képviselő azt indítványozza, hogy a szerdai megyei gyűlésen is tegyenek indítványt a kormány iránt teendő bizalmi nyilatkozatra. Az indítványt nagy lelkesedéssel elfogadták és az indítvány megtételével Hegyesi Mártont bizták meg.

A nyitra-vármegyei szabadelvű párt központi végrehajtó bizottsága e hónap 17-ikén az ellenzéki pártok obstrukciójával szemben hosszabb határozatot hozott, mely így szól:

„A Nyitra-vármegyei szabadelvű párt központi végrehajtó bizottsága hálás elismerését és köszönetét fejezi a kormánynak és az azt támogató szabadelvű képviselőházi többségnek azon nemes önzertű magatartásáért, amelyet azok a kisebbségnek nyers indulatu, tisztán személyi vonatkozású támadásaival és alkotmányunk ellen vakmerő erőszakkal intézett lelkiismeretlen ostromokkal szemben tanusítottak; hazafias háláját és köszönetét fejezi ki ezen vármegyebeli kilencz országgyűlési képviselőnek, akik az ellenzéki kisebbség ama terrorisztikus irányzatú ostromától alkotmányunk és pártunk tradícióiból folyó kötelmeik nemes tudatában meg nem ingattatva, aláírásaikkal hozzájárultak azon törvényjavaslathoz, mely az országgyűlési szabadelvű párt e hónap 6-án tartott értekezletén előterjesztett és amely minden ellenzéki kísérlettel szemben immár világosan dokumentálja azt, hogy a képviselőknél kétségbe nem vonható számszerű többsége rendíthetetlen támasza lesz a kormánynak akkor is, ha az ellenzéki kisebbség physikai erőszaka a végrehajtó hatalmat a jövő év első napján a szükség jog cselekvési terére szorítaná; ugyanezen okonál fogva helyteleníti gróf Széchenyi Aladár szabadelvű párti programmal megválasztott országgyűlési képviselőnek az említett törvényjavaslattal szemben követett magatartását.

Elhatározza a központi végrehajtó-bizottság, hogy ezen határozatról egy a miniszterelnök urat, mint az országos szabadelvű párt elnökségét, nemkülönben az említett képviselő urakat értesíti és felkéri a vármegyei szabadelvű pártnak vidéki választmányait, hogy ezen politikai fejleményekre vonatkozó álláspontjuknak hasonlóképp nyílt és határozott kifejezést adni és hozandó határozataikat velünk közölni sziveskedjenek.

Egyidejűleg elhatározza a végrehajtó-bizottság, hogy ugyanezen ügyhen folyó hónap 29-én délután hat órákor egyetemes negygyűlést hív össze.

Kelt Nyitrán, a vármegyei szabadelvű párt

központi végrehajtó-bizottságának 1898. december 17-én tartott értekezletéből.

A pozsonymegyei szabadelvű párt Szalay Ödön kir. tanácsos elnöklésével [mellett tartott ma közgyűlésen egyhangu lelkesedéssel elhatározta, hogy Bánffy báró miniszterelnököt és Podmaniczky báró utján az orsz. szabadelvű pártot sürgönnyileg tántoríthatatlan bizalmáról és ragaszkodásáról biztosítja.

(A szabadelvűpárt üdvözlése.)

Báró Podmaniczky Frigyeshez, az országgyűlési szabadelvű párt elnökéhez, ma Pozsonyból a következő távirat érkezett:

„A pozsony-vármegyei szabadelvű párt ma tartott népes értekezletén egyhangulag és nagy lelkesedéssel fejezte ki a nagyméltóságú kormány és az országos szabadelvű párt iránt való rendíthetetlen bizalmát és ragaszkodását. Szalay Ödön pártelnök. Petőcz Jenő pártjegyző.”

A csaczaai szabadelvű párt elnöksége Ráth Péterhez, a kerület országgyűlési képviselőjéhez, a mai napon a következő táviratot intézte:

„A csaczaai választókerület szabadelvű pártja ma megtartott pártgyűlésében Nagyságodnak egyhangulag bizalmat szavazott azon ép oly férfias, mint hazafias elhatározásáért, hogy magát külső befolyások által meg nem tévesztette s a szabadelvűség zászlaját továbbra is híven követve, a szabadelvű álláspontához rendíthetetlenül és szilárdan ragaszkodik. Ebbeli állásfoglalásában biztosítjuk teljes ragaszkodásunkról s igérjük, hogy a hazafias boldogítására célzó törekvést híven követni fogjuk. A szabadelvű párt elnöksége nevében: Szeghy János pártelnök.”

(Mozgalom egy kilépett ellen.)

A Szécsényi kerületből jelentik nekünk, hogy az ottani választók zöme gróf Pejacsevics Arturnak a szabadelvű pártból való kilépése miatt bizalmatlanságot akar szavazni.

(Ifjabb báró Perényi Zsigmond nyílt levele.)

Ifjabb báró Perényi Zsigmond, Ugocsa megye nagyszőlősi választókerületének országgyűlési képviselője abból az alkalomból, hogy a Tisza-féle javaslat miatt a szabadelvű pártból kilépett, a kerület választópolgáraihoz nyílt levelet intézett, mely a többek közt így szól:

Tisztelt választópolgárok!

Nem irtam alá a Tisza-féle javaslatot, mert az nézetem szerint sarkalatos törvényekkel ellenkezik és alkotmányunknak flagrans megsértése. Ellenkezik a miniszteri felelősségről szóló 1848: III. törvényekkel szellemével, azt hatályából kiforgatja, amidőn a miniszteri felelősséget áthárítja az egyes párttagokra, akiknek pedig — mint országgyűlési képviselőknél épen egyik legfontosabb kötelességük — minden felelősség nélkül, alkotmányos sértés esetén, a miniszterek felelősségre vonása. Előzetes felhatalmazás és felmentés az a kormány 1898. január elsején tul terjedő és törvényes jogait túlhaladó intézkedéseire, pedig a felmentés természetesen is csak utólagos lehet. És a törvényesség látszatában burkolja ezen javaslat az adók és ujonczoknak törvényhozási megszavazás nélküli tiltott szedését és állítását. Igen helyesen és találon mondotta a Tisza-féle okiratról egyik kiváló politikusunk, hogy az nem egyéb, mint egy 240 klubtag által girált váltóúrlap, melynek tetszés szerinti kitöltésére a kormánynak szabad kezet hagynak.

Mi sem bizonyítja jobban a kormány álláspontjának helyteleniségét, mint azon körülmény, hogy csak a pillanatnyi presszió és reabeszélés által szerezték meg a szükséges többséget, hogy a Tisza Kálmán-féle javaslatot és annak indoklását előre nem közölték senkivel, hogy az értekezletre azon befolyásos és független férfiakat meg sem hívták, akikről tudták, vagy gondolták, hogy a javaslatot helytelenítik és akiknek felszólalása sokakat felvilágosított és a helyes utra terelt volna. Pedig a miniszterelnök ur az értekezleten szó szerint ezeket mondotta: „Múltotzassanak egész függetlenül, tárgyilagosan ezen kérdést megfontolni, megbeszélni.” Hát lehet szó megfontolásról, megbeszélésről akkor, amidőn az azonnali hozzájárulást követelték és a meggondolási idő kérelmét bizalmatlanságnak nyilvánították?

Tisztelt választópolgárok!

Kiléptem a kormánypartból azzal a meggyőződéssel, hogy azáltal szabadelvű programmal ellenkezésbe nem jutottam, sőt épen ezen program, mely Széchenyi, Deák, Andrássy tradícióján alapul, önként minden alkotmányos sértést kizár.

Nyugodt lelkiismerettel bizom tehát eljárásomat az önök józan ítéletére. És ha tettemet még

sem helyeslik, ha elveszíttem azon bizalmukat, melynek megválasztásomat köszönhetem, sajnálati bár, de halozás nélkül fogom rendelkezésükre bocsátani mandátumomat, melyet tisztán szereztem és tisztán, szeplőtlenül megőrizni volt mindenkor legfőbb törekvésem.

Budapest, 1898. december 19-én.

Ifjabb báró Perényi Zsigmond,
országgyűlési képviselő.

(Beszámoló.)

Gróf Forgách Antal országgyűlési képviselő, választói kívánatára, december 20-án Balassa-Gyarmaton beszámolót tart, amely alkalommal meg fogja indokolni a Tisza-féle törvényjavaslat melletti állásfoglalását. A képviselő fogadására már nagyban készülnek.

(Az obstrukció ellen.)

Pozsonymegye közgyűlése báró Vay főispán elnöklése alatt a csongrádi felirat tárgyalása alkalmával nagy többséggel elhatározta, hogy a csongrádi felirathoz hasonló felterjesztést intéz az országgyűléshez, melyben az ellenzék által folytatott obstrukciót elítéli és azon óhájának ad kifejezést, hogy a törvényhozás rendes működése mielőbb alkalmas módon biztosíttassék.

(Szózat a nemzethez.)

Az országos függetlenségi és 48-as pártnak Kossuth Ferenc pártvezér és pártelnök által szerkesztett s a párt tagjai által elfogadott s aláírt kiáltványát most fogják nyomtatásban szétküldeni. A „Szózat a nemzethez” címet viselő felhívás a következő:

Polgártársak!

Az ország alkotmánya veszélyben van; már régóta viseli az alkotmányosság álarczát az önkény; most pedig bevallott ténynyé vált az összeesküvés az alkotmány ellen.

Ujjonczokat szedni és adót behajtani készül a kormány anélkül, hogy erre felhatalmazást nyerne az országgyűléstől; bár jól tudja, hogy ilyen körülmények közt minden polgárnak joga volna az adófizetést megtagadni; és tudja azt is, hogy a törvények értelmében súlyos felelősség terheli azt a kormányt, mely felhatalmazás nélkül adót és ujjonczokat szed.

Ép azért, mert jól tudja ezt a kormány, igyekszik büntetlenséget biztosítani magának azzal, hogy irásban kötötte le a többség tagjait arra, miszerint az alkotmányossággal járó felelősségtől előre is fölmentessék.

Ezzel a ténnyel a szándékolt alkotmányosságot előre is fokozza, mert lerombolja az alkotmányos kormányforma föltételeit azzal, hogy a pártfegyverrel fegyverével támadja meg az országgyűlési képviselők függetlenségét; kijátzza a kormány felelősségének elvét; megkerüli az országgyűlés jogait s ezeket egy pártkör határozataival bilincseli le; és erre a pártkörre támaszkodik azért, hogy magának jogot kovácsoljon az alkotmányellenes kormányozhatásra.

A kormány tehát egy oly előzményt teremtett, melyre mindenkor hivatkozhatik bármely jövődöbéli erőszakos kormány; és az adott példát követve, esetleg elkövethetja büntetlenül az ország minden jogát, minden szabadságát, még pedig a parlamentáris kormányforma látszata alatt.

Oly világosan sértette meg ezzel a kormány az alkotmányosság alapelveit, hogy emiatt saját pártjának több kiváló tagja sem vállalt vele együttes felelősséget.

Polgártársak! Mindaz, ami történik, fényesen igazolja harmincz éven át folytatott küzdelmünket.

Mi nemcsak azért küzdöttünk és küzdünk az 1867-iki kiegyezés által teremtett alap ellen, mert ezzel az ország függetlenségének legfőbb kellékei foladtak, hanem azért is, mert meggyőződésünk szerint lehetetlen ezen az alapon visszaszerezni azt, amit független államiságunkból elvesztettünk; sőt mindig tovább és tovább sodortatik az ország felé a sikamlós lejtőn, míg csak a szabadság elvesztésének, a jogtörésnek, a törvénysértésnek mély posványába el nem merül.

Mennél több év telik el a kiegyezés óta, és mennél tovább tart annak a pártnak az uralma, melyet a kiegyezés emelt a hatalom polczára, — annál több jogot veszít el az ország abból a kerévből is, ami még fennmaradt és annál merészebb kézzel nyulnak az egymást követő kormányok azokhoz a korlátokhoz, melyek minden szabad országban azért állították fel, hogy a hatalom elterjeszkedése és tulkapása fékezhető legyen.

Most már odajutottunk, hogy minden egyes törvényt, legyen az sarkalatos, vagy alkalmi, a legkisebb habozás nélkül felretesz a kormány, egyszerűen mellőzi, vagy egyenesen megsérti, úgy,

amint jobbnak látja, azonnal, mihelyt vagy a kormányzás percnyi kényelmét zavarja, vagy a harmincz év óta tartó hatalmi élvezettől enervált és féktelenné lett többség vágyait, terveit zavarja vagy pedig korlátozza.

A törvény szentségének fogalma semmivé lett; a többség akarata minden és ha a kisebbség törvényt merészel védeni, azzal vádoltatik, hogy akaratát a többség akarata fölé emeli és ellentállással alkotmányosságot kergeti a többséget, amely nem hajlíthat meg a kisebbség akarata előtt.

De ne ámtsa senki a nemzetet! nem a kisebbség akarata igyekszik mi a többség akarata fölé emelni, hanem a törvény akarata, a törvény szentségét, mely előtt meg kell hajolni nemcsak a többségnek, de magának a koronának is, mert a törvényeket szentesítette és így ezeket megtartani és megtartatni kötelezve van.

A törvények szentségét nemcsak egy országgyűlési kisebbségnek van joga megvédeni, de minden egyes polgárnak is megvan ez a joga, sőt megvan ez a kötelessége, mert egy ország alkotmánya csak akkor lehet biztos, ha minden egyes polgárban a törvényhű és elszánt örre talál.

Igy örködünk most mi az országgyűlésen és ezzel a legvilágosabb kötelességünket teljesítjük.

Ellentállásunk nem ad a kormánynak jogot arra, hogy az alkotmány megtámadtassék azért, mert állítólag lehetetlené tétetik az államháztartás folytonossága.

Mi tudjuk azt, hogy az államháztartás gépezete nem állhat meg, ép ezért kinyilatkoztattuk, hogy minden oly kormány, melyhez nem tapad a törvénysértések egész láncolata, elnyerhetné kellő időben a meghatalmazást, mert oly kormány ellen, amely saját elveit, a törvények keretén belül s ezekhez alkalmazkodva igyekszik érvényesíteni, nem lenne alkotmányos jogunk más fegyverekkel küzdeni, mint azokkal, amelyeket harmincz év óta használtunk, amely hosszú idő alatt egyszer sem akadályoztuk meg sem a felhatalmazást, sem az ugynevezett kiegyezést a vám- és kereskedelem- s a bank-ügyben, de azért mindig kifejtettük elveinket, érvekkel támogattuk igazunkat, s a törvényszabta határidő előtt mindig eltűrtük azt, hogy az elvek mérkőzésében a szavazás döntsön.

Egész multunk biztosítja, hogy ilyen irányban fogunk eljárni most is, ha a többség akarata törvényes alakban s a törvények megszegése nélkül érvényesítettnek.

De épen az a tény, hogy már odajutottunk, hogy nem többé a törvényeket a többség akarata ellen, hanem a többség akaratát a törvények ellen igyekszik a kormány keresztülrészakolni, épen ez a tény mutatja, hogy nagyon messzire siklott már le az ország az 1867-iki alapon fekvő kormányzás lejtőjén.

Nem is lehetett ez máskép, mert a jogfeladásra épített rendszer csak is jogfeladást szülhet; ahol nem szentek a nemzetnek természetes jogai, még oly jogok sem, melyeket a legsarkalatosabb régi és új törvények biztosítottak, ott nem lehetnek szentek a kisebbségeknek a törvények sem.

A szózat további tartalmában vázolja a függetlenség hosszú küzdelmeit és oda konkludál, hogy a 67-es alkotások teljesen elvesztették értéküket. A proklamáció befejezése így szól:

Ugy állott előttünk a helyzet, hogy választanunk kellett a között, hogy egy rövid halasztást elüjtünk, vagy a törvényen kívüli állapotot, melybe a kormány nem állította az országot sodorni, állandósítsuk hosszabb időre.

Alkotmányos meggyőződésünk és hazafiságunk azt parancsolta, hogy inkább odazzuk el jogunkat a törvény végrehajtását követelni, mintsem, hogy olyan megrázkódtatásnak tegyük ki hazánkat, mint amilyen a törvényen kívüli állapotot követhette volna.

De a törvény végrehajtásának elhalasztásából a törvény lábba tiprása lett; most már inkább az ország alkotmányát teszi tönkre az országgyűlés többsége, mintsem hogy a törvényt végrehajtaná és meghajolna az Isteni ítélet előtt, mely váratlanul nyújtotta a sovárgó nemzet felé a hazának anyagi függetlenségét a magyar nép jólétének biztosítékát. Polgártársak! A függetlenségi és 48-as párt nem tűri el a törvénysértést, nem mond le elveiről, nem ejti el az ország sarkalatos jogait.

Odakiáltjuk a törvénytörő kormánynak, hogy eddig és ne tovább!

Nem kockáztatjuk az államháztartás folytonosságát, mert nyitva van az út, amelyen ez azonnal biztosítható. Térjen vissza a hatalom a törvényisztelet útjára, üljön a kormány székébe a jog és az igazság tiszteleté; jöjjön egy más kormány, mely a többség elveit úgy érvényesítse, mint ahogy az alkotmány megkívánja, a törvények értelmében s a jogok keretén belül. Ha ez meg-

történik, nem lesz többé ok, a kivételes eszközök használatára.

Küzdelmünk tehát a törvény küzdelme egy hatalmi forradalom ellen, az elvek küzdelme az erőszak ellen, a nemzet jövőjének küzdelme az enyészet ellen, mely elsodorna fajunkat, ha kihalt volna belőle a jogéret és a törvényisztelet.

Küzdünk és küzdeni fogunk, mert aki nem elég erős megvédeni azt, ami már meg van, annak nincs joga többért, az összeségért, hazánk függetlenségéért küzdeni.

Mi nem csüggedünk; ti pedig polgártársak támogassatok! Ne nyugodjunk addig, míg az ország törvényein és alkotmányán ejtett csorbát ki nem köszörüljük; nem is fogunk nyugodni, míg hazánkat be nem vezetjük a magyar függetlenség felszentelt templomába.

Az országos függetlenségi és 48-as párt:

Kossuth Ferenc,
elnök.

Dr. Thaly Kálmán, *Győry Elek,*
alelnök. *alelnök.*

KÜLFÖLD.

Csútrák pártértekezletek. Bécal tudósítók mondja telefonon: A képviselőházi többség pártjainak előjárói ma délelőn értekezletet tartottak, amelyben a képviselőház elnöksége is részt vett. Hír szerint a holnapi ülésén, amely karácsony előtt az utolsó lesz, megkísérik a szolgák fizetéséről szóló törvény teljes letárgyalását. Lobkovicz herczeg, Csehország tartományi főmarsallja, az értekezlet idején megjelent a parlamentben és tanácskozott Csehország konzervatív és cseh képviselőkkel.

A Dreyfus-pör reviziója.

Páris, december 19.

A kamara mai ülésén Lazies (antiszemita) interpellál a Brisson miniszterium alatt a Dreyfus-pör reviziója ügyében elküvetett indiszkrécziók felől. Szóló vádolja Brisson, hogy alkotmányosságot követett el, azután megtámadja a semmitőszék büntető tanácsát, utalván arra, hogy Loew elnök egyik fivére német tisztviselő és hogy az elnök Dreyfust magasztalni igyekszik. (Élénk ellenmondás. — Szólót az elnök rendreutasítja.)

Lazies végül kijelenti, hogy a Dreyfus-és Picquart-ügy csak ürügy a hadsereg megtámadására és azzal vádolja a kormányt, hogy gyengesége következtében bűnrészessé válik. Azt kívánja, hogy Freycinet hadügyminiszter a hadsereget védelemben részesítette. (Tetszés jobbfelől.)

Freycinet hadügyminiszter azt válaszolja, hogy mivel az ügy a semmitőszéknél van, a látszatát sem szabad keltetni annak, hogy a semmitőszék döntését befolyásolni akarja. A miniszter közölni fogja a semmitőszékkel a kezében levő valamennyi iratot, azok kivételével, amelyek a nemzeti védelemre nézve fontosak. Egy oly okiratot nem fog kiadni, amelynek tartalma az állam biztonságát érinthetné. (Tetszés.) Ha a kamara nem járul hozzá a nézetéhez, kész lemondani tárczájáról.

Montfort kérdezi, hogy itél majd a semmitőszék, ha ily döntő jelentőségű iratról van szó?

Freycinet hadügyminiszter azt válaszolja, hogy a hivatalos iratok a semmitőszéknél vannak, ő nem ismeri őket és sohasem voltak nála. Az ő kezében csak azok az iratok vannak, amelyek „titkos dossier” néven ismeretesek. Ez a dossier olyan okiratokat tartalmaz, amelyek az állam biztonságát érinthetik. Szóló csak akkor közölheti azokat az okmányokat a semmitőszékkel, ha feltétlenül bizonyos lesz, hogy nem kerülnek nyilvánosságra.

Különben, ha más jobban be tudja tölteni a helyemet, szívesen átengedem. (Óriási zaj.)

Lamel (közbeszól): Nem szabad a reviziót elrendelni, hogyha a reá vonatkozó iratokat nem tudják átadni a bíróságnak.

Lazies (antiszemita): Tehát az egész revízió csak komédia, ha nem lehet azokat az aktákat a semmitőszéknek átadni, amelyek alapján Dreyfus bűnössége kétségtelenné válnék.

Ezután Millerand interpellációja következett, amelyben azt kérde, hogy minő garanciákat tart elegendőnek arra, hogy a semmitőszék a nemzeti védelem érdekeit megóvhassa.

Dupuy: Ez már a mi dolgunk.

Lazies azt mondja, hogy ilyen körülmények között a revízió tiszta komédia. Köszönetet mond a miniszternek világos, formális nyilatkozatáért, amelyből most már bizonyossá vált, hogy van titkos dossier. Végül kijelenti, hogy interpellációját visszavonja. (Helyeslés.)

Azután tárgyalás alá veszik Millerand képviselőnek az interpellációját arról, hogy milyen körülmények mellett közöltessék a titkos dossier a semmitőszékkel.

Millerand azt mondja, hogy a semmitőszéknek belátása és akarata szerint kell a vizsgálatot vezetnie és kell, hogy az összes okiratokat átnézhesse, mert különben a revízió lényegében semmivé lesz. (Helyeslés a baloldalon.)

Dupuy miniszterelnök ismétli, hogy független igazságszolgáltatást akar, de a semmitőszék maga is elismeri, hogy itt felelőségről van szó és hogy óvatosan kell eljárni. A semmitőszék felelőségének megfelelőleg a kormányt is terheli felelőség. Az ügyiratok közlésének óvatossággal és bizonyos garanciákkal kell megtörténnie, mert olyan okiratokról van szó, amelyeknek nyilvánosságra hozatala az állam biztonságát veszélyeztetheti. Az ügyiratokat csak azzal a feltétellel adják ki a semmitőszéknek, hogy nem fogják nyilvánosságra hozni. (Élénk helyeslés.) A semmitőszék beleegyezett az óvórendszabályokba és a garanciákba. Ha nem egyezett volna bele, a kormány nem adta volna ki neki az iratokat. (Hosszantartó letzés.)

Viviani azt kérdezi, hogy a semmitőszék közölheti-e majd a dossier tartalmát a vádlott védőjével. (Ellentmondás.)

Dupuy miniszterelnök azt mondja, hogy ha a semmitőszék nem ad garanciákat, lehetetlen lesz az iratesomót a semmitőszéknek kiszolgáltatni. Ez minden, amit mondhat. (Tetszés.)

Ezután több határozati javaslatot nyújtanak be.

Brisson kijelenti, hogy a dossier egyetlen irata sem érintheti az állam biztonságát. Mi — ugymond — Sarriennel és Cavaignac-kal átvizsgáltuk az egész dossiért. Amint a hamisítás kiderült, elhatároztam a revízió megindítását. (Tetszés.)

Cavaignac beismeri, hogy Brisson és Sarrien megvizsgálták a hadügyminisztériumban azokat az ügyiratokat, amelyeknek közlését ő szükségesnek találta. (Nyugtalanág.)

Brisson azt mondja, hogy ő abban a véleményben volt, hogy Henry hamisításának leleplezése után a hamisítás gyanúját a többi ügyiratokra is ki kellett terjeszteni.

Cavaignac azt mondja, hogy azok közül, akik az iratokat olvasták, csak igen kevesen lesznek azon a véleményen, hogy az iratok az állam biztonságát nem érintik. Felajánlottam Brissonnak — ugymond — hogy mutatok más ügyiratokat, amelyek Gonse tábornok kezében vannak és biztos jelentéseket tartalmaznak. Brisson azonban kétségtelenné tartotta, hogy azokat átvizsgálja. Ezekben az ügyiratokban meggyőző bizonyítékaik vannak a bűnösségnek. (Tetszés és ellentmondás.)

Brisson ezután kijelentette, hogy Cavaignac hadügyministersége alatt neki csak három iratot mutatott meg a nála levő hatvan titkos iratból.

Többen közbekifaltanak: Cavaignac a saját minisztériusának sem mutatta meg az öt érdeklő iratokat!

Cavaignac bevallja, hogy azokon az okiratokon kívül, amelyeket a volt miniszterelnöknek megmutatott és amelyeket a semmitőszéknek átadott, még más fontos bizonyító iratok is léteznek, amelyek alapján ő a Dreyfus-ügyben véleményét megalkotta.

Pelletini (közbeszól): Őn ma újból megbecstelenítette magát, Cavaignac ur. A saját minisztériusára előtt eltitkolta a legfontosabb dolgokat.

A kamara ezután 370 szavazattal 80 ellenében elfogadta Périer de Larsan határozati javaslatát, amelyet Dupuy miniszterelnök is elfogadott, hogy a kamara helyesli a kormány kijelentéseit.

London, december 19.

Walsin-Esterházy visszavonta az „Observer” című újság ellen indított becsületsértési pörét. A lap, mint eml ékezetes, azzal vádolta Esterházyt, hogy ő a bordereau szerzője.

TÁVIRATOK

Lueger lemondása.

Bécs, december 19. A keresztény-szociális párt vezetési és kiválóbb tagjai ma ülésüket tartották, de a tanácskozás tárgyáról eddigelé semmiféle megbízható hír nem szivárgott ki. A „Wiener Allg. Ztg.” teljes főtartással közli azt a hírt, hogy Luegernek a községtanácsban történt legutóbbi eseményekkel összefüggő lemondási szándékának bejelentéséről és a községtanács keresztény-szociális polgárklubjának ünnepies bizalmi szavazatáról volt szó, oly célból, hogy Lueger maradásra bírják.

Bécs, december 19. Ma este Bécsben az a hír volt elterjedve, hogy Lueger lemondott polgármesteri állásáról. — Egyes késői esti lapok ezt a hírt meg is erősítették. A hír persze óriási szenzációt keltett, csak hogy nem volt igaz. A főváros hivatalos közlönye az éjjeli órákban valamennyi szerkesztőségbe megküldötte a hír hivatalos czáfolatát.

Kiegyezési provizórium és indemnit.

Zágráb, december 19. Az országgyűlés harmadik olvasásában is elfogadta a kiegyezési provizóriumot és általánosságban a részleteiben tárgyalta az indemnit-javaslatot. A vita során a koalíció kijelentette, hogy nem vesz részt a tárgyalásban. Starcevic David hosszabb beszédben okolta meg a koalícióból való kilépését és Mazzurá-nak a kiegyezési provizóriumhoz benyújtott módosító indítványát. A vitában részt vettek: dr. Pliverics és Khuen-Hédervary bán a javaslat mellett, dr. Frank a javaslat ellen.

A cár nevenapja.

Bécs, december 19. A cár nevenapja alkalmából Ferencz Ferdinánd főherceg az orosz nagykövetség palotájára elő hajtatott s leadta névjegyet. Számos előkelőség szintén leadta névjegyet vagy aláírta a nagykövetségen kitett gratuláló ívet, köztük a diplomáciai testület sok tagja, Krieghammer hadügyminiszter, Beck báró vezérkari főnök és mások.

Bukarest, december 19. A metropolita-templomban ma Miklós czár nevenapja alkalmából tedeum volt. Ott voltak a király képviseletében Vladesco tábornok, továbbá Sturza miniszterelnök valamennyi miniszterrel.

A marokkói szultán betegsége.

London, december 19. A Reuter-ügynökségnek jelentik Tangerből: Schmiédl idevaló orvos Marakesbe utazott, valószínűleg a szultán gyógykezelése végett.

Katonai tanácskozás.

Bécs, december 19. Tegnap, hosszú idő óta először, az uralkodó elnöklésével ismét katonai

tanácskozás volt a Hofburgban. Résztvettek a tanácskozásban: Krieghammer közös hadügyminiszter, báró Beck tábornagy, a vezérkar főnöke, továbbá a három hadsereg-főfelügyelő; Windisch-Graetz lovassági tábornok és Rheinländer, meg Waldstätten tábornagyok. A tanácskozás két óra hosszat tartott.

A spanyol kormányválság.

Madrid, december 19. A helyzet nem változott. A válság holnap előtt nem lesz hivatalos jellegű.

San-Sebastian, december 19. Az északi hadsereg parancsnoka a hatáskörébe utalt területen lévő összes karlista klubokat és társulatokat bezáratta.

Madrid, december 19. A régens-királyné palotájába hivatta Montero Rios, a szenátus elnökét és egy óra hosszat tanácskozt vele. Montero Rios holnap Sagasta miniszterelnökkel fog értekezni. A válság súlyosnak látszik Gamazo a Montero Rios-szal való kabinetalakítás mellett nyilatkozott.

A krétai ostromzár megszüntetése.

Berlin, december 19. A „Reichsanzeiger” a Franciaország, Anglia, Olaszország és Oroszország között létrejött egyezmény alapján közléssel teszi, hogy a Kréta szigetén 1897. márczius 21-én elrendelt ostromzár megszűnt. A fegyverek és löszerek behozatala azonban továbbra is tilos.

Miklós nagyherceg Konstantinápolyban.

Konstantinápoly, december 19. Miklós nagyherceg ma délelőtt I. József exarchát fogadta, azután látogatást tett Konstantinosz ököménikus patriarchánál. Később meglátogatta Halil Rifat basa nagyvezért és Ahmed Tevük basa külügyminisztert, az idegen hatalmasságok képviselőinél pedig leadta névjegyet.

A szultán Szinovjev konstantinápolyi orosz nagykövetnek a Medsidje-rend nagyszalagját adományozta a gyémántokkal.

A luttichi háború.

Luttich, december 19. Egy klerikális disztribúciónak alkalmával nagy tömeg liberális berontott az ünnepi terebe és botokkal elverte az ünnepelőket, akik menekülni voltak kénytelenek. A disztribúciónak berendezését összetörték-zúzták a hivatalos vendégek. Egy ember életveszélyesen, husz ember könnyen megsebesült. A klerikálisok csak a rendőrség oltalma alatt tudtak menekülni.

Delbrück a kiutasításokról.

Berlin, december 19. A „Reichsanzeiger” közlése szerint Delbrück berlini tanár ellen az Észak-Schleswigből való kiutasításokról a „Preussische Jahrbücher” legújabb számába írt cikké miatt fegyelmi vizsgálatot indítottak.

A francziák Haiti szigetén.

London, december 19. A Reuter-ügynökségnek jelentik Auklandból tegnapi kelétél: Az „Ovalan” gőzös azt a hírt hozta ide Haitiből, hogy a francziák ott serényen foglalkoznak erődítési munkálatokkal.

Hadüzenet a négusnak.

Róma, december 19. Mint az Italia Militare jelenti, Anglia el van tökélye, hogy hadat üzen a négusnak, ha megszállja Calabatot. Olaszország ennek következtében Eritreában már megteszi a szükséges előkészületeket.

Tüntetés Triesztben.

Trieszt, december 19. Tegnapra az „Associazione Progressista” népgyűlést hívott össze a Poljeama színházba, a Pisinóban tervezett horvát gimnázium dolgában. A gyűlést azonban a szociálisták és szlávok rejtett lármája és füttyölése miatt föl kellett oszlítani. Az utcán huszonkét embert elfogtak.

HIREK.

Lapunk mai száma 20 oldal.

— Ujév napja az udvarnál. A bécsi Hofburgban és a budapesti királyi palotában minden ujesztendő napján fogadni szokták azokat, akik ujévi üdvözlőket a királyhoz eljuttatni akarták. Ez a fogadás az idén a király kívánságára elmarad. A király intézkedésének az oka az udvari grász, ami miatt a karácsonyi ünnep is csendesebb lesz, mint máskor.

— Ujév a pártkörben. Az ünnepi beszédet a különös körülmények között születő ujesztendőkor — mint halljuk — a miniszterelnöknél gróf Tisza István mondja. A pártelnököt a klubban Szemere Atilia fogja üdvözölni. A házelnököt? . . . De házelnök talán nem is lesz.

— Gróf Zichy Jenő a képviselőházban. Gróf Zichy Jenő alig hogy hazaérkezett, siet szétnézni a városban mindenfelé. Persze nagy örömmel fogadják mindenhol, ahol ismert alakja megjelenik. Ma délelőtt a képviselőházba köszöntött be. Volt is nagy éljenzés és lelkesedés! A gróf azonban nem sok időt vesztegetett régi barátainak üdvözlésével, hanem bement a terembe, ahol éppen Apponyi beszélt. A figyelmesen hallgató képviselők mind feleje fordultak s a karzat népének érdeklődése is rajta összpontosult, Zichy Jenő elfoglalta rendes helyét és hallgatta pártvezérének a beszédét.

— Gróf Teleki Sándorné üdvözlése. Az országos nőképző-egyesület elnökét, özvegy gróf Teleki Sándornét, ő felsége a napokban az Erzsébet-renddel tüntette ki. A nőképző-egyesület vezető hölgyei ebből az alkalomból küldöttségileg tisztelegtek ma délben a grófnénél, aki szervita-téri palotájában fogadta a tisztelegőket. A küldöttség nevében dr. Csiky Kálmáné alelnök üdvözlő beszédet mondott. A beszédet lelkes éljenzés követte. A grófné szép szavakban válaszolt és ígérte, hogy a nőképző-egyesület nemes törekvéseit ezentul is támogatni fogja. E küldöttséggel egyidejűleg tisztegett az intézet tanári kara is.

— Honvédek gyűlése. A 48/49-es honvédek menházi bizottsága ma ülést tartott. A megüresedett jegyzői állásra Maygruber Ágoston ezredest hozták javaslatba hat szavazattal a Novák Gusztáv századosra esett négy szavazat ellenében. Ezután Balogh Sándor a közeledő ujév alkalmából a bizottság legjobb kívánatait fejezte ki Jekelfalussy Lajos elnöknek. Csatáry Lajos indítványára pedig egyhangulag elhatározta a bizottság, hogy tekintettel azon nagy érdemekre, melyeket báró Fejérváry honvédelmi miniszter a 48/49-es öreg honvédek ügyeinek előmozdítása és különösen az által is szerzett, hogy a honvédenházat még ötven éggastyán számára kibővített, a menházi bizottság üdvözlését és köszönetét fejezi ki.

— A pesti szerb egyház segédlelkésze. Dimitrievics Vladimir, kit Bogdanovics püspök tegnap szentelt föl pappá a szent-andrei székesegyházban, már elfoglalta új tisztét, mint a pesti szerb egyház segédlelkésze. Az új segédlelkész a szerb klerus ifjú gardájának egyik legképzettebb tagja, aki a karlócai képezdén kívül az egyetem teológiai fakultását is kitűnő sikerrel végezte, de azonkívül irodalmi téren is jó nevet vívott már ki magának és több munkájával nagyobb pályadíjakat nyert.

— Nincs koldus. Hajdu-Böszörményből írja tudósítónk, hogy ott olyan teljes berendezésű „Koldus menedékházat” avartak föl tegnap, a melyen az egész országban nincs több. A menedékházat egy gazdag böszörményi polgár építtette s a város tartja fenn körülbelül negyvenezer forintnyi szegényalapjából. A házban nem csak teljes ellátást kapnak a koldusok, hanem ruházatot is. Böszörményben ennélfogva tegnapról kezdve nincsen koldus. Mikor érjük el ezt mi, budapestiek?

— Híradás Andrééről. Tomszkból, Szibériából érkezik az a szenzációs hír, hogy Andréé léghajós nyomait feltalálták. A pétervári svéd nagykövethöz érkezett az első tudósítás, még e hó-

nap tizenkettedikén. Egy Detke János nevű vasuti hivatalnok írta a levelet. Azt mondta el benne, hogy egy barátja, aki tehervonatot vezetett át az Urálhegységen, a hóban légmentesen elzárt palackot talált. A palackban két czédula volt. Az egyik a következő felirattal:

Ballon Andréé
Nous passons par Ural

A másik czédula felirata oroszul volt írva, hajmeresztő orthográfiával. Csak nehezen lehetett róla azt a kívánságot kibetűzni, hogy a megtaláló adja át egy konzulnak, vagy valamely rendőrségnek. Ezen papírselet alatt „Balon Andréé” olvasható. Ezen bizonyítékokkal szemben eleinte számos aggály merült fel és nem is igen hittek a hír valódiságában. Vitatták, hogy vitt-e magával hort Andréé? Erre a léghajós-kapitány testvére adta meg a választ. Kijelentette, hogy igenis vitt; Oszkár király egy nappal elutazása előtt küldött számára több üveggel. A talált nyomok valódiságát az a körülmény is megerősíti, hogy az egyik papírseleten határozottan felismerték Strindberg, a másikon Gränkel, Andréé kísérőinek a kézírását. Az orosz kormány ezen bizonyítékok alapján elrendelte, hogy egy expedíció induljon Andréé folkeresésére. Olyan hatása van ezen híreknek Oroszországban, hogy az expedíció még ezen a héten elindul a vakmerő léghajósok nyomait felkutatni.

— Lovagias affaire a börzén. A tőzsde környékén ma egy lovagias ügyről beszéltek. Szándékosan nem mondjuk azt, hogy „izgatott kedéllyel tárgyalták”, mert az izgalom már elmúlt és a kedélyek már nyugodtak. Az affaire-re vonatkozólag jelentős az a helyszíni adat, hogy a börze és a Lloyd-kaszinó ugyanegy épületben vannak. Nagyon sok börzelátogató, — olyan is, aki nem tagja a kaszinónak — rászokott arra, hogy mielőtt napi munkájához hozzálátott, bement a kaszinóba és otthagya kabátját. A kaszinó ruhafogásain egyre több lett a vendégkabát. Midőn aztán a börzelátogatók elvégezték „kötés”-eiket és újra betértek a kaszinóba, hogy elhozzák onnan felöltőiket, akárhányszor megessék, hogy kabát-bonyodalmak támadtak, sőt, hogy a kabátokban reggel óta bizonyos ba i s s e mutatkozott. Az eltűnt kabátok boszut kiáltottak és a kaszinó választmánya összeült, hogy véget vessen ennek az anarchiának. Kimondotta, hogy a helyiséget ezután csak kaszinói tagok használhatják ruhatáru.

A napokban mégis megtörtént, hogy Kohn József, aki nem tagja a kaszinónak, felment oda és ott hagyta a kabátját. A kaszinó szolgálja figyelmeztette őt a választmány határozatára, de Kohn azzal felelt, hogy:

— A kabát, az itt marad!

A vitához odajött egy kaszinói tag, Stern Jakab és szintén felszólította Kohnt, hogy távolítsa el a fogasról a kabátját.

— Maga meg ne henczegejen! — mondá Kohn a jövevényhez fordulva. — Én a maga nagyapját egyszer pofonütöttem . . .

— Maga meg tölem kap egy pofont, — vágott vissza Stern.

És csakugyan arculütötte Kohnt, alig hogy e szavakat kimondta, mert Stern sohasem köt hátrádó-ületeket.

Ebből a két pofonból (amelyek közt nincs ugyan meg az aristotelesi időbeli egység) támadt a lovagias affaire.

Az ügyet szerencsére békésen elintézték. Stern kijelentette, hogy visszaveszi a Kohnnak adott pofont, miután ez hasonlóan békés szellemben odanyilatkozott, hogy visszavonja a Stern nagyapjának adott pofont. A nagyapa évekké elelőtt halt meg és sírjában nem is álmodik róla, hogy unokája megszerezte neki a posthumus elégtételt és hogy Kohn visszaszívta az egykori pofont. A Lloyd-kaszinóban pedig most a kabátok állása szilárd.

— A budapest—zágrábi telefon. Az interurbán állami telefonhálózatot egy rendkívül fontos vonallal terjesztették ki. Tegnap adták át közforgalomnak a budapest—zágrábi és a zágráb

—varasdi távbeszélő összeköttetéseket. Az új hálózatokra nézve ugyanazok a szabályok és tarifák érvényesek, melyek a budapest—bécsi hálózatra nézve. A budapest—zágrábi vonal tulajdonképpen a fiumei vonal egy része. A Zágrábtól Fiuméig terjedő rész valószínűleg még a jövő évben elkészül.

— Halálozás. Egbelli Körmeny Erzsébet, Körmeny Sándor leánya, tizennyolcz éves korában Moóron meghalt.

— Az orvos-kisasszonyoknak. A pensylvániai orvosi egyetem női hallgatóit nagy és kellemes meglepetés érte. Egy gazdag filadelfiai ur ugyanis négyszázezer dollár értékű birtokot ajándékozott az egyetemnek arra a czéjra, hogy azt kizárólagosan a női hallgatók kiképzésére értékesítsék. Az egyetem a rengeteg terület felét eladja s a vételárból állami segítséggel fölépíti Amerika legjobban berendezett orvosi intézetét, ahova természetesen csakis női hallgatókat vesznek föl.

— Az öregek. Ma több érdekes levelet kaptunk, visszhangkép arra a tárczára, amelyet tegnap Madarász Józsefről és a parlament többi öregéről irtunk. Így gróf Nákó Kálmánról azt közlik velünk, hogy végigkocsizta fél Európát és neje — egy végtelenül eszes és temperamentumos nő — czigánykiséréttel szokott volt zongorázni a szalonjában. Egy másik levélíró pedig felhívja figyelmünket egy öreg urra, aki nem tagja ugyan a parlamentnek, de szintén azok között volt, akiket, mint Nákó Kálmánt, ő felsége a koronázáskor személyesen ütött föl aransarkantus vitézzé. Ez Huszár Ágost, aki ez idő szerint Fejérmegye alispánja, a megyei adminisztráció egyik mintaszerű férfia.

— Fregoli. Bécsben, a Karl-színházban ma kezdte meg vendég szereplését Fregoli, a világhírű „elváltozó” művész, aki egyedül játszik végig operákat, drámákat és boházokat.

Társulata, noha csak 6 maga lép a színpadra, tizennégy személyből áll. Köztük egy karmester, egy elektrotechnikus, egy szabó, egy szabónő stb. Száznegyven ládában hordja magával garderobeját Fregoli, aki saját díszleteit használja előadásaihoz. A többek közt kétszáznyolczvan párókája van előadásaihoz.

Fregoli, akit legközelebb a Vigszínházban láthat majd a budapesti közönség, bámulatos dolgokat produkál. Elképzelhetetlen rövid idő alatt képes arra, hogy az egyik ajtón bariton parthija után, mint zarándok kimenjen és már a másik ajtón be is jött. De ekkor már fényes női koncert ruha van rajta és belekezd egy koloratur-parthieba.

Előadás közben a kulisszák között csak két ember van kivüle, akik várják az ajtónál, melyen kilép, hogy rögtön rásegítsék a szükséges ruhadarabokat.

Sohasem történik, hogy alakjai egyike is visszataszító, vagy neveléses volna. Sőt, nem egy közülök mintául szolgálhatna sok színpad számára. Ez sikereinek titka, mely annyi tapsot és még több pénzt szerzett számára, mert a fiatal Fregoli már gazdag ember. Ami nem is csuda, mert egy-egy estére óriási összegeket fizetnek neki a színházak.

Érdekes, miként jutott Fregoli erre a furcsa pályára. Massauában szolgált volt mint katona. A tábornok, aki szerette a vig estéket, egy szintársulatot szerződtetett, hogy a garnizon életében némi elevénységet teremtsen. Előleget is küldött az igazgatónak, aki kézhez kapva az összeget, egész másfelé vitte társulatát.

A szombatoként érkező hajó a színészek nélkül kötött ki s ez nagy levertséget okozott az egész garnizonban. A tábornokkal beszélni sem lehetett. Dühös volt és szidta a komédiásokat, akik cserbenhagyták. Még azokat is, akik nem hagyták cserben. Nem válogatta külön őket. Ekkor lépett eléje egy fiatal főhadnagy azzal az ajánlattal, hogy századából egy katonát engedjenek föllépni a társulat számára készült színpadon. Az illető maga ajánkozott erre.

— Egy ember? Egészen egyedül? A tábornok ezt nem volt képes megérteni.

— Fregolinak hívják, folytatta a főhadnagy és eljászott előttem egy próbát. Még most sem tudom a nevetést visszafojtani, ha rá gondolok.

— Hívják elő azt a csodaembert.

Rövid idő múlva egy fiatal katona állott a tábornok előtt. Középtermetű, fekete szemű, intelligens arcú legény volt.

— Hát maga tud komédiázni?

— Tudok, tábornok ur. Rómában volt egy műkedvelői társulatunk. Ott próbáltam egyet-mást.

Fregoli fellépett és a hatás, amint elért, olyan volt, hogy a tábornok ezer frankot szedett össze a számára. Rögtön föl is mentették a katonai szolgálat alól és állandóan a tisztikar mulattatására rendelték ki. Katonaévei leteltével megkezdte körutját Európa nagyobb városaiban. Mindenütt tap-szőn fogadta. Pétervárott hatvanszor lépett föl egymásután zsufolt ház előtt. Budapesti vendégszereplése elé méltó kíváncsisággal tekintet a közönség.

— Az éjjeli szállás. Temesvári levelezőnk írja: Holtrafradtán, elgyötörve tért be a muli szerdán Dantner németbencsei kormáráshoz Schumann Henrik vándorlegény éjszakai szállásra. A gazda szívesen fogadta és éjszakára, jobb hely híján, az istállóban szállásolta el. Reggelre kelve, látni akarta vendégét, de nem találta sehol. Nem tudta mire vélni a dolgot, mert Schumannnak batyuja és egyéb holmija is az istállóban voltak. Még mielőtt gondolkodhatott volna, hogy mit tegyen, híre futott a faluban, hogy Eszlinger György kutjában egy embert találtak. Dantner odasielt és megismerte a halottat, aki Schumann Henrik, a szegény vándorlegény volt. A csendőrség nyomban vizsgálatot indított és hamarosan rájött, hogy Schumann Dantner két szolgálégye, Danésu Tiradar és Szavu Vazul baltával leütötték s az elszedült embert Eszlinger kutjába dobták. A lelketlen subanczok azt állítják, hogy Schumann megfenyegette őket s azért ölték meg.

— Kézfogó. Singer Lipót magyar államvasúti hivatalnok, tartalékos hadnagy, Jászberényben, eljegyezte Obláth Paulát Abonyban.

— Az ablakon át. A délvidéki szerbek és otáhok speciális szokása, hogy ha meg akarnak valakit ölni, — az ablakon át lövik le. Tegnap este — mint tudósítónk írja — Kékes község pénztárnokát, Dragoj Györgyöt az ablakon át agyonlőtték. A pénztárnokot, aki éppen vacsoránál ült, homlokán érte és rögtön megölte a golyó. A gyilkost még az éjszaka kinyomozták és el is fogták. Sztaiacs Miklósnak hívják és boszúból követte el a merényletet. Dragoj ugyanis egy pörben Sztaiacs apja ellen tanuskodott. A napokban lesz a végtárgyalás ebben az ügyben és Sztaiacs megakart akadályozni, hogy Dragoj újabb vallomásokat tehessen az apja terhére.

— Pikáns levelező-lapok. A képes levelező-lapnak eredetileg igen hasznos célja volt: valamely szép vidék, város vagy monumentális épület megismertetése. A hasznos divat azonban csakhamar elfajult. A vidékek, városok, épületek helyét a levelezőlapokon színészek, színésznők és más apró hírességek arcképei, majd névtelen „hölgyek”-nek gyakran a közszemérmét erősen sérítő képei foglalták el. Persze ezeket a pikáns levelező-lapokat hamarosan szétkapkodták, ami a kiadókat arra buzdította, hogy az erkölcsellenes képek kapós voltát pikáns, erkölcsrontó feliratokkal, trágár versekkel és egyéb utszéli olvasmányokkal fűzzék. A postaigazgatóság hat héttel ezelőtt ki mondta ugyan, hogy az efajta levelező-lapokat nem kézbesíteti, de ezt az elhatározását végrenem hajthatja, egyrészt a postára kerülő levelek és levelező-lapok nagy tömege, másrészt a levelező-lapok kiadóinak surszangja miatt. Némely levelező-lapon ugyanis éppen a legszelidebb képeken vannak a legdurvább tréfák, másokon pedig viszonymással készülték az ostromba képek. A posta alkalmazottainak pedig főleg most, karácsony táján az idejükből nem futja, hogy minden levelezőlapot külön apróra megvizsgáljanak. Minthogy ezeket a levelező-lapokat főleg az ifjúság vásárolja, a IX. kerületi polgári iskola tantestülete fölleltést tett

az illetékes hatóságnál, hogy az efajta pikáns levelező-lapokat koboztassa el, árusításukat pedig tiltsa be. Ennek a fölleltésnek talán még lesz a kívánt hatása.

— A beszercebányai mandátum. A Halassy Gyula halálával megüresedett mandátum ügyében Csesznák Gyula pártelnök tegnap bizalmas értekezletet hívott egybe a beszercebányai városháza nagytermébe. Az értekezlet elhatározta, hogy a kerület mandátumát Schmidt Józsefnek, a kereskedelmi minisztérium államtitkárának ajánlja fel. Többen dr. Tiller Béla ügyvédet is ajánlották, aki „alkotmányhü szabadelvű” programmal lépne fel, de az értekezlet többsége Schmidt József mellett foglalt állást.

— Nyolcz betörés egy éjszaka. Az abauj-tornamegyei Szikszórój írja tudósítónk: A 17-ére virradó éjjelen Szikszón ismeretlen tettesek feltörték és kiraboltak négy kereskedést, egy horbély-műhelyt, egy cipész és egy hentesüzletet és egy koporsó raktárt. A vakmerő betörők behatoltak a postahivatalba is, onnan azonban revolverlövéssekkel elriasztották őket. Ez mind egy éjszaka alatt történt, ami eléggé jellemzi a Szikszón uralkodó közbiztonsági állapotokat. A betörőknek, akik sok készpénzt s néhány kocsióra való árn vittek el, még eddig nem akadtak a nyomára.

— Lövöldöző trombitás. Kratochwill József morva zenekari trombitásnak tegnap jó estéje volt. A tényezőzés nagyon jól ütött ki és Kratochwillra is aránylag csinos summácska jutott a zenekar bevételéből. Kratochwill Józsefnek ezen való örömeiben nagy mulatókedve támadt és még a rendésnél is jobban felöntött a garatra. Tántorogva ödöngött végig a Lehel-utcán, miközben több járőrkélt inzultált. Mikor az 50. számú házhoz ért, eszébe jutott, hogy jó volna még néhány pohárka pálinkát is meginni. Döngögni kezdte a kaput és hangosan követelte, hogy adjanak neki pálinkát. A nagy lármára elősiettek az éjszakai nyugalmukból fölvert lakók és igyekeztek megérteni a dühöngő alakot, hogy rossz helyen jár, mert ott nincsen kocsmája. Mikor a szép szó nem használt, és Kratochwill folytatta a csendháborítást, el akarták tuszkolni a kaputól. A részeg muzsikus e miatt annyira dühbe jött, hogy előrántotta revolverét és háromszor az összeszefutott lakók közé lött. Az egyik golyó Katona Antal kocsist bal mellén találta és megsebesítette. A golyó szerencsére nem érintett nevesebb szerveket s így Katona remélhetőleg néhány nap múlva meggyógyul. Kratochwill azonban egy időre bucsut vehet trombitájától, mert a rendőrség letartóztatta és hűvösre tette.

— Ragyogó karácsonytáncz Kertész Tódornál.

Naplrend.

Naptár: Kedd, december 20. — Római katolikus: Am. és Teofil. — Protestáns: Teofil. — Görög-ország (december 8.) Patáp. — Zsidó: Tebeth 7. — Nap két: reggel 7 óra 31 perczkor, nyugozik: délután 3 óra 53 perczkor. — Hold: két: délelőtt 11 óra 46 perczkor, nyugozik: éjjel 12 óra 50 perczkor. Első negyed: reggel 4 óra 22 perczkor.

A földművelésügyi miniszter fogad délután 4 órától.

A horvát miniszter fogad délelőtt 8—10 óra. Angol iparművészeti tárgyak kiállítása, az iparművészeti muzeumban, nyitva d. e. 9—1-ig és d. u. 5—8. Megtekintése díjtalan.

Téli tárlat az új műcsarnokban, nyitva délelőtt 9-től délután 4 óráig. Belépti díj 50 krajczár.

A Nemzeti Szalon karácsonyi kiállítása (Ferenyiek tere 9.) nyitva délelőtt 9 órától este 9 óráig. Belépti díj 20 krajczár.

Nemzeti muzeum régiségára nyitva délelőtt 9—1-ig. Többi tárlai, köztük a néprajzi osztály is (csillag-utca 15. sz.) 50 krajczár belépődíj mellett tekinthetők meg.

Kereskedelmi muzeum a városligeti iparcarnokban nyitva d. e. 9-től d. u. 2-ig.

A magyar királyi központi statisztikai hivatal nyilvános könyvtára és térképgyűjteménye (II. kerület, Oszlop-utca) nyitva hétköznapokon délelőtt 10—1 óráig.

A „Hódoló díszelvonulás”, Eisenhut Fereny óriási körképe Városliget, Andrassy-ut végén, látható reggel 9-től este 1/2 óráig. Belépő díj 50 kr. Gyermekjegy 30 krajczár.

Modern metszetek kiállítása, az országos képtárban (Akadémia, II. emelet) nyitva d. e. 9—1-ig. Megtekintése díjtalan.

Az egyetem fűvészert (Üllői-ut) nyitva reggel 8-tól este 5-ig.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

* Operaház. Vasquez grófné édes anyja Trieszben meghalt, miért is a művésznő az Operaház igazgatóságától tíz napi szabadságot kért és kapott. — Fumagalli, mint már említettük, Stuttgartba utazott, s így ezen a héten a „Parasztbecsület”-ben és a „Bajazzók”-ban nem lép fel, de karácsony táján visszatér Budapestre és folytatni fogja vendégszereplését (bár a közönség, mint tapasztaltuk, nem érdeklődik fölépte iránt). Gróf Zichy Géza „Roland mester” című dalművéből már az összes próbák befejezésükhöz közelednek és így az opera első előadását január első napjaiban meg fogják tarthatni. Az Operaház igazgatósága gróf Zichy művéhez teljesen új díszleteket és jelmezeket készíttetett.

* Hangversenyek a vidéken. A miskolci Magyar Közművelődési-Egyesület tegnap sikerült hangversenyt rendezett. A hangversenyen közreműködtek: Abrányiné-Wein Margit, a budapesti opera tagja, Máthé István hegedűművész, Bodó Alajos és Balogh Bertalan; az utóbbi felolvasást tartott a spiritizmusról. Abrányinét valóságos ünneppel a díszes közönség.

* Fővárosi művészek Kassán. Kassa városának nagyszámú intelligens közönsége az idén is színház nélkül van, miért is a kassai színházi bizottság felkért több fővárosi művészt, művésznőt és írókat, hogy tartssanak ott időnként hangversenyeket és színelőadásokat. Az első ilyen előadás kedden és szerdán lesz, amelyen Vizváry, Zilahy, a Tapolczai-pár, Zilahiné és Polónyi Elemér működnek közre.

* Lejáró operai pályázat. A Liszt Ferenyzeneművészeti bizottság arra, hogy a magyar tárgy operára hirdetett pályázat határideje december 31-én lejár. A jutalmat a királyi felség által a millennium alkalmából adományozott összegből utalványozzák ki.

* Georgette Lemeunier. Maurice Donnay legújabb darabjával, a „Georgette Lemeunier” című négyfelvonásos-vígjátékkal, ismét jelentékenyen közeledett Dumas, a társadalmi színmű nagymestere felé. Míg azonban Dumas színpadi hatásait rendkívül ügyesen készíti elő és vakító dialektikájával folytonosan leköti a néző figyelmét, Donnay a párisi „blague”-nak képviselője és bár konfliktusai nemkevésbé érdekesek mint a Dumasé, a túlságosan hosszú párbeszédék természetesen a cselekmény rovására vannak. Legújabb művének, amelyet a napokban mutattak be a párisi Vaudeville-színházban, Georgette Lemeunier a hősnője. Georgette imádja a férjét, Edouardot, aki szintén szereti a nejét. Boldogan, megelégedetten élnek együtt mindaddig, amíg a férj találmányai folytán meg nem gazdagodik. Azonkor kénytelen házában elfogadni a párisi — meglehetősen vegyes — társaságot. Georgette nemsokára észreveszi, hogy a férje hűtelen lett hozzá. Az ékszerész azt a gyűrűt, amelyet Edouard a kedvesének, Sourettené asszonynak rendelt, tévedésből elküldi Georgettenek. A feleség Sourettenéhez siet, ahol a férje éppen kedélyesen reggelizik. Georgette valóni akar. Nem hajt semmi rábeszélő szóra és nem elégszik meg a férje bocsánatkérésével sem. Pédig ez a megbánás igaz. Sourettené hiába ostromolja Edouardot szerelmesleveleivel, ő fel sem hontja azokat, hanem elveszett boldogságát siratja. Mikor pedig Sourettené személyesen is felkeresi őt, határozottan visszautasítja. Ennek a jelenetnek véletlenül Georgette is tanuja lesz, aki így meggyőződik férje bűnbánatáról és boldogan borul a karjaiba. Ez a cselekmény itt-ott döcög egy kicsit, de Donnay érti a módját, hogy szellemes epizódokkal mégis egyenletessé tegye a darabját. A közönség igen barátságosan fogadta az újdonságot, amelynek czimszerepét a nagy Réjané játszotta.

* Növendékek hangversenye. Somogyi Mór konzervatóriumában 18-ikán tartották meg az idén a növendékek második hangversenyét, mely kitűnően sikerült. A nagy számban megjelent előkelő közönség az érdekes és változatos műsor minden egyes pontját élénk tapsal kísérte. A hangverseny az alsó és a felső művelődési osztály zongora-, hegedű-, ének- és cimbalom-növendékei vetek részt és szép haladásról tanuskodtak. A zongora-osztályban Rothauser György és Haller Izabella tűntek fel éles ritmikus és dinamikai árnyalatban gazdag játékkal, míg a felsőbb osztályokból

Antos Valéria, Schnitzer Janka, Haader Gabriella, Magyar Olga, Katzer Ilona játszottak szabatosan és értelmesen. Az ének-osztályban Kiskomáromi Hermína és Kornay Margit aratták tiszta hangvételükkel és hangulatos előadásukkal élénk tetszést. A hegedő-osztályban Offenheimer Imre és Fried Nándor, a czimbalom-osztályban Nyenyestván Irma és Kovács Anna számaikat precízzen adták elő. Különös feltűnést keltett a tizenegyes Haader Gizella, ki három csinos zongoraszerzeményt: „Hangulatkép”, „Mazurka” és „Valse” címűeket finom ízléssel adta elő.

* A „Végrehajtó” Aradon. Sylvane és Artus bohózata most színrekerült Aradon. Cyprienne szerepét Horváth Paula játszotta nagy sikerrel. A fiatal művésznek legközelebb vendégszerepelni fog a Vigaszínházban.

TUDOMÁNY ÉS IRODALOM.

† Akadémia. A Magyar Tudományos Akadémia ma báró Eötvös Lóránd elnöklésével összes ülést tartott. Az ülés első tárgya Mocsáry Sándornak Xantus János fölött tartott érdekes emlékbeszéde volt, melyet a közönség nagy érdeklődéssel hallgatott. Az emlékbeszéd után Heller Ágoston tett jelentést a londoni bibliografiai kongresszusról, amely tulajdonképen előértekezlete volt egy nagyobb összejövetelnek, amelyen a világirodalom tudományos irodalmának bibliográfiáját vitázták meg. Ezután Szily Kálmán bejelentette Huber Alfonz külső tagnak, az osztrák történettudósnak halálát, egyúttal pedig megemlítette, hogy az Akadémia nemsokára kiadja Hubernek Ausztria történetéről szóló nagy művét. Fölolvasták az irodalomtörténeti bizottságnak azt az indítványát, hogy az Akadémia intézzen időnkint nyílt kérdéseket a tudományos körökhöz. Az indítványt elfogadták. — Toldy László, a főváros levéltárosa, arról értesítette az Akadémiát, hogy a nyáron fölfedezte Grácban Letenyei István 1731-iki evangéliumának egy teljes példányát.

Berzeviczy Albert könyve.

„Italia” a címe annak a nagyrdeklő kötetnek, amely Berzeviczy Albert olasz utirajzait és tanulmányait foglalja magában és amely most sajtó alatt van. A könyvből annak idején mi is közöltünk mutatót és most itt közreadjuk az előszót, amely rendkívül vonzó modorban van megírva. Berzeviczy így vezeti be figyelemreméltó művét:

Körülbelül tizenöt év óta szabad óráim egyik kedvenc tanulmányát képezi mindaz, ami az olaszországi renaissance korára s különösen e kor szellemi mozgalmaira és művészetére vonatkozik. Így meglehetősen elkészülve tettem meg ezeltől nyolcz évvel első olaszországi utamat, melyet különböző körülmények — főképp más irányban szükségessé vált utazások — miatt csak 1897-ben követtem a második s mindjárt a következő évben, vagyis ez év tavaszán a harmadik. Utazásaim benyomásait, összefűzve azzal a tanulmányanyaggal, amely évek sora óta halmozódott fel jegyzeteimben, a múlt év nyarán megkezdtem egyes rajzokban feldolgozni, eleinte minden határozott terv nélkül, ugyszólván csak egy lelki szükségérzetnek felelve meg, rendszeres egymástán nélkül is, úgy ahogy épen hangulatom és kedvem hozta magával, arra egyáltalán nem gondolva — ami most sem szándékom — hogy valami teljes vagy rendszeres leírást nyújtsak Olaszországról. Ezeket az uti rajzaimat és tanulmányaimat Grulai Pál kiadta a Budapesti Szemle ez évi folyamában s már az első sorozat megjelenésekor a Franklin-Társulat vállalkozott az egész munkának könyvalakban való kiadására.

Ismételtem, hogy szándékom nem volt valami rendszeres dolgozatot nyújtani akár néprajzi, akár művészeti vagy művelődéstörténeti tekintetben; nem tekintem magamat a szó tulajdonképeni értelmében szakembernek sem egyik, sem másik téren; „un politique égaré dans l'esthétique” ezt a variációját a Taine mondásának alkalmazhatja rám az, aki az eszményi dolgokkal való foglalkozásnál sem hajlandó a szélszerű jogosultságok korlátaitól eltekinteni. Engem azonban az a gondolat hátorított, hogy hazai irodalmunk utirajzokban általan szegény, hogy Olaszországra vonatkozó önállóbb munkánk kevés van s hogy amit valaki az emberi szellem legnemesebb alkotásainak láttára, legnemesebb küzdel-

meinek emlékeinél érez, az — őszintén és melegen elmondva — mindig gyakorolhat némi hatást a kedélyekre és a képzeletre.

Általán aki Olaszországban járt, az érezhette, hogy onnan visszatérve „difficile est librum non scribere.” Szinte bűvös hatást gyakorol még ma is minden némileg művelt ember lelkére az az ország, amely a középkor kezdete óta az alkópok vagy a tenger által elválasztott népek örökös vágyódásának tárgya volt és amely iránt a mai korban és épen nekünk magyaroknak érdeklődünk talán különös okaink is vannak.

Olaszországban utazni és szinte mérték nélkül élvezni mindazt, ami a természet, a történelem és a művészet hármias forrásából oly pazar bőséggel árad szét ebben a bámulatos országban, ez magában véve olyan gyönyörűség minden kedélyvel és ízléssel bíró embernek, amelyre nemcsak magunk szeretünk visszaemlékezni, de a melyre való visszaemlékezésünket szeretjük másokkal is közölni. Ez a közös emberi érzés azonban az olaszországi leírásoknak oly tömegtelen sokaságát hozta évszázadok óta létre, hogy — ezt kénytelen vagyok elismerni — már ebből a szempontból is a merésznek nem csekély foka kell hozzá s Paul Bourget szerint még azonfölül „genre démodé”, vagyis divatát mult dolog is egy újabb könyvvel szaporítani az olaszországi visszaemlékezések és leírások közközön forgó anyagát.

Én azonban azt hiszem, hogy a mai irodalmi és művészeti viszonyok között épen kétszeresen jogosult az Olaszország emlékeibe való elmélyedés s azokra vonatkozó benyomásaink kicsemlése s ebben a meggyőződésben nem ingat meg az a megfigyelés sem, hogy a mai aesthetikai ízlés némely eltéréseitől az olaszok sem mentek. Azért mégis jól esik és csak üdvös lehet viszonyulnunk oly forrásokhoz, amelyek, bár évszázadok merítették belőlük, még mindig nincsenek kiapadva és a belőlük közvetlenül merítővel még érezhetetik a léleknek életet és ifjúságot adó erejüket.

Két korszaka van az emberiségnek, amely a fiatalság, illetve a megfiatalodás félreismerhetetlen jellegét viseli magán s amelynek emlékeiből a lángész és az örök szép kultuszának sugarai áradoznak még most is szét: az egyik a klasszikus ókor, a másik a renaissance Olaszországban. S mert e két korszakot a maga közvetlenségében és a maga szoros vonatkozásában, egyesítve azzal a természettel, amely mindkettőt létrehozni segített, legteljesebben Olaszországban tanulmányozhatjuk: ezért tartom én a mai világban inkább mint valaha a művelt ízlés elengedhetetlen iskolájának Olaszországot.

Mi magyarok ezen felül, meg kell hogy emlékezzünk arról, hogy első tanítómestereink, első hittérítőink az olaszok voltak; hogy mi voltunk az elsők, akik egy dicső királyunk: Korvin Mátyás korában az olasz renaissance kulturáját — bár fájdalom, a bekövetkezett viharok miatt csak rövid időre — a havasokon inneni Európába átültették. Az olasz nemzet mindenkor, a legválságosabb időkben is, rokonszenves barátságot tanúsított irántunk; csak tradícióinkat és nemzeti kulturhivatásunk ujjmutatását követjük, azt hiszem, ha művelődésünk munkájában gyakran keresünk érintkezést az olasz szellemmel és gyakran gazdagítjuk kedélyünket s képzeletünket Olaszország műkincseinek, természeti bájainak benyomásaival s történetének emlékeivel. Különben is van valami mélyen rejlő vonatkozás és rokonság a magyar és az olasz génius között; jó ezt ápolni, főleg ellensúlylál úgy a tényleg soká egyoldaluan érvényesült német kulturai befolyásnak, mint annak a szintén egyoldalú francia befolyásnak, amelynek némelyek irodalmunket és művészetünket — leginkább germanophobiából — alávetni szeretnék.

Olaszország régibb kulturájának és különösen művészetének megítélésénél nem hunyhattam szemem azeltől a nagy átalakulás előtt, mely az erre vonatkozólag uralkodó felfogásban napjainkban főleg a Ruskin befolyása s a „Praerafaelitizmus” jelszava alatt végbement, és amely a renaissance fénykorának alkotásaival szemben bizonyos csömörrel látszik tanuskodni s a „primitív” egyoldalú és néha szinte túlzó méltatásában nyilvánul. Híven követve saját érzésemet és a közvetlen benyomások impulzusait, én azt hiszem — s ennek a felfogásnak igyekeztem könyvemben is kifejezést adni, — hogy teljesen fölösleges, sőt káros bizonyos művészeti irányok erőteljesebb érvényesítése kedvéért az emberiség szellemi gyönyöreinek kincsesházát ilyen módon megszegyenyíteni akarni. A változó hangulat előnyt adhat hol egyik, hol másik kornak, de azért az egyiknek kiemelése kedvéért ne tagadjuk le a másiknak szépségeit. Tölem telhetőleg igyekeztem ennél fogva egy a naivabb középkori, mint a tökéletesebb újkor-kezdeti művészet iránt el-

fogulatlan érzéket és ítéletet tanúsítani s mindkettőben megtalálni azt, ami a lélekből ered és a lélekhez szól ma is.

Hogy mindenben és teljes mértékben sikerült-e az olaszországi dolgok megítélésében az objektivitás és elfogulatlanság magaslatára emelkednem? ezt már kevésbé merném határozott bátorsággal állítani. Az oly sokszorosan feldolgozott anyag kezelésénél talán nem is szabad minden subjectivismust megtagadnunk és azzal a tapasztalattal szemben, hogy majdnem minden író, aki Itáliáról írt — még ha a legnagyobb közül való is — valami irányban elfogultnak tűnik fel, szinte azt kell hinnem, hogy ezt a tárgy sajátos természete hozza magával, s hogy aki Olaszországgal akar foglalkozni, annak már előzetesen le kell mondania a teljes elfogulatlanság érdemének dicsőségéről.

Lehet, hogy még mélyebre hatolva tárgyamban, egynémely, e könyvben elmondott ítéletemet jövőben valami tekintetben módosítani fogom; ez azonban nem tartóztat vissza annak közreboocsátásától; erre nézve már — si licet parvos componere magnis — magára Goethe-re hivatkozhatom, aki olaszországi utirajzait már azok szerkesztése folyamában itt-ott módosíthatóknak tartotta és még sem módosította, meghagyni akarván följegyzéseit „mint az első benyomás emlékeit, amely, ha nem volna is mindig igaz, mégis heccses és gyönyörködtető marad mindig.”

Aki soha sem járt Olaszországban, vagy legalább ennek az országnak a történetével és művészetével nem foglalkozott, az természetesen az én munkámat sem fogja az ő számára irotnak tekinteni. De aki egyik vagy másik irányban már némileg tájékozva, s a tárgy iránt már fölkellett érdeklődéssel veszi kezébe könyvem, az annak olvasása után talán nyitabb szemmel fogja látni és jobban fogja tudni élvezni azt, amit az olasz művészet és az olasz történet nyújt neki. Ennyit — és nem többet — akartam megkísérteni; örömemre szolgálna, ha kísérletem eredményesnek bizonyulna.

Ezekben jelezvén munkám megírásának indokait és célját, a régi szokást követve most talán, előszavam befejezését apostrophálnom s kellene a „nyájás olvasót.” En azonban megvallom, hogy az olvasók minden válfaja között legkevésbé szeretem a „nyájás” olvasót. Mit tartanak arról az emberről, aki mikor még csak munkám előszavát olvassa, már nyájasan mosolyog? Inkább azt kívánom, hogy értelmes, figyelmes és ítéletében igazságos legyen. S ha szabad még ezenfölül legbensőbb óhajátomat is elárulnom, ez az, hogy olvasóm, ha még eddig nem szerette, szeresse meg művem elolvasása után — ne az én könyvem, de annak a tárgyát, szeresse meg azzal a szeretettel, amelylyel én foglalkoztam vele és amelyet munkám megírásának egyedüli olyan jogcíméül tekintek, melyet elvitáztatni semmiképp sem engedhetek.

Berzeviczy Albert.

FŐVÁROS.

(A hivatalos idő.) A fővárosi szabályrendelet tiltja, hogy a kórházi főorvosok más intézetnél is alkalmazást fogadjanak el. Janny Gyula, Farkas László és Elischer Gyula doktorok a Rókus-kórházon kívül a vöröskereszt-kórháznál is hivatalos állásban vannak s a jogügyi bizottságban ma szöbe került, hogy vajjon a vöröskereszt-kórháznál viselt tisztség nem inkompatibilis-e a fővárosi kórházi főorvosi állással. A bizottság teljesen mellényolja ezeknek a jeles erőknak jogait, s így mivel a kérdés tisztázva eddig nincs, beszerzi az erre vonatkozó adatokat.

(A gyásznapok költségei.) A számvevőség ma bejelentette a tanácsnak az Erzsébet királyasszony temetésén volt fővárosi küldöttségnek s a középületek gyászdiszítésének a költségét. E szerint a Bécsben járt küldöttség költsége 2557 forint 22 krajczár volt, a gyászdiszítés 2870, a koszoru 800 forint s a részvétőfóirat 85 forintba került.

(A közgyűlés tárgya.) A törvényhatóság szerdán rendes közgyűlést tart. A napirend első tárgya a ferencvárosi légszeszgyártéle kibővítéséhez kért hatszázötvenöt és fél négyszögöl terület átengedésének a kérdése. A telekkeladó és a pénzügyi bizottság négyszögölenként huszonöt forintban állapította meg a telek árát, s ezt a tanács is elfogadta. Holott köztudomásu dolog, hogy azon a környéken harminczöt-negyven, sőt a Soroksári-ut mellett ötven

forint a telek értéke és a légszuszogó-telep tíz méter széles utra nyílik, ami a telek értékét tekintélyes mértékben fokozza. A köztörvényhatóság nem tudni milyen álláspontot foglal el ebben a kérdésben. Mert az, amit itt is, ott is hallani, hogy a gáztársulat már k i e s z k ö z ö l t e a bizottsági és tanácsi javaslat-hoz való hozzájárulást, hogy az adásvételi szerződés már a gáztársulat zsebében van, csak némi formalitás hiányzik ahhoz, hogy a szerződés érvényesülhessen s ez a formalitás az előre kicsinált közgyűlési határozat, az még sem valószínű, még sem hihető.

A főváros épületeinek tűzkár ellen való biztosításának reformja tárgyalás alatt van. A biztosítás új módjáról, amelyet egy hatósági biztosító intézet formájában terveznek, érdemlegesen csak a jövő év elején beszélhetnek, a fővárosnak az épületek biztosítására kötött szerződése azonban már január elsején lejár. A bizottságok és a tanács azt javasolják, hogy a szerződést egy évre újítsák meg a biztosító intézetekkel, olyképen, hogy az egyéves egyezségről már a tervben levő hatósági biztosító intézetnek is legyen valami csekély haszna.

A közgyűlés napirendjén van még egész sor kisebb jelentőségű ügy.

Az állandó budai színház.

Immár végleg elhatározott dolog, hogy a várszínházat jövő tavasszal lebontják, a budaiak tehát színház nélkül maradnak. Legalább télen. Mert nyaranta a Krisztina-városi színház egyelőre még főtartják s ott vizionáljuk még Krecsányt és darék társulatát.

A várszínház lebontásával együtt napirendre kerül a budai állandó színház kérdése. Foglalkozik vele maga a hatóság is, és erősen foglalkoznak vele a budai városatyák, — sőt Herczegh Mihály és Singer József személyében akadtak már vállalkozók is, kik, természetesen kellő anyagi támogatás mellett, hajlandók volnának a budai állandó színházat nemcsak fölépíteni, hanem főtartani is.

Az első és legfontosabb kérdés az, vajjon egyáltalán van-e szükség Budán egy állandó színházra, vagy sem?

A felelet csak igenlő lehet.

A budai részek lakóainak száma ma már meghaladja a százezret, tehát elég nagy arra, hogy egy állandó színházat főtartani tudjon, ha akarja.

Igaz ugyan, hogy a várszínház látogatottságát nem lehet zsinórmértékül venni, mert hisz ott hetenkint csak négyezer tartanak előadást s a színház oly kicsi, hogy alig fér el benne háromszáz ember; de ha tekintetbe vesszük azt az állandó ostromot, aminek a színház pénztára minden egyes előadás alkalmával ki van téve, ha tekintetbe vesszük a krisztinavárosi színház látogatottságát, úgy bátran feltehetjük, hogy a budai publikum meg tudna tölteni egy olyan színházat is, melyben télen át is nap-nap mellett tartatnak előadások. Ha talán az első években némi részvételesség is mutatkoznék, ezt rövid idő alatt meg lehetne törni.

Nem kevésbé fontos a második kérdés: hol épüljön az új színház?

A hatóság szakértő közegei, meg maguk a budaiak is, a Horváth-kertet tartják erre a célra legalkalmasabbnak.

A vállalkozók ellenkezésképpen bárhol inkább hajlandók a színházat fölépíteni, csak épen az említett helyen nem.

Pedig a Horváth-kert ugyazéval az egyedüli hely, ahol a budai állandó színház célszerűen elhelyezhető volna.

A Horváth-kert minden oldalról könnyen megközelíthető. Az alaguton túl villamos vasut vezet a pesti oldalról az új hidon át, valamint a déli vasutól is; az alaguton innen pedig ugyan-csak villamos vasut vezet Ó-Budáról a Lánchíd-főig. A vártól igaz, hogy nehezebben megközelíthető, de hisz a várbeliakra nézve — ha már nem a várba helyezik a színházat, amire pedig gondolni se lehet — teljesen egyremegy akárhova tessük is. Az Ó-budaiakra szintén nem lehet tekintettel lenni,

egyrészt, mert azoknak van már színházuk, másrészt, mert ha Ó-Budát is hozzávesszük, úgy a központot magán Ó-Budán kellene keresnünk — amire hasonlóképen gondolni se lehet.

Ami már most azt illeti, hogy vajjon a Horváth-kert a budai részek központjának tekinthető-e, előlött lehetne vitatkozni, de egy-két év múlva már alig. Aki ismeri a helyi viszonyokat, az tudja jól, hogy Budán évek óta egyedül a Krisztinaváros fejlődik s hogy hosszú éveken keresztül csakis ez a városrész fog fejlődni s főleg, ha majd az eskütéri hid is fölépül.

A harmadik — talán legfontosabb kérdés — a pénz-kérdés.

Ismerjük a főváros pénzüleit s így tudjuk, hogy a mai viszonyok között semmiféle színház céljára nagyobb anyagi áldozatot nem hozhat.

Gondolni se lehet arra, hogy a város csupán telekre több százezer forintot áldozzon. Főlöszleg is volna, mikor ott van a Horváth-kert, mely minden nagyobb nehézség s minden anyagi áldozat meghozatala nélkül e célra fölhasználható volna.

A színház építésére körülbelül háromszáz-ezer forint elegendő volna; ennek fedezetül szolgálna az a százezer forint, amit a város a várszínház megváltási ára fejében kapott, másrészt a várszínháznak adott évi szubvenciónak megfelelő kétszázezer forintnyi tőkeösszeg, melyet a főváros megfelelő amortizáció mellett bármely alaptól kölcsön vehetne.

A kérdés illetően megoldása nem kerülne a fővárosnak egy krajczár újabb áldozatába sem, a közönség s főleg a budaiak kapnának egy új színházat, mely mindenben pótolná a régi várszínházat.

A kérdés különben a legközelebbi napokban végleges megoldást nyer.

A mérnöki hivatal s a budaiak már nyilatkoztak, legközelebb összeül a budai színügyi bizottság is, úgy, hogy talán még ez évben vagy legközelebb a jövő év első hónapjában dönthet már a közgyűlés is.

VIDÉK.

* (Román népgyűlés Soborsinban.) A világosi fiasco után a román izgatók Soborsinban próbálnak egy kis nemzetiségi matiné rendezni. A gyűlést ugyanazzal az ürüggyel hívják össze, mint a világozó: a császárbülső alkalmából, ami most, az évforduló után körülbelül három héttel, egy kis komikus dolog. A népgyűlés a császárbülső alkalmából a Krivány-féle sikkasztás okozta megyei pótdó kivételét és a megyei bizottsági választást is egybeköti. A felhívás a radnai kerület választó polgárait december 22-ére Soborsinba hívja össze nyilvános népgyűlésre. A népgyűlés sorrendje:

1. A császárbülső alkalmából az uralkodóhoz intézendő hódoló föirat.

2. A Krivány-féle sikkasztás fedezésére megszavazott megyei pótdó.

3. Hivatalos közegok visszaélései és erőszakoskodásai, különösen a megyei bizottsági tagok választásai.

* (A zentai polgármester.) Zenta város törvényhatósága mai napon tartott közgyűlésében polgármesterré dr. Buday Dezsőt választotta meg.

TÖRVÉNYKEZÉS.

— Brutális rendőr. A millénniumkor történt, hogy a május 17-iki vérmesei népünnepélyen Jakab Mihály kissé többet ivott a kelleténél. Ilyen állapotban támoogyva, dalolva vonult egy kis csapat hasonlóan jókedvű polgártárral hazafelé. Csató János rendőrnek szemet szurt a dolog és túrván rátámadt a vig társaságra. Aztán kiragadta a többi közül Jakab Mihályt és cipelte magával a rendőrtanya felé. Jakab ellenkezett és emiatt a rendőrség hatóság elleni erőszak czimén panaszt tett ellene az ügyészségnél. Az ügyet ma tárgyalta a budapesti büntető törvényszék, amely Jakab Mihályt felmentette, Csató Jánost azonban hivatalos hatalommal való visszaélés miatt két heti fogházra ítélte. Az ítélet Jakabra vonatkozó része ellen felebbezett az ügyész, de Csató megbüntetésébe beleszagodott.

— A pfros czipő. Sajátságos szenvedélye volt Tauszig Izidor óraszegédnek. Ahol meglátott egy czipőt vagy csizmát, rögtön elemelte. Semmi máshoz sóha nem nyult, de csizma vagy akármi más lábbeli nem volt előtte biztonságban. Egyszer aztán rajtavesztett egy pár piros czipőn. Mikor el akarta adni, feljelentették a rendőrségnek. A házkutatáskor nem kevesebb, mint kilencz pár csizmát találtak Tauszignál. A csizmatolvajt ma vonta felelősségre a budapesti büntető törvényszék és négyrendbeli lopás miatt egy évi börtönrre ítélte. Vád alatt volt Schwarcz Illés is, aki a csizma-kezelés szenvedélyét osztotta Tausziggal, de ezt csupán nyolcz napi fogházra ítélte a törvényszék orgazdaság miatt.

— A borbélyok párbajképessége. Weinstein székesfehérvári borbélynak elpanaszolta a felesége, hogy Révay Kálmán aljegyző nem épen a spanyol etiquette szabályai szerint udvarol neki. A férj erre a híre dühösen botot ragadott, megleste az utcán Révayt és kétszer a fejére ütött. A dologból csinos verekedés, majd lovagias affaire is támadt. Révay provokáltatta Weinsteint, aki persze készségesen „rendelkezésére állott”, de egy, e czéhlől összehívott becületbíróóság kimondotta, hogy a borbély társadalmi állásánál fogva párbajt nem vívhat. A szegény borbély buskomorságra esett. Kvalifikált ellenfele, az aljegyző ellen azonban fegyelmi eljárást indított feleltes hatósága. A kecskeméti törvényszék mint elsőfoku fegyelmi bíróság az aljegyzőt rosszalásra ítélte és huszonhárom forint eljárási költség megfizetésére kötelezte. A királyi ítélőtábla pedig ma délelőtt helybenhagyta az elsőbíróóság ítéletét.

SPORT.

+ Panasz a földmivélségügyi kormány ellen. Egy előkelő orosz sportsman a berlini lapokban élesen kifakad a földmivélségi minisztérium ellen. Az a baja, hogy a Bona Vista-hoz Kisbérre küldött kanczái nem értek el anyai örömeiket; de főleg az, hogy a minisztériumhoz intézett kártérítési keresetét visszautasították. A jogosulatlan kifakadásra a kormány természetesen nem reagál. A földmivélségi minisztérium az előzetes hivatalos hírdetményeiben közzétette a feltételeket, amelyek szerint kártérítésről szó nem lehet. Az anyai örömeiket illetőleg pedig a kormány arról nem tehet, hogy az orosz kanczák iránt Bona Vista nem érzett valami nagy szimpatthát.

+ Turfihrek. A krakói versenyegylet egy 11.000 koronával dotált versenyt alapított. A futamot gróf Tarnovszky Memorial-Stakes-nek nevezték el, távolsága 1400 méter. — A jövő évi krakói derbyre 42 ló maradt állva. — Berlinből az 1900-iki Erzsébet királyné-díjra három, az 1900-iki St.-Leger-re 13, az 1900-iki Szent László-díjra 14 nevezés érkezett. — Oroszországból Lubomirsky herceg a derbyre négy, az Ausztria-díjra öt lovat nevezett. — Gomba, mely már méneshen van, állva maradt a jövő évi Ausztria-díjra.

+ Náci után Maxi. Báró Üchtritz Zeigmond, akinek Ignác nevű lova már rég a népszerűség babérait pihen, újra kifundált egy nevet egyik lova számára, mely csak két év múlva fog a turfátogatók ajkára kelni. Ez a név; Max, magyarul Maxi. A jeles származású Maxi minden klasszikus versenybe nevezve van és így feltehető róla, hogy a Náci nyomdokába fog lépni.

+ A bécsi klasszikus versenyek. A december 15-iki zárlat alkalmával a freudenauai és kottlingbruni klasszikus versenyek a következő számú nevezésekkel zárultak: Metopole díj 96, Kahlenbergi díj 62, Trial Stakes 143, Derby 184, osztrák kanczadíj 125, gróf Eszterházy Memorial 193, Ausztria-díj 205, Schönaui-díj 45, Helenenthal-díj 67. E számokból az tűnik ki, hogy a nevezések eléggé jól sikerültek, a hanyatlás az előző év nevezéseikhez képest csak az Eszterházy Memorialban, konstatálható. E versenyekre német részről is nagyszámu nevezések érkeztek, így az Ausztria-díj aláírásához Németország nem kevesebb, mint negyven, az összes futamokra pedig 142 bejelentéssel járult.

NYILT-TÉR.

fi legnagyobb gavallérok

is vinnélhetnek feltűnő olcsó árat készen kapható ur ruhákat, ha szükségleteiket nálunk szerzik be. A mesteri szabást czégünk előkelő hirneme biztosítja, a munka kivitelét pedig az üzlet képe elárulja. **Méret utáni megrendésekre külön szövegraktárunk van,** kizárólag tiszta gyapjú- és valóban gyönyörű mintájú keimekből.

Karácsonyi és Társa

férfi-szabók

IV. ker., Múzeum-körút 39.

GLOGOWSKI és TÁRSA
BUDAPEST.
Kis- és nagy-
REMINGTON
trögépet
díjmentesen, vételekfelettséggel
nékül, az ország bármely részében beutaltok.

BUTOROK

legolcsóbb bevásárlási forrása, solid, lelkiismeretes kiszolgálás mellett

Nemes és Lengyel

kárpitós és asztalos-butortelepe

Budapest, IV., Kecskeméti-u. 6. l. em.

KÖZGAZDASÁG.

Közgazdasági táviratok.

New-York, december 19.

	decz. 19. cents	decz. 17. cents.
Buza decemberre	73 ³ / ₈	73 ³ / ₈
„ áprilisra	75 ³ / ₈	74 ³ / ₈
„ májusra	72 ³ / ₈	71 ³ / ₈
Tengeri decemberre	42	39 ³ / ₈

Chicago, december 19.

	decz. 19. cents	decz. 17. cents
Buza decemberre	66	65 ³ / ₈
Tengeri decemberre	34 ³ / ₈	34

Mezőgazdaság.

A borhamisítások. A zemlénmegyei gazdasági egyesület borászati szakosztályának Molnár István főispán elnöklése alatt tegnapelőtt tartott gyűlésén Staub József főispáni titkár jelentést tett a Mádán, Tolcsván és Szerencsen fogantatott borvizsgálatokról, mely alkalommal több borkereskedőnél gyanus állapotot találtak. A jelekből arra lehet következtetni, hogy, sajnos! a Tokaj-Hegyalján is vannak borkereskedők, kik a borhamisítás hűnös mesterségével foglalkoznak. A gyanus borokból vett minták Budapesten, az országos borvizsgáló állomáson várják a szakértők véleményének kimondását. Kun Frigyes egyesületi alelnök indítványára sűrűs felterjesztésben arra kéri a földmivéleési minisztert, hogy a borhamisítás hathatóssabb meggátlása céljából Sátoralja-Ujhelyen is állítson fel borvizsgáló állomást. A pénzügyminiszter értesítette a szakosztályt, hogy a borfogyasztási és boritaladót a jövő évtől kezdve a hegyaljai községeknek fogja bérbe adni és ezeket szerződésileg kötelezni fogják a borhamisítás ellenőrzésére.

A hesszeni légy. A napokban megemlékezünk arról a híresztelésről, hogy a Tisza-vidéken rozsda mutatkozik. Most azt közlik velünk Kisújszállásról, hogy nem rozsda, hanem hesszeni légy van a vetésekben, ami sokkal nagyobb baj, mert az őszi rozsda még elviselhető volna, de a hesszeni légy pusztításai csak ezután fognak igazában mutatkozni.

Kőbányai sertésvásár, decz. 19. Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogrammon felülisúlyban) 47-5-48-0 kr.-ig. Közép (páronként 300-400 kilogramm súlyban) 46-47 krajczárig. Fiatal nehéz (páronként 320 kilogrammon felülisúlyban) 48-5-49-5 krig. Közép (páronként 251-320 klgig terjedő súlyban) 49-50-0 kr. Könnyű (páronként 250 klgig terjedő súlyban; 50-50-5 kr. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 klg. felülisúlyban) 47-5-48 krajczárig, közép (páronként 240-260 kilogramm súlyban) 47-47-5 krajczárig. Könnyű páronként 240 kilogramm terjedő súlyban, 45-46 krajczárig. Sertéslétszám: 1898. decz. 17. napján volt készlet 37815 darab, decz. 18-án felhajtott 1602 db, december 19-én elszállított 1547 darab, december 19-ére maradt készletben 37870 darab. A hizott sertés üzletirányzata csendes.

Budapesti konzum-sertésvásár, decz. 19. A ferenczvárosi petroléumraktárnál levő székefővárosi konzum-sertésvásárra 1898. decz. 17-én érkezett 108 drb. Készlet 396 darab, összes felhajtás 504 drb. Elszállított budapesti fogyasztásra 225 drb, elszállítatlan maradt 279 drb. Napi árak: 120-180 kilós 43-45 kr, 220-280 kilós 43-5-45 krajczár, 320-380 kilós — kr, öreg nehéz — krajczár, malacz 37-44 krajczár. A vásár hangulata lanyha volt.

Budapesti juhvásár, december 19. Felhajtottak belsődi hizalt ürüt 943 darabot, feljavított 280 darabot, összesen 1064 darab. Napi árak: belsődi hizalt ürü 18-20 forint páronként, 19-21 forint 100 kilónként, elősúlyban. Feljavított juhok 14-16 forint, 18-19.50 forint 100 kilónként elősúlyban. Kiverő juhok 7-11 forint páronként, 15-17 forint 100 kilónként elősúlyban.

Bécsi vágómarhavásár, december 19. A mai vásárra felhajtottak: 2852 darab magyar, 859 darab galicizai, 369 darab bukovinai, 527 darab németországi, összesen tehát 4607 darab szarvasmarhát üzlet nagyon vontatott, árak csökkentek. Jegyzések: 100 kilónként élő súlyban a magyar hizódkör I. minőségű 36-38.50 forint, kivételesen — forint, II. minőségű 35 forint, III. minőségű 26-30 forint; galicizai hizódkör I. minőségű 36-38 forint, II. minőségű 32-35 frt, III. minőségű 27-31 frt; német hizódkör I. minőségű 30-40 frt, kivételesen — frt, II. minőségű 33-36 frt, III. minőségű 29-32 frt, legelő okor 20-28 forint, bika és tehén 25-32 forint.

Bécsi vágómarhavásár, december 19. A mai vásárra felhajtottak: 2852 darab magyar, 859 darab galicizai, 369 darab bukovinai, 527 darab németországi, összesen tehát 4607 darab szarvasmarhát üzlet nagyon vontatott, árak csökkentek. Jegyzések: 100 kilónként élő súlyban a magyar hizódkör I. minőségű 36-38.50 forint, kivételesen — forint, II. minőségű 35 forint, III. minőségű 26-30 forint; galicizai hizódkör I. minőségű 36-38 forint, II. minőségű 32-35 frt, III. minőségű 27-31 frt; német hizódkör I. minőségű 30-40 frt, kivételesen — frt, II. minőségű 33-36 frt, III. minőségű 29-32 frt, legelő okor 20-28 forint, bika és tehén 25-32 forint.

Pénzügy.

Oszták-magyar bank. December hó második felében a bankhitel igénybevétele csökkent. A váltószámlatolásban 2.60 millióval baladták meg a visszafizetések az új benyújtásokat és csak a lombardállomány gyarapodott 0.62 millió forinttal. Az érczkészlet 6-83 milliónyi tetemes emelkedést tüntet fel és az adóköteles bankjegy forgalom 2,220.000 forintra apadt. A bank helyzete tehát tetemesen javult, de azt hiszik, hogy a közelebbi két héten nagyobbak lesznek a hiteligenyek.

BUDAPESTI GABONATÖZSDE.

Budapest, december 19.

A hajószállítások.

A múlt héten a Vaskapun áthaladt gabonarakományok újabb 100.000 métermázsa buzát hoznak Budapestre és tekintettel az enyhe időre, valamint az emelkedő vizállásra, az uszályok alkalmasint még mind felérkeznek. Közöljük e rakományok pontos jegyzékét:

Uszály szám	Gabona	Rendeltetési hely	Méter-mázsa
418	buza	Budapest	3880
665	"	"	5220
359	"	"	3318
1006	"	"	10092
652	"	"	6200
207	"	"	2420
648	"	"	4455
652	"	"	5450
354	köles	"	3600
668	árpa	"	4160
669	buza	"	4256
449	"	"	3100
80	"	"	4180
65220	rozs	Bécs	5603
6537	buza	Budapest	6000
7009	"	"	3065
65154	"	"	5598
87	"	"	4814
252	tengeri	"	3080
65178	köles	"	5590
65147	buza	"	6000
6523	köles	"	4700
65138	buza	"	5957
6559	"	"	5057
5714	"	"	5050
270	"	"	3163
234	"	"	3322

A mai készáru üzletben erősebb forgalom volt. Buzából elkelt vagy 35800 métermázsa szilárdan fentartott árak mellett. E között volt 12000 métermázsa triörözött szerb buza a múlt ősszel át-

vett szokvány-tételekből. E buza 8-55-85 frtos áron kelt el tranzito, három hónapra, hozzászámítva a vámat azt találjuk, hogy az usance buza ma mintegy 9 forint 65 krajczárt ér. Ugyanennyi a kurzusa is.

A többi czikk ára változatlan, csekély forgalom mellett.

A határidőpiac lanyhán indult, egyenlegként azonban csak két krajczárt tesz az árvesztesség az összes határidőknél és zárul a buza 9 forint 65 krajczáron, a rozs 8 forint 25 krajczáron, a tengeri 4 forint 85 krajczáron, a zab 5 forint 91 krajczáron.

Amerikában az argentiniai esőzések dacára az árak szombaton 3/8 centig terjedő veszteséget szenvedtek. Az európai vásárokon kedvetlen a hangulat, mindössze azonban csak Liverpool jalez 1/4 penny olcsóbbodást.

Előfordult készáru-eladások.

Buza. Tiszavidéki: 200 mm. 80 k. 10.80 frton, 200 mm. 80 k. 10.80 frton, 100 mm. 80 k. 10.70 frton, vegyes. 100 mm. 79 k. 10.55 frton vegyes, 100 mm. 79 k. 10.60 frton vegyes, 200 mm. 79-8 k. 10.50 frton vegyes, 100 mm. 78 k. 10.60 frton vegyes, 100 mm. 78.3 k. 10.55 frton, 100 mm. 77-5 k. 10.50 frton, 100 mm. 74 k. 10.20 frton, mind három hónapra.

Pestvidéki: 100 mm. 79 k. 10.60 forinton, 100 mm. 79 k. 10.55 frton vegyes, 100 mm. 78 k. 10.50 frton sárga, 100 mm. 78 k. 10.55 frton sárga, 500 mm. 78-3 k. 10.40 frton sárga, 100 mm. 77-5 k. 10.55 frton, 500 mm. 77-1 k. 10.45 frton, 500 mm. 77-2 k. 10.50 frton, 500 mm. 77 k. 10.50 frton, 600 mm. 87 k. 10.45 frton mind három hónapra.

Fehérmegyei: 200 mm. 78 k. 10.55 frton, három hónapra.

Bácskai: 1800 mm. 75.3 k. 10.25 frton, 3200 mm. 78-9 k. 10.20 frton januárra, 1500 mm. 78-5 k. 10.15 frton, 2100 mm. 72-8 k. 10 frton, mind három hónapra.

Tolnai: 600 mm. 78-5 k. 10.65 frton, három hónapra.

Bánsági: 4000 mm. 75-3 k. 10 frton januárra három hónapra.

Dunai: 830 mm. 74-5 k. 10.— forinton három hónapra.

Felsőtiszavidéki: 100 mm. 80 k. 10.55 frton, 100 mm. 77 k. 10.30 frton, 100 mm. 78-5 k. 10.25 forinton, mind három hónapra.

Felsőmagyarországi: 100 mm. 77 k. 10.40 frton, három hónapra.

Szerbiai: 3000 mm. 77 k. 10.85 frton, tranzito januárra, 5200 mm. 77 k. 10.52-5 frton tranzito januárra, 3500 mm. 76-3 k. 10.55 frton, tranzito januárra.

Rosz. 200 mm. pestvidéki Budapest par. 8.10 forinton, készpénzben.

Zab. 100 mm. Budapest 6.— frton, 150 mm. Budapest 5.95 frton, 100 mm. Budapest 5.80 frton, 100 mm. Budapest 5.75 frton, készpénzben.

Tengeri. 100 mm. Temesvár 3.75 frton, 400 mm. Budapest par. 4.87-5 forinton készpénzben.

Árpa. 300 mm. takarmány Budapest 6.50 frton készpénzben.

Előfordult határidőkötések.

Délelőtt. Buza márczius 9.60-56-64-9.62 frton, április 9.38-36-44-9.42 forinton. Rosz márczius 8.18-8.23 forinton. Tengeri május 4.80-85-4.84 frton.

Délután. Buza márczius 9.63-9.65 forinton; április 9.44-9.45 forinton. Rosz márczius 8.23-8.25 frton. Zab márczius 5.91 forinton. Tengeri május 4.84-4.85 forinton. — Repcze szept-ore 12.20-12.30 frton.

Raktárállomány:

Közraktár: Buza 96200 mm. Rosz 9500 mm. Árpa 69200 mm. Zab 37400 mm. Tengeri 5000 mm. Liszt 9400 mm.

Raktárház: Buza 65890 mm. Rosz 3545 mm. Árpa 613 mm. Zab 3362 mm. Tengeri 202 mm. Liszt 1209 mm.

Silos: Buza 26200 mm.

Gabonaforgalom:

1898. december 16.

	érkezett	elszállított
	méter-mázsa	méter-mázsa
buzából	90441	—
rozból	3386	201
árpából	7047	5884
zabból	8902	404
tengeriből	8996	6489

Hivatalos készárnyjegyzések.

Table with columns for 'Áru', '100 kgr. készpénz-ára', and '100 kgr. készpénz-ára'. Lists various goods like flour, oil, and sugar with their prices.

Hivatalos határidőjegyzések.

Table with columns for 'Áru', 'Határidő', 'december 19-án', and 'december 17-én'. Lists commodity prices for different months.

BUDAPESTI ÉRTÉKTŐZSDE.

Budapest, december 19.

A mai tőzsdén szilárd volt az irányzat. Nemcsak nemzetközi értékek, de helyi papírok iránt is érdeklődés mutatkozott...

Az előtőzsdén: Magyar hitelrészvény 390.—, Osztrák hitelrészvény 358.40—360.35, Osztrák-magyar államvasut 361.50—363.30...

A déli tőzsdén előfordult kérésök: Kereskedelmi bank 1431—1435, Salgótarjáni 610.50, Közúti vasut 368.50—372.—...

Díjbiztosítások: Osztrák hitelrészvényekben holnapra 2—2.50 forint, 8 napra 4.50—5.50 ft, december utóljára 9.—11.— forint.

Délután 1 óra 30 perczkor zárulnak:

Table showing closing prices for various commodities and securities as of December 19th and 17th.

Délután 4 órakor zárulnak:

Table showing closing prices for various commodities and securities as of December 19th and 17th.

TERMÉNY- ÉS ÁRUTOZSDEK.

Budapest, december 19. Terményekben ma nem volt forgalom.

Hivatalos jegyzések.

Table with columns for 'Faj', 'Ár', and 'Ár'. Lists various types of flour and their prices.

Budapesti vásárcsarnok.

Budapest, december 19. A vásári forgalom: Husnál forgalom élénk, árak szilárdak. — Baromfi élénk, árak emelkedők. — Halban lanya, árak szilárdak...

KÜLFÖLDI GABONATŐZSDEK.

Bécs, december 19. Az irányzat lanya volt. — Buza tavaszra 9.46—9.49 forinton, rozs tavaszra 8.30 forinton kötöttek.

Hivatalosan jegyeztetett:

Buza tavaszra 9.51—9.52, rozs tavaszra 8.35—8.36, tengeri május-juniusra 5.12—5.13, zab tavaszra 6.11—6.13 forinton.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDEK.

Bécs, december 19. Az előtőzsdén hitelrészvények osztalékban becslésekre emelkedtek. A déli tőzsdén alpesi bányarészvények olcsóbbodtak.

Az előtőzsdén: Osztrák hitelrészvény 358.—, 360.—, Anglo-bank 156—156.75, Unionbank 293, Osztrák-magyar államvasut 361.75—362.75...

A déli tőzsdén: Osztrák hitelrészv. 359.50, Anglo-bank 155.75, Bankver. 264.—, Union-bank 293.—, Länderbank 233.50...

Délután 2 óra 30 perczkor jegyezték: 4-2%-os papírjárdék 101.—, 4-2%-os ezüstjárdék 100.95, 4%-os osztrák aranyjárdék 119.95...

Délután 4 órakor zárulnak: Osztrák hitelrészvény 359.80, Magyar hitelrészvény 391.—, Osztrák-magyar államvasut 362.30...

Bécs, december 19. A déli tőzsdé zárata után jegyeznék: Osztrák hitelrészvény 359.50, Anglo-bank 155.50, Bankverein 264.—...

Frankfurt, december 19. (Zárlat.) 4-2%-os ezüst-járdék 85.35, 4%-os osztrák aranyjárdék 101.65, 4%-os magyar aranyjárdék 101.65...

Frankfurt, december 19. (Utőtőzsdé.) Osztrák hitelrészvény 303.50, Osztrák-magyar államvasut —, Déli vasut 57.7/8, Alpesi bányarészvény —...

IDŐJÁRAS.

A m. kir. országos meteorológiai intézet távirati jelentése 1898. december 19-én reggel 7 órakor

Table showing weather forecasts for various cities, including temperature, wind direction, and precipitation.

A légnemzés eloszlásában csak annyiban van változás, hogy a magas északon új depresszió jelent meg...

Az idő európaszerinti túlnyomóan borús és szórnyósan esős; a depressziók környékén viharos. A hőmérséklet északkeleten alacsony.

Hazánkban délen és keleten szórnyósan kisebb esők voltak; az idő ma reggel változó felhőzetű és helyenkint záporos. A hőmérséklet állandóan magas.

VIZÁLLÁS.

— Deczember 19-én. —

Table showing water levels at various locations, including station names and water levels in centimeters.

Jelet magyarázat: " = Jogan víz; + = Óteltelt; — = 3 alát; < = áradt; > = apadt; ? = kötszög.

Megjegyzések: Helyenkint kevés csapadék, legtöbbszörre hó volt. — A Duna Passantól Mohácsig árad, Gombosától Orsováig apad. — A Tisza V-Naménytől I-Furudig árad, a többi helyeken apad. — A Dráva és Száva apadnak.

Felölös szerkesztő: Kálnoki Ildor.

AZ ORSZÁGOS HIRLAP APRÓ HIRDETÉSEI

Minden szó 2 krajczár.

Kiadóhivatal:

Előrefizetendő készpénzben, levélbélyegeken vagy postautalványon.

Vastagabb betűkből szedve 4 krajczár

VIII. kerület, József-körút 65. szám.

Ha a hirdető címét is közli a hirdetésben, vagy a választ poste-restante kéri, akkor minden közlés után még 30 krajczár kincstári bélyegilleték is fizetendő. — Czélszerű az apró hirdetést postautalványon beküldeni s a szöveget az utalvány szelvényére írni; esetleg közönséges levélben is lehet a szöveget s a levéljegyeket beküldeni. Mindenki könnyen kiszámíthatja az apróhirdetés árát.

LEVELEZÉS.

Szöke baba (fekete kalap, világeskékek), ki vasárnap délutáni zenélés elragadóan édes, bájos lényével rabjává ejtett és pillantásamat visszavonta, írjon „Rejtett boldogság” címen a kiadóba, hol láthatnám viszont. Ismertető jelképen említse leveleiben kivevőz nevét. „Választ” ismerkedésünket expedve várja Szomszéd asztalbeli. 7061—1

„Farsangnak” sürgős levele van. 2498—1

„Bohéme” nek sürgős levele van. 2457—1

Alfréd. Január első felében mindenestre megvünk, előbb lehetetlen. A dolgok olyanok, hogy akkor is sok bajjal fog járni. Na de nem baj, majd kipótolunk akkor mindent, jó? Édes válaszod mielőbb várom, igen Fehérke. 7163—1

Zoto. Sohasem fogom elfelejteni a tegnapi délutánt. Egyszer tehát már én is boldog vagyok. De mért sietett úgy? Mikor irhatok s hova??? Tudassa boldog imádóját. 7166—1

Nizi. El kellett utaznom, anélkül, hogy láthattam volna. Fogadja e helyen bucsuzásul hódolatomat és kézeskömat aranyos kacsoira s míg viszontláthatom, a kis ibolyák suttogják rózsás fülecskéibe, mit itt el nem mondhatok s gondoljon arra, ki memsokára visszatérve, sietni fog újra önt személyesen üdvözölni. Millió kézesök Aesopustól. 7153—1

ALLÁST KERES.

Raktárnoki vagy szállítási vállalkozásnál egy (ki- szolgált katoná), megbízható ember, alkalmazást keres. Irásbeli ajánlatokat „Szorgalom” jellegre kér e lap kiadójába. 7032—3

Kisasszony, ki már nagyobb irodákban alkalmazva volt, gyorsírás és gépirásban kitűnően jártas, megfelelő állást keres. Hajlandó az állást próbára ingyen is elfogadni. Címe a kiadóban. 6802—3

Joghallgató ajánlkozik ügyvédi irodába egész vagy fél napra. Cím a kiadóhivatalban. 6478—3

ALLÁST KAPHAT.

Utazók havonként 50—100 frtot kereshetnek mellék- foglalkozásként. Ajánlatokat „Világcsikk” jelige alatt a kiadóhivatalba. 7154—4

Nagy confection-üzlet keres ügyes segédet, ki az eladásban és kirakrendezésben jártas. Ajánlatokat a kiadóhivatalba kér „Szorgalmas” jelszó alatt. 6472—4

OKTATÁS.

Correpetitornak ajánlkozik gimnásiumi vagy kereskedelmi iskolai tanulóhoz egy kereskedelmi is végzett joghallgató. Cím a kiadó- hivatalban. 6416—5

KIADÓ BOLTHELYISÉGEK.

Jrodának, műhelynek, divatszalonnak, egyetemi helyiségnek, vivőte- romnak, magániskolának vagy nagy lakásnak alkalmas nagy helyiség 1-56 emeleten azonnal kiadó. Cím a kiadóhivatalban. 3662—17

Nagy bolthelyiség a József-körút legnagyobb for- galmu helyén kiadó. Cím a kiadóhivatalban. 4706—17

KÜLÖNFÉLE.

Karácsonyi ajándékok bevásárlása előtt tessenék átnézni a Révai-Katalogust a hazai irodalom legjelesebb műveinek képes jegyzékét, melyet ingyen és bérmentve küld Révai Testvérek Irodalmi Intézet r.-t. könyvkereskedése Budapest, VIII., Üllői-ut 18. 7053—18

Köhögésnél, rekedtségnél vegyen 30 krért Réthy- féle Pemetőfü-czukorkát. 1637—18

Olcsóbb a házivarrónóné! Kitűnő szabónő elegáns ruhákat készít 5 ftrtől feljebb, vidékre s. Cím a kiadóhivatalban. 2423—18

Karácsonyfákat villamos világítással készít s Budapesti Általános villanyfel- szerelési vállalat Homburg, Diemmer & Comp. Klanzál- utca 5. sz. 2461—18

Nekünk bemutatott azimialan megbízható hiteltel közönséget folytán ezen negyedik század óta fennálló rendelő-intézet legmaga- gobb ajánlható.

TITKOS BETEGSÉGEKET,

hagycsőfolyásokat és sebeket, az önfertőzte- tés utóhatásait, az elgyengült férfere, magcs- zések, s bujakér utókövetkezményeit, bőrszél- leghérlyást, bármennyire idülték is, vala- mint mindazon női betegségeket, melyeknek a magtalanság egyik főokozója és bűrteteg- ségeket gyógyít új gyógymód szerint, biztos sikerrel, gyorsan és alapsan.

Dr. GARAI ANTAL

orvos-, sebész-, szemész- és szülészudor v. ez. kir. oszt. főorvos Budapest, Béliváros, IV. ker., Kigyó-utca 1. szám. II. emelet. Bejárát a lépcsőnél.

Rendel naponta délelőtt 10 óráig egész délután 4 óráig, este 7 óráig 8 óráig.

Díjazott levelekre legnagyobb figyelemmel válaszolnak és orv- szerelőről is gondoskodik a lez.

Néknél külön vörötoros.

Ugyanott megjelent és a szerzőnél: Dr. GARAI ANTAL-nál megrendelhető:

NÉPSZERŰ UTMUTATÓ.

Már a 12-ik kiadásban megjelent) a nemü betegségek és ezek észszerti gyógykezeléséhez című könyv, vált ára 2 ftr 50 kr., most csak 90 kr. A könyv jól becsomagolva lesz elküldve, 1 ftr be- küldése mellett bérmentve, vagy 90 kr. utánvét mellett.

A könyv tartalma: I. Az ivarszervek leírása. II. A nemü élet- évférése. III. Az önfertőztetés s az éjjeli magcsőlések IV. Hagn- csőtakarításpert) és hagncsőszükleték V. A bujakér (siphitis), VI. A fehérhályás. VII. Elgyengült férfere. VIII. Női magtalanság. X. Az ivarszervek megbetegedéseinek főtünyezője a pusztított.

Csakis ezt kérje:

„Cognac”

(Három csillag)

Louis de Salignac & Co.

gyártmánya
Cognacban.

958. sz. BON 028. szám

Polgár Sándor

egyet. gyakorlati közörsz

Budapest, Erzsébet-körút 50. sz.

kételes ezen utalvány beklldése mel- lett minden megrendelőnek 15%, azaz tizenöt százalékosnyi árkedvez- ményt adni, az eredeti

F. Berguerand fils

párisi különlegességek (óvszo- rek) gyártmányából. Kimerítés képes árgyűzők díjmentesen zárt levélben küldjük. Kiválgatott: az „Osszagos Hirdap”-ból. 569

Gróf Andrassy Géza

parnól uradalmból

Tusza-Ujfalu, u. p. Parnó, Zemplénn.

legfinomabb pergetett virágméz

(valódiságáért kezeség vállaltatik)

5 kgos dobozokban bérmentve 3 forint 30 kr.

Jelenleg

következő árak adatkak el

PFEIFER VILMOS

vászon-áruházában

Budapest, Váci-körút 5.

Egy vég 30 rőfös rumburgi vászon	9.50	5.60
Egy vég 50 rőfös rumburgi vászon	18.—	9.50
Egy vég 30 rőfös kalatlan kanavász	7.30	3.75
Egy vég 80 rőfös czérna kanavász	9.50	5.50
Egy vég 30 rőfös damaszt grádl	11.25	6.75
Egy vég 80 rőfös jöminőségű sifon	8.25	4.75
Egy vég 30 rőfös legj. R. sifon	13.50	6.75
Egy vég 30 rőfös legj. czérnavászon durva	7.50	4.75
Egy vég 1/4 széles lepedővászon finom vagy durva	11.50	6.50
Egy hat személyű fehér damaszt teríték	4.75	2.80
Egy tucsat finom angol czérna-zsebkendő	4.50	1.80
Egy tucsat rumb. zsebkendő színes szelű	8.75	1.80

Jó minőségért a régi jó hírben fennálló özég kezeskedik.

Belépési felhívás

a budapesti kölcsönös segélyzőegylet mint szövetkezet IX. évtársulatába.

Ezen évtársulat 1899. évi január 1-én kezdődik és 1904. december hó 31-én végződik. Bárki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket. Minden üzletrész után hetenkénti korona fizetendő. A hat év eltelte után az évtársulat feloszlik, az összes jövedelem a résztvevők között felosztatik és mindenki készpénzben megkapja a befizetett tőkét a felmerült haszonnal együtt.

Az egyes üzletrészek a múlt évben 6%-ot jövedelmeztek, miért a tőkebefektetésre az intézet igen alkalmas. Az intézetnek tehát két célja van: egyrészt tagjai között a takarékossgot, elmozdítani másrészt a tagoknak könnyen, heti részletekben visszafizethető olcsó kölcsönt nyújtani.

Előnyei: Kölcsönt más, mint egyetlen tag nem kap. Minden üzletrész után 200 korona, illetőleg 300 korona kölcsön engedélyeztetik. Az adós a kölcsönt visszafizetni nem tartozik, hanem kötelezi magát az intézetet, hogy a kölcsönösszeget az adósnál hagyja azon esetre, ha a heti részleteket és időközi kamatokat pontosan megfizeti; mely esetben, a 6-ik év végével ez járulékába betudatik.

A megszavazott kölcsönből levonások, a csekély kamaton kívül nem eszközöltetnek, mert az intézet alapszabályai és ügyrendje sem biztosítéki alapot, sem utánfizetést nem ismernek. Az eddig

készpénzben befizetett törzstőke 3,000.000 korona.

A tulajdoniág kisebb kereskedőknek, iparosoknak kiadott kölcsönösszeg 2,800.000 koronát tesz ki. A lefolyt évben felszámolt II-ik évtársulat tagjainak befizetett tőkéjük és reá eső haszonjutalék fejében 626.890 korona 76 fillér fizetettik készpénzben. — Az új évtársulat betéteire már most lehet előjegyezni.

A január hó 1-eje után belépők kötelesek az elmulasztott heti befizetéseket, késedelmi illetékekkel együtt, egyszerre megfizetni. Felvilágosítás nyerhető és előjegyzések eszközölhetők az intézet irodai helyiségében.

V. ker., Arany János-utca 18. szám.

Az igazgatóság.

SZERELEM NÉLKÜL.

Francia regény.

(27)

Írta: PIERRE DAX.

A mulató társaságból valami hódító illat árad keresztül a draperiákon, megcsapva Luciennet, aki utálattal fordította el fejét.

Az idő mult. Az urakat és hölgyeket az élvezettől, a bortól az érzékek játéktól az a mámor fogta el, mely meghénítja a nyelvet s tompábbak lettek a hangok, vontatottabb a beszéd.

Hirtelen felkelt Maud, lehuzta ujjairól drágaköves gyűrűt és jó ötlének előre is örvendő, egy brilliánt és egy smaragdgyűrűt egy fonálra fűzött, melyen az ékszereket gyorsan forgatta.

— Bravó! . . . Bravó! . . . kiálták Cassal és Bristol, kik már majdnem eszmélet nélkül voltak a bor gőzétől.

Amint Lamoureyre sietve felugrott, fel-döntötte n székét, melyet az inas felemelni sietett. Azonban Lamoureyre ezt nem vette észre s le akart ülni, még mielőtt a szék helyén lett volna.

Mámorosan és azt sem tudva már, hogy mit cselekszik, Lamoureyre belékapaszkodott a feléje nyújtott kezekbe, magához vonta Maud karcsu testét és homlokon csókolta.

A esők czuppanását meghallotta az a szerencsétlen asszony, ki a draperiák mögött szenvedte el a pokol minden szenvedését.

tot akart tenni, melyet azonban nem fejezett be. Lehorgaszította a fejét és erőltlenül dőlt megrémült társa karjaiba, Steibel nem mert mozdulni.

— Egy szobát! . . . egy székelt! . . . — szölt Albert a megrémült szolgálónak. — Ne féljen semmit — tette hozzá — nem tart soká . . .

Halkan nyílt ki a szomszédos szoba ajtaja és Steibel óvatosan tette egy pamlagra Lucienné megtört testét, mely semmiféle életjelt nem adott.

— Jobban van? — suttogta a fiatal ember gyengéden.

Lucienne ránézett, végigfutott pillantásával a szobán, a butorzatot és az ajtóra mutatott. Vajjon képes-e egy lépést tenni? gondolta Steibel.

— Megkísérlem! . . .

Az akaratnak ez ebredése, e diadalmas elfojtása a fájdalomnak bámulattal töltötte el Steibelt, aki elragadtatásban, mint egy gyermeket karján, akarta kivinni Luciennet.

Steibel keserű szemrehányásokkal illette magát, hogy Lucienne kívánságát teljesítette. Nem rombolta-e össze ennek az asszonynak lelki nyugalomát? Nem ő csepegtette-e lelkebe a kételyek mérgét? Lucienne hite, a férhűségben való hite összeomlott s vajjon nem fog-e örökre visszacsengni fülébe ez emberek dévaj kacagása, nem fog-e mindig szeméi előtt lebegni az utálatos kép, melyet az imént

látott? A szegényérzet Steibel arcába kergette a vért.

Mindennek dacára gondolatai legmélyén ott rejtőzött egy reménység, mely bevilágított a lelkébe: Lucienne már most az övé lesz.

— Térjünk be egy szállodába néhány percre — szölt Steibel — majd kipihen magát egy küssé.

— Nem . . . kocsiba . . . és haza . . . válaszolt a szegény asszony.

— Istenem! . . . Istenem! . . . el vagyok veszve — suttogta Lucienne.

A szók megakadtak torkán.

— Bocsássa meg, hogy idekísértem önt! Rossz szolgálatot tettem önnek . . . Ne haragudjak rám . . . Lucienne, engedje meg, hogy védelmezője, tanácsadója legyek, hogy szeressem! Egyedül áll ezen a világon és támaszra van szüksége! . . . Oh fogadja el azt, amit egy hü szív nyújt önnek . . . Csak azt mondja meg, hogy nem vagyok közönyös előtte . . . De hiszen ön szeret, szeret, mert abban az órában szólított magához, mikor mindent elveszettek hitt . . . Esdve kérem! Lucienne, mondjon valamit.

(Folytatása következik.)

Most jelent meg!

A Szeszforgalmi-, Cukor- és Sűrfogyasztási-Adótörvények és Utasítások

Rendszeres Ismertetése és Magyarázata.

Írta

HOFFMANN M. MIHÁLY

az „Adóügyi Szaklap” szerkesztője.

Bolti ára füzve 2 frt 50 kr. Diszesen kötve 3 frt.

Ezen 496 oldal terjedelmű, betűsoros utmutatóval ellátott kézikönyv, amely a fentebb említett új törvényeken kívül a szesz-, sőr-és cukortermelési adótörvények fontosabb részeit is ismerteti, egy a pénzügyi- és közgazdáltsági tisztviselőknél, valamint mindazoknak, akik cukor-, sőr- vagy égetett szeszes folyadékok gyártásával, elárúsításával vagy kimerésével foglalkoznak s ezen új törvényekben kellőleg tájékozva akarnak lenni, nélkülözhetetlen.

az „Adóügyi Szaklap” kiadóhivatalánál, Budapest, VI., Andrásy-ut 6. szám.

A könyv szétküldése a pénz előleges beküldése ellenében portómentesen, külföldben utánvételi mellett történik.

A budapesti értéktőzsde hivatalos árjegyzései 1898. december 19-én.

Table with multiple columns listing various financial instruments and their prices. Categories include Állampapírok, Záloglevelek, Részvények, and others. Each entry includes a description and numerical values for price and quantity.

SZINHÁZAK.

Budapest, 1898. kedd, december 20-án.

NEMZETI SZINHÁZ.

Évi bérlet 225. Havi bérlet 19.

A nagy Galeotto.

Drama 4 felv. Irt. Jose Echegaray. Spanyol eredetű ford. Pálffy K.

Személyek:

Don Julian Szászvári, Teodora neje Hegyesi M., Don Severo Gyöngös, Donna Mercedes Landtráns, Pepito Horváth, Ernestó Mihályfi, Rueda Náday, Szolem Ernestoni Abonyi, Szolga Juliánna Nárcisz

Kezdeté 7 órákor

MAGY. KIR. OPERAHÁZ

Évi bérlet 245. Havi bérlet 13.

Arden Énok.

Opera 1 felvonásban. Szövegét Teranyson nyomán írta Gross Károly. Fordította Kádó Antal. Zenéjét szerezte Raimann Rudolf.

Személyek:

Arden Énok Talmis, Ray Kiss E., Anzle M. Rotter G., Mirjama Valent V., Alfred Payer M., Minnie Majthényi E.

A piros cipő.

Táncszelvény 4 képben Regel-től. Kezdeté 7 órákor.

NÉPSZINHÁZ.

Bibliás asszony.

Opera 3 felvonásban. 4 képben. Szövegét írta Antony Mars és Maurice Hennequin. Fordította Hellai Jenő. Zenéjét szerezte Victor Rogier.

Személyek:

III. Ernő Némethi, Chatelleraud Szirmai, Beaugency herceg Solymosi, Fontbichet Lubinszky, Trémitz gróf Kovács, Celestia, karmester Tollagi, Öreg barát Ujvári, Jukvet Várnai, Pontgibaud Horváth, A polgármester Horváth, Chatelleraud Edith Kury Klára, Sarah Poulson Gázi M., Thea, táncosnő Z. Bárdi, Maréchalné M. Csáti

Kezdeté 7 órákor.

VÁRSZINHÁZ.

Zárva.

VIGSZINHÁZ.

548. sz. 548. sz.

Durand és Durand.

Bolozsát 3 felvonásban. Irt.: Ordonneaux és Valabreque. Fordította: Kúthy Emil.

Személyek:

Coquard Szabó, Durand Albert Góth, Durand Fenyvesi, Javaron Hegedűs, Barbalier Szendrői, Czarvet Magyar, Théogora Gyöngös, Haute-Tourpierre Kékó, Irma Varsányi, Páquevotte Maraszbay, Louise Kalmár, Clarisse Micskány, Allamgréssz Kassai, Elnök Váradi

Kezdeté 7 és fél órákor.

MAGYAR SZINHÁZ.

B. A. L. E. K.

(Cabinet Piperlin.)

Opera 3 felvonásban. Irták H. Raymond és P. Burani. Zenéjét szerezte Hervé. Ford. Rakosi Viktor és Makai Emil.

Személyek:

Piperlin Bross, Merlingrad Szilágyi, Radinél, kastó Réthomyi, Vélvay Helasi, Roussinac Rézshagyi, Leó, festőművész Ody Z., Colombe Leóvitsky, Zenaide Vld, Céline Bilesi Irén, Anka Szabó E., Egy ar Erőss Béla, Corina Yanga, Léna Hében

Kezdeté 7/8 órákor.

KISFALLDY SZINHÁZ.

A Becskiek árvája.

Eredeti énekbeszámoló 3 felv. Irták Vinyi Jenő és Hegyi Jenő.

Kezdeté 7 órákor.

Színházi műsorok.

Table with 7 columns: Színház, M. kir. Operaház, Vigaszínház, Népszínház, Magyar Színház, Vár Színház. Rows include Szarda, Csütörtök, Péntek, Szombat, Vasárnap d. u., Este.

Finom női fehérneműket és menyasszonyi kelengyéket

Julianus árban, legnagyobb választékban ajánl

Kanitz Ferencz és Tsa

szepeességi vászonraktára

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 11.

Csak fiatal embereket

érdekelhet tudni, hogy

a párisi dr. Boiton Injektio Oriental

már néhány napi használat után elmulasztja még a legidősebb és legelhanyagoltabb bajokat, is. — főleg azokat, melyek Copalval-balzsammal kíséreltetnek, mert ezek csak a gyomrot rontják de a bajt nem gyógyítják meg.

Főraktár: Zoltán Béla gyógyszerárban Budapest

V., Széchenyi-tér és Nagykörönc-utca sarkán,

hol üvegenként 1 forint kapható.

Karácsonyi ajándéknak legalkalmasabb a könyv.

Legszébb mesekönyvek és ifjúsági iratok. Diszes kötésekben.

- Andersen meséi. 4-adréti kiadás. 2.-
S. adótt kiadás. Költve. 1.50
Bánk J. Magyar 1. utazásai. 8.-
Bartus E. A gyermekvilág. Díszkötés. 1.50
Beckstein L. Egyszer volt, hol nem volt. 1.40
Beaudouin F. Az ezeregyéj regéi. Költve. 8-adréti kiadás. 1.50
4-adréti kiadás. 2.40
Danteo R. Gyermek öröme. Elbeszélések. 1.50
Burnett. Kis lord. Költve. 2.50
Sárka története. 1.50
Christan F. Columbus Kristóf. 1.-
David A. Egy hajó története. Költve. 1.50
Don Quixote a híres manchai lovag élete és kalandjai. 1.40
Egypus száz meseje. 4 színnyomatú képpel. -80
Gaal M. Az utolsó lantos. -80
Géza. Egy valódi hős. 1.50
Gerardo A. Az emberiség jövevényei. Költve. 2.50
Gründmann J. Péter a hívő. 1.50
Gulliver csodálatos utazása a liliputi törpék közt és az őriszok országában. 1.50
Grizom A. Öregék a görög és római óskorból. 2.40
Grünm testvérek. Gyermekmesék. Díszkiadás. 2.40
Hauff V. Regék. 2.40
Hey Vilmos. Ötven mese versekben. 2.40
Hoffmann Ferenc elbeszélései az ifjúság számára. -80
Mindenkinek 4-1 képpel ellátva. Költve 1-1 kötet. 1.50
1. Szorgalom és rendesség. 2. Mindenki saját szerencséjének kovácsa. 3. A hűn rabja. 4. Hála és megtérés. 5. Samuella. 6. A jó fu. 7. A rossz szemlenc. 8. Diótörő és egérkirály. 9. Hol legnagyobbat veszély, ott legközelebb a segítség. 10. Csizvány Ferkó. 11. Az erény jutalma. 12. Az aranykeresés. 13. Mócsi. 14. Tell Vilmos története. 15. Szegény ember szándékát boldog leten bírja. 16. Kövesd a jót és nincs mit tartanod személt. 17. A madárkereskedő.
Hoffmann Ferenc. Kis mesekönyv. -80
Hobbeser I. Elbeszélések a magyar történelemből. 1.20
Mária Terézia és a magyarok. 1.40
V. László. Kereszties vitézek. 1.20
Erzsébet. Történelmi beszély. 1.20
Magyar királyok és hősök csarnoka. 2.-
Jókai Mór mesekönyve. 8.50
Legszébb regogytemény. 1.20
Ludwig Julia. Virágok az utcán. Öt elbeszélés. 1.80
Mayne-Reid. Vilmos a hajósina. 2.40
A skálpadászok. 2.40
A Tuzföld. 1.50
A fiatal utazók. -80
Mikszáth K. A két koldusdiák. 2.50
Tavaszi rügyek. 3.-
A kis primás. 1.80
Magyarország lovagvárai. 8.-
Münchenhausen báró, a híres föltöntő kalandjai. 1.40
csodálatos kalandjai, csinjai, binjai, cselei és bohócságai. 1.-
Pajkán Fr. A rokkant hagyatéka. 3.-
Messe nyugaton. Észak- és Dél-Amerikából. 1.50
Brown Andrew, a vörös kém. 2.-
Jim, a hurokvelő kalandja. 2.-
Robin Hood, A két testvér. -80
Robinson az ifjabbik. 1.50
Schaun Frida. Tizenkét elbeszélés. 1.50
Jó leánykának. 1.-
Schmidt Kristóf. A husvéti tojások és öt más elbeszélés. 1.80
Tannenburgi Róza és négy más elbeszélés. 1.80
Elbeszélései az ifjúság számára. 1.50
A karácsonyost és öt más elbeszélés. 1.80
és mások. Százötven rövid elbeszélés az ifjúság számára. 1.80
Schumann Beria. A nagymama meséi. 2.-
P. Szathmáry Károly. Gróf Teleki Blanka élete. 2.50
Magyar Pantheon. 3.-
Rozsa asszony várat vezet. 2.50
Vitéz Holubár Venczel lovag. 1.20
Tissandier G. A tudomány vértanúja. 2.-
A munka bajnokai. 4.50
Twin Mark. Koldus és királyi. 4.50
Tamas ur kalandjai. 3.20
Huckleberry Finn kalandjai. 4.20
Ukermann Aladár báró. Buksi uram életrajza. Vadászati elbeszélés. 2.-

Megrendelések az ORSZÁGOS HIRLAP kiadóhivatalához, Budapest, József-körút 65. küldendők, hol még a beérkezés napján intézhetnek el.

TÉLI KIÁLLÍTÁS

az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat városligeti Műcsarnokában

1898. december 1-től 1899. január 15-ig.

Nyitva reggel 9-től délután 4-ig.

Csütörtökön este 6-11-ig vilámvilágítás mellett színhelyes Buffet.

Belépti díj egy korona.

Vasárnap déli 1 órától délután 4 óráig ingyen.

Képes tárgymutató ára 30 kr.

FOGAK

3 forinttól kezdődik, hogy a gyökereket el kellene távolítani, szájgyógyítással s csatlakoztatással (hidraulika). Fogszívás, fájdalom nélkül. (Lecsiminjektio.) Igen tartós fogtömés. Fogszívás gyökereket illesztéssel, melyek a szájrésztől távolabb esnek.

Fogorvos dr. NEUFELD, Budapest, Kossuth Lajos u. 4. Drahér-palota. Vasár- és ünnepnapokon délután 4-5-ig.

Az idei karácsonyi kiállítás! Kertész Jenő áruházában Kerepesi-ut 8.

Ezer és ezer meglepő ajándékokat tartalmaz, amelyek itt fel nem sorolhatók, az árak olcsóbbak, mint bárhol, mert a cég azt a közkezdelt rendszert folytatja, hogy minden egyes darabon a gyári szabott ár feltűnően látható.

Advertisement for baby clothes. Includes 'Párisi babák', 'Franczia babák', 'Börtesnői babák', 'Bezélő babák' with prices and descriptions. Includes an illustration of a baby.

Advertisement for various goods. Includes 'Párisi bronz készlet', 'Amerikai ébresztés és óra', 'Péntek-tartók', 'Selyemkötés', 'Párizsi-nyári', 'Párizsi-nyári', 'Párizsi-nyári' with prices and descriptions.

Advertisement for 'Chinaezüst' and 'Ujdonságok'. Includes '10 évi jótállással', 'Ujdonságok', 'Chinaezüst' with prices and descriptions.

Remek ajándék! Egy 3-osztályos toleto-10kr díszkereskedésben ajánlott-hűpökök! 2.40, ezüst 6 frt, nagyobb 8 és 9 frt, ezüst 10 és 10 forint.

Csak 14 frt 75 kr.

4 köbméter (1 öl) selejtes kemény **tüzi-fa**

(vendéglők, kávéházak, bentések, kisebb háztartások részére) továbbá jobb minőségű

cser vagy bükkfa **16 frt 75 kr.**

4 köbméter (1 öl) felaprítva, házhoz szállítva, pénzébe borítva.

Lustig és Tsa Tüzi-fa-raktár: Felső-rakpart 2/3.
Városi közút: Erzsébet-tér 16.

Telefon: 29—69.

5170. sz.

Árverési hirdetmény.

A földmivvelésügyi m. kir. miniszter ur ó nagyméltóságának folyó évi december hó 2-án 90442/1. l. a. sz. alatt kelt rendelete folytán a herzovai és dorgosi erdőgazdálkodások 1899—1908. évi 2278-91 k. hold kiterjedéssel bíró vágásaiban az 1899. évi január hó 1-től bezárólag 1908. december hó végéig terjedő időszakon belül azaz tíz (10) év alatt kihasználható 14918-36 m² haszonfa, 272768 ürm² hasábfá, 70986 ürm² dorongfa, 89876 kéifogatu szelker galyfa és rőzsefának főtővön való eladása érdekében 223778 frt 51 kr. kikiáltási árral, továbbá az ezen fa-tízlettel kapcsolatos s attól el nem különíthető talajmunka eszközöknek, műszögelemeknek, valamint a meglévő műszögelemeknek és épületeknek az 1899. évi május 1-től 1908. évi április hó 30-ig azaz tíz (10) évi időszakra terjedő kértartam alatti hasznosbérbeadása iránt egy (1) évi 4719 forint hasznosbérnek mint kikiáltási árnak alkalmazásával Lippán, a m. kir. főerdőhivatalnál 1898. évi december hó 30-án délelőtt 10 órakor zárt írásbeli ajánlatok tárgyalásával egybekötött nyilvános szóbeli árverés fog tartatni.

Határozottan kijelentették, hogy az írásbeli ajánlatok nemcsak a főerdőhivatalnál, hanem a földmivvelésügyi miniszteriumban és pedig a segédhivatali főigazgatónál az árverésre kitűzött nap délelőtti 10 órájáig benyújthatók.

Bánatpénz a faértéknek és hasznosbérnek 10%-os összege, vagyis 22850 forint.

Az árverési és szerződési feltételek a nagyméltóságú földmivvelésügyi m. kir. miniszterium erdészeti főosztályánál, az alulírott m. kir. főerdőhivatalnál, valamint a dorgosi és herzovai m. kir. erdőgazdálkodásnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Szabálytalanul felszerelt, valamint elkésve vagy táviratilag benyújtott ajánlatok és utóajánlatok nem fogadhatók el és az ajánlatok választlása és elfogadása felett a földmivvelésügyi m. kir. miniszter ur ó nagyméltósága tetszése szerint határoz.

Lippa, 1898. december 6.

Magy. kir. főerdőhivatal.

(Utánnyomat nem díjazatik.)

A legjobb és legjobb találmány!

Tisztelt gazdasszonyok!

Már több éve kísérletezem a kávé-zsádját pörkölés közben megfogni ami végre egy legújabb találmányom perzselés pörkölőgép segítségével sikerült és ez a gép megtekintésére felhívom a tisztelt vendégek figyelmét, mely gép használhatósága által az egész forgalomban levő összes kávépörkölőgépeket felülmúlja és a legjobb kávé szolgáltatja és melynek **széles választékáról és nagy erőjéről** jól állk.

Mivel a legolcsóbbtól a legdrágább kávépörkölők, így a legerősebb és legkényesebb kávé és társaságokhoz is felül vagyok képes kiegészíteni, megrendeléseket úgy helybe mint vidékre pontosan teljesítek és kávé pörkölési egy kereskedő, mint kávé- és magánoskálai is elfogadok.

Hogy mednyire kemény ezen a tisztelt vendégszerzés javára irányuló munkásságom, bizonyítja az is, hogy az alatt a rövid idő alatt, mikta forgalomba hoztam, igen nagy forgalmat értem el és így mindenesetre tisztelt pörkölőgépek. Kávéárak a következők:

1 kilo külalleges végpíték (speczialitás) (macca, java, cuba)	2.250
1 kilo külalleges végpíték cuba és cejlon	2.250
1 elsőrendű pörkölő kávé	2.000
1 másodrendű pörkölő kávé	1.800 és 1.600

Kivételre még más találmányt is készítek.

Teljes tisztelttel

Jánossy M. O.

Érdekeskedése és kávépörkölője

Budapest, IX. ker., Lillán-utca 32. sz.

Magánháznál is lehet alkalmazni tetszőleg.

Aki ezt használja, csak az íntik jó kávé.

Vidékre való csomagolást saját árban számítok.

Budapesti és bécsi katonakórházakban, valamint számos katonaezrednél nyert bő tapasztalat folytán ezen orvos tudor legmelegebben ajánlható.

Számtalan köszönetnyilvánítások és elismerések bel- és külföldi betegel részéről.

Titkos betegségeket,
a legelfanyagottabb húgyvesztéseket, bujakóros sebeket, syphilist, az önfertőztetés utóhatjait.

Elgyengült férfierőt
ez orvos-világ által legjobban olyannyira felkarolt és hatásában pártatlan sikerű

Elektromasszage
által magömlést, nőknél fehérfolyást, befecskendezés nélkül, bármely női bajokat, a legmakacsabb bőrbetegségeket, valamint ifjúkori bűnök következtében heállott leg- és ennek utóhatkormányokékp látréjött hátrahoz-bajt gyógyít 10 évi civil és 15 évi katonaezrosi tapasztalat után a legújabb gyógy mód szerint alaposan és biztos sikerrel

Dr. KAJDACS
v. cs. és kir. ezredorvos.

Lakik: Budapest, Váci-körút 4. sz. I. em.
Bejárát a lépcsőnél.

Rendel: Délelőt 9-től 4 óráig, este 7 órától 8 óráig. Nőknél egy mint férfiaknál külön be- és kijárat. Külön váróterem. Levelekre azonnal díjtalanul válaszoltatik, gyógyszerekről is gondoskodva lesz.

Nem nagy krach!

hanem szolid alappal azon helyzetben vagyunk, hogy az által felszerelt Británia ezüst-készletet, mely 56 darabból áll, 6 frt 60 kr. halatlan olcsó ár mellett adhatjuk.

- 6 db. legén. britániai asztalkész val. angol pengével
- 6 db. amer. britániai ezüst villa egy darabból
- 6 db. amer. britániai ezüst evőkanál
- 12 db. amer. britániai ezüst kávéskanál
- 1 db. amer. britániai ezüst levelesmértő-kanál
- 2 db. pompás gyertyatartó
- 1 db. amer. britániai ezüst tejfűrés-kanál
- 6 db. angol britániai tálcza, alsótálcza
- 1 db. amer. britániai ezüst tojástartó
- 1 db. tesszőró
- 1 db. legén. britániai szokorszőró
- 3 db. legén. gyümölcsökés porcellán-fogóval
- 3 db. legén. gyümölcsökés porcellán-fogóval
- 6 db. Viktória tálcza

56 db. összesen csak 6 frt 60 kr.

Azon helyzetben vagyunk, hogy a fenti 56 tárgya 6 frt 60 kr. csekély arért adhatjuk. A britániai ezüst egy teljesen fehér fém, mely ezüstszínét 25 éven át megtartja, amiert jótállunk. Legjobb bizonyíték, hogy e hirdetés teljes valóság, a következő

nyilvános nyilatkozatot
állítjuk ki:

Ha ezen brit. ezüst-garnitúra meg nem felelné, a fizetett összegét minden akadály nélkül visszafizetjük. Kinek tehát ezekből szüksége van valamire, igyekeztek megszerezni a garnitúrát, amely különösen alkalmas

lakodalmi és ünnepi ajándéknak.
szállodák, vendéglők és jobb háztartásokban. Kapható csak a

Rix-féle kiviteli háznál
a tanítóházegyület szállítója stb. Fennáll 30 éva.

Bécs, II/2, Praterstrasse 16.

Szerződés a vidékre utánvétellel, vagy az összeg előleges beküldése mellett.
Csupán a mellett végleggyel való. Számtalan olcsó levél.

6

huzásra érvényes újságírók sorsjegye
ára csak

I korona.

Főnyeremény
100.000
korona ért.

5 nyeremény a 20.000 kor. stb. stb.

Első huzás
visszavonhatatlanul
már jövő hó 4-én.

Megrendeléseket pontosan teljesít:
A Budapesti Újságírók Egyesületének
sorsjáték kezelősege
IV., Kossuth Lajos-utca I. sz.

SZÁNTÓ és TÁRSA
A m. kir. szab. osztálysorsjáték főelárnlítója
Budapest, Deák Ferencz-utca 19. sz.

WOHL IGNÁCZ
A m. kir. szab. osztálysorsjáték főelárnlítója
Budapest, V., Ferencz József-tér 13. sz.

Gyengeségi állapotok

(impotencia) ellen pártatlan sikerű gyógyhatású folytán legmelegebben ajánljuk

Dr. Mitzger Tivadar
hírneves

hydro-elektrotherapiái
rendelő-intézetét

BUDAPEST,
VI. ker., Teréz-körút 44. sz., I. em.

Tapasztalt gyors és biztos eredmények folytán hátrahozható teljes gyógyulás után állhatók

Rendelés délelőt 9—1-ig, délután 2—3-ig.

BUTOR-KIALLITÁST

rendeztünk a karácsonyi és ujévi idényre

mindennemű asztalos- és kárpitozott butorokból, melyek igen czélszerű ajándékkul szolgálnak. Ennek következtében az árakat jóval felebe szállítottuk ezen idő tartamára.

Menyasszonyi kelengyéknel kedvező árengedmény.

Számos látogatást kér

Egyedüli raktárunk csak
Kossuth Lajos-utca 11. sz.

Patyi Kálmán és Tivadar
Kossuth Lajos-utca 11., földszint és I. emelet.

PÉNZKÖLCSÖN

szrajgyekre és értékpapírokra, majdnem a teljes árfolyamig.

Zálogban levő szrajgyek állanak kiváltatnak és azokra nagyobb és olcsóbb előlegzet adok, vagy átveszem a szrajgyeket a napi áron — mint a hírlapokban jegyezve — és a tulajdonos ugyanazon szrajgyeket visszavévehi tölem apró részletfizetés mellett.

Ifj. SCHÖN ARMIN bankháza.
(Alapított 1884-ben.)
Budapest, Erzsébet-körút 48. sz. alatt.
(A Royal nagyszállóval szemben.) 1469
Vidéki megbízásokra különös gond fordítottik.

Mit vegyünk karácsonyra?

A fényesen berendezett főraktárunknak

karácsonyi kiállításra

felhívjuk a t. közönség figyelmét. Az ezeres ezerféle szebbnél-szebb zenélő dísz tárgyak közül a helyszűke miatt csak a következőket említhetjük fel u. m.:

nők számára:

Zenélő varrókészlet, pusch-dobozban 6 frt 50 kr. 8, 10, 12 és 15. — frt árban és feljebb. Bronzonierekzenével 8, 10, 12, 14 frittől feljebb, továbbá zenélő ésszertartó 6.—, 10.—, 12.—, 14.—, 16.— frt és feljebb.

zenélő-albumok
gyönyörű kivitelben 7, 8.—, 10.—, 12.—, 14.—, 16.—, 18 frt s feljebb.

STERNBERG ARMIN és TESTVÉRE cs. és kir. udv. szállítók
hangszergyár
Budapest, VII. ker., Kerepesi-út 26. Zongoratermek: Kossuth Lajos-utca 22. (Károly-körút sarkán.) Zenepalota.

Képes Árjegyzék: a) harmonikáról b) mechanikai zenélő művekről és zenélő dísz tárgyakról, c) az összes egyéb hangszerekről, mint Regecák, furulyák, csabalmok, ceterák, harmoniumok, Zongorák stb. ingyen és bérmentve küldeték. Árjegyzék kéremél kérjük megnevezni, hogy melyre hangszereket kívánunk az Árjegyzék.

A magyar kir. vallás- és közoktatásiügyi miniszternek 6390. számú rendelete folytán állami ellenőrzés alatt álló:

Katonai előkészítő-iskola

Budapesten. V. ker., Nagykorona-utca 13. sz.

Igazgató FISSINGER százados.

(Alapított 1888-ban.) (Eddig 3203 hallgatója.)
1888. január 2-án kezdődik a 8 havi előkészítő-tanfolyam az egy éves önkéntességi képzés vizsgálatára.

Prospektus és főlvilágosítás ingyen. — Belr. tás naponként d. n. 4—6 óráig (A t. közönség szíveskedjék ezen 80 év óta fennálló, jónak bizonyult intézet czimét az újabb próba-vállalkozások czimétől — saját érdekében — jól megkülönböztetni.)

Legalkalmasabb és legelméesebb Karácsonyi ajándék

gyermekeknek és a serdülő ifjuságnak.

Mindenelőzetes gyakorlat, minden előzetes ismeret nélkül tud írni mindenki az általam feltalált, törvényileg védett

„Noris“

írógéppel. A „Noris“ írógépben benne vannak a nagy és kis abc összes betűi, valamint az íráshoz szükséges számjegyek.

„ . „ ! ? () % & ”

egy ezzel mindent meg lehet írni. A „Noris“ írógép oly elmésen van konstruálva, hogy daczára kis terjedelmének — hossza 26, szélessége 13 cm. összehajtott állapotban — valamint mesés olcsó árának, kis ügyesség mellett oly írást produkál, melyet egy nagy irodai írógép írásától megkülönböztetni nem lehet. A teljes írógép festékekkel, ecsettel, használati utasítással együtt csak 4 frt 50 kr-ba, mondá négy forint ötven krajczárba kerül, a pénz előzetes beküldése esetén; utánvétel mellett 30 krral több. Megrendelések intézendők a következő címre:

Rabinovicz' Weihnachts-Specialitäten,

Wien, I., Wallfischgasse 4/O. H. (im Durchhaus).

Alapított 1864-ben.

Kanitz C. és Fiai

Budapest, V., Dorottya-utca 12.

Papír-, bőr-, és bronzáru-raktár, üzleti könyvgyár ajánl legolcsóbb árak mellett

czélszerű és olcsó karácsonyi ajándékokat.

Levélpapírok

új alakok, új színekben és új díszítésekkel, modern irányban 1 forinttól 4 forintig.

Nagy család-dobozok

igen díszes kiállításokban 100—300 db tartalommal 2—15 frtig.

Képes levelezőlap-albumok, irómappák, emlékkönyvek a modern irányban

Karácsonyi és ujévi kártyák, naptárak, zsebtírók, festékszékények, játékok stb. nagy választékban, olcsó árakon.

A valódi amerikai Waterman-féle, 'Ideal' tölthető aranytollak egyedüli raktára.

Legkitünőbb Cutler-féle Legczélszerűbbnek bizonyult

Amerikai íróasztalok. Hammond-írógépek.

egyedüli főraktára.

Árjegyzékek s vidéki megrendelések azonnal küldetnek.

Földbirtokosok figyelmébe.

Az Országos Jelzálog Biztosítási Iroda

Budapest, VII., Erzsébet-körút 15.

által olcsó jelzáloghitel nyeri tő, esetleg életbiztosítással kapcsolatosan is, úgy, hogy a kölcsön csak addig képez tartozást, míg a kölcsönző él vagyis a birtok tehermentesen száll át az örökösökre. Bővebb felvilágosítás és prospektus ingyen.

Idős és fiatal embereknek

ajánlatos tanulságul dr. Müller egészsz. tanácsos új bővített kiadásban megjelent műve a megzavart ideg-és nemtiszteletéről és ennek radikális gyógyításáról. Bérmentes küldés 60 krral bélyegeken. Curt Röber, Braunschweig.